

HELSINGIN KULTTUURISTRATEGIA

2012–2017

LUONNOS

KULTTUURI- JA KIRJASTOLAUTAKUNTA
16.11.2010

VERSIO 2.0

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	5
1. STRATEGIAN LÄHTÖKOHTIA.....	6
1.1 HELSINGIN KULTTUURIPOLIITTISET PERIAATTEET	6
1.2 HELSINGIN KULTTUURIPALVELUJEN YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS	7
1.3 STRATEGIAN RAJAUKSET	8
1.4 KULTTUURIN JULKINEN RAHOITUS	9
1.5 HELSINGIN AIEMMAT KULTTUURISUUNNITELMAT	11
2. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT.....	12
2.1 KULTTUURIN MUUTOKSEN LINJAT	12
2.2 KULTTUURIN JA TAITEEN KENTÄN MUUTOKSET	12
3. HYVINVOINTIA KULTTUURIPALVELUISTA	14
3.1 LASTEN- JA NUORTENKULTTUURI HELSINGISSÄ.....	14
3.1.1 KAUPUNGIN LASTENKULTTUURIPALVELUT	14
3.1.2 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA (LASU).....	15
3.1.3 KOULUJEN KULTTUURISUUNNITELMA.....	16
3.1.4 LASTEN JA NUORTEN TAITEEN PERUSOPETUS	16
3.1.5 NUORTEN KULTTUURI HELSINGISSÄ	17
3.2 AIKUISTEN KULTTUURIPALVELUT.....	19
3.3 SENIOREIDEN JA VANHUSTEN KULTTUURIPALVELUT	21
4. MONIEN KULTTUURIEN HELSINKI.....	22
4.1 TUKEA TAITEELLE	22
4.2 TAITEILIJOIDEN JA TAITEEN HELSINKI	23
4.3 FESTIVAALIEN HELSINKI	28
4.4 ASUKKAIDEN HELSINKI	29
4.5 RUOTSINKIELINEN HELSINKI.....	30
4.6 MONIMUOTOINEN HELSINKI	30
5. YMPÄRISTÖ JA KAUPUNKIRAKENNE	32
5.1 UUSIEN ALUEIDEN HELSINKI	32
5.2 VANHOJEN TILOJEN KULTTUURIKÄYTTÖ	33
5.2.1 ELEFANTTI-KORTTELIN MUSEOKESKUS.....	33
5.2.2 HIETANIEMEN KONEPAJAHALLI	33
5.2.3 KANSAINVÄLINEN KULTTUURIKESKUS CAISA	34
5.2.4 KUVATAITEILIJOIDEN TYÖTILAT	34
5.2.5 TANSSIN TALO.....	34
5.2.6 ELOKUVAN ESITYSTILAT	35
5.3 KULTTUURIN UUDET TILAT.....	36
5.3.1 MUSIIKKITALO.....	36
5.3.2 KESKUSTAKIRJASTO	36
5.3.3 TAIDEMUSEO	37
5.3.4 KONTULAN TAITEILIJATALO	37
5.3.5 KVARTERET VICTORIA.....	37
5.4 VAPAA JA AVOIN KAUPUNKITILA	38
6. KULTTUURI – KAUPUNGIN VETOVOIMA.....	39
6.1 KULTTUURIN MERKITYS HELSINGIN VETOVOIMAISUUDELLE	39
6.2 KANSAINVÄLINEN KILPAILUKYKY JA KULTTUURIYHTEISTYÖ	40
6.3 HELSINKI MAAILMAN DESIGNPÄÄKAUPUNKINA 2012	41
6.4 TAPAHTUMA- JA RUOKAKULTTUURIKAUPUNKI HELSINKI	41
7. KULTTUURISTRATEGIAN TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	43
LIITE 1. KESKEISET LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	52
LIITE 2. VALMISTELU JA KUULLUT ASIANTUNTIJAT	55

ESIPUHE

Kaupunginvaltuusto päätti oman strategiaohjelmansa (2009–2012) yhteydessä, että valtuustolle tehdään erillinen kulttuuristrategia vuonna 2011. Tämä julkaisu on johdollani valmisteltu Helsingin kaupungin kulttuuristrategia, joka linjaa kaupungin keskeiset kehittämistavoitteet vuosille 2012–2017 ja keinot niiden toteuttamiseksi.

Näköala avautuu vuodesta 2012, jolloin maailman designpääkaupunki Helsinki on ollut maan pääkaupunkina 200 vuotta ja ulottuu vuoteen 2017, joka on kansallisen itsenäisyyden merkkivuosi.

Helsinki on kulttuurissa koko maan veturi. Tämän on totta tilastojen valossa, mutta ennen kaikkea sen huomaa kaupungin kulttuuritarjonnassa – Helsingissä on mistä valita. Kulttuurin ja luovien alojen kenttä on laaja ja kasvaa jatkuvasti. Kulttuurin työpaikat, tekijät ja yleisöjen kirjo ovat pääkaupungissa. Luovuudesta syntyy työtä ja työpaikkoja, joista Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla on maan keskeisin merkitys. Kansalliset taidelaitokset, yliopistot ja taiteen korkein opetus sekä kaupungin omat kulttuuripalvelut muodostavat kokonaisuuden, joka on enemmän kuin osiensa summa. Kansainvälisessä vertailussa helsinkiläiset ovat myös tyytyväisiä kulttuurin tarjontaan.

Tämä lähtökohta antaa hyvän pohjan uusille linjauksille: haluamme muuttua ja kehittyä jatkuvasti, jotta täällä asuvilla ja tänne tulevilla on entistä vahvempi ja monipuolisempi kulttuuritarjonta. Kulttuuri lisää ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Sen merkitys helsinkiläisten arjessa korostuu tulevaisuudessa. Erytysasemassa ovat lapsille, nuorille sekä senioreille suunnatut kulttuuripalvelut. Kaupungin kaksikielisyys on olennainen osa Helsingin identiteettiä, historiaa ja nykypäivää. Myös kulttuurien välinen vuoropuhelu on osa Helsingin monimuotoista arkea. Kaupungin tasolla kulttuurin merkitys yhtenä kaupungin menestystekijöistä on huomattu entistä selvemmin – myös taloudellisesti tiukkoina aikoina.

Strategian päämääränä on nähdä kokonaisuudet sekä linjata tavoitteet ja keinot toteuttaa ne yhdessä. Tulevaisuutta tehdään päätöksillä ja jatkuvana kehitystyönä, jonka päätepiste ei ole yksi yksittäinen merkkivuosi, jolloin kaupunki olisi valmis.

Tämän kulttuuristrategian tavoitteena on, että kulttuurin asema näkyy, kuuluu ja vahvistuu entisestään Helsingissä tulevana vuosina. Se on meidän kaikkien helsinkiläisten etu.

Tuula Haatainen
Sivistystoimen apulaiskaupunginjohtaja

1. STRATEGIAN LÄHTÖKOHTIA

1.1 Helsingin kulttuuripoliittiset periaatteet

Helsingin kaupungin visiossa linjataan kaupungin kulttuuripoliittinen tahto. Helsingin kaupungin visiossa pääkaupunkiseutu on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi. Yhteisissä linjauksissa tiede, taide, luovuus ja oppimiskyky sekä hyvät palvelut ovat keskiössä.

Tässä strategiassa vahvistetaan kaupungille seuraavat kulttuuripoliittiset periaatteet, jotka ohjaavat kaupungin toimintaa. Nämä periaatteet noudattavat kansainvälisen kulttuurikaupunkien Agenda 21 -tavoitteita.

Kulttuuriagenda 21 (Agenda 21 for Culture) on globaali, paikallishallinnoille suunnattu sitoumus kestävän kulttuurisen kehityksen edistämiseksi. Se on jatkoa kestävään kehitykseen erikoistuneelle Paikallisagenda21:lle. Sen on allekirjoittanut yli 400 kaupunkia ympäri maailman.

- Kulttuuri kuuluu peruspalveluihin
Yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurinen vapaus on demokratian välttämätön ehto ja olennainen osa Helsingin peruspalveluja. Kulttuurinen monimuotoisuus ja moninaisuus ovat innovaatioiden ja luovuuden lähde. Taiteilijoilla ja muilla luovan työn tekijöillä on tärkeä rooli kaupunkilaisten luovuuden ja kriittisen, osallistuvan kansalaisuuden kehittymiselle.
- Kulttuuri on kansalaisyhteiskuntaa
Kulttuurilla on kaupungin kehittämisessä tärkeä merkitys. Kaupunkilaiset, kansalaisyhteiskunta ja hallinto muodostavat yhteisen kokonaisuuden. Hyvän kansalaisyhteiskunnan lähtökohchia ovat vuoropuhelu, eri kulttuurien yhteiselo ja kulttuurienvälisyys. Kulttuuripolitiikan näkökulmaa tarvitaan kaupungin elinkeinopolitiikan, sosiaalipolitiikan, opetuksen, ympäristöpolitiikan ja kaupunkisuunnittelun alueilla.
- Kulttuuri on kestävä kehitystä
Kulttuuristen ilmaisujen monimuotoisuus luo hyvinvointia ja on kaupungin kehitykselle tärkeää. Kulttuurin kentän monipuolinen hyvinvointi on tärkeä osa kaupungin kulttuurielämää. Julkiset tilat, paikat ja kadut ovat kulttuurielämälle tärkeitä foorumeita. Kestävä kehitys ja ekologinen ajattelu uudistavat toiminta- ja ajattelutapoja.
- Kulttuuri vahvistaa yhteisöllisyyttä ja edistää terveyttä
Kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus on tärkeää koko ihmisen elinkaaren aikana. Tasa-arvo ja ennakkoluuloton asennoituminen tarjoavat kasvualustan uusille kulttuurin muodoille. Kulttuuritoiminnalla on myönteisiä terveysvaikutuksia ja se estää segregatiota. On tärkeää kasvattaa kulttuurille uusia yleisöjä, harrastajia ja tekijöitä. Kaupunkilaisille tarjotaan kulttuuriin liittyvää tietoa teknologiaa hyödyntämällä ja kehittämällä informaatioyhteiskuntaa.
- Kulttuuri luo taloudellista kasvua
Kulttuurilla on selkeä taloudellinen merkitys. Luovan työn toimialan tekijät tuottavat osaltaan taloudellista kasvua, hyvinvointia ja yrittäjyyttä kaupungin hyväksi. Julkisella vallalla on tärkeä vastuu kulttuurin rahoittamisesta. Kulttuurin rahoitus pohjaa on mahdollista laajentaa ja löytää sitä täydentäviä rahoitusmalleja ja toimintaedellytyksiä. Samalla luovan työn tekijöiden oikeuksia kunnioitetaan.

1.2 Helsingin kulttuuripalvelujen yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kulttuuri, taide ja luovuus ovat yhteiskuntaa muuttava ja uudistava voima. Helsingillä on vahva itsenäinen asema järjestää omat kulttuuripalvelunsa haluamallaan tavalla. Kaupungin kulttuuripalvelujen arvoperustana on pohjoismainen hyvinvointivaltioajattelu, jossa kunnalla ja valtiolla on laaja yhteinen vastuu palvelujen tuottamisesta. Hyvinvointivaltio-ajattelu ei kuitenkaan ole muuttumaton, vaan sitä määritellään jatkuvasti uudelleen. Tältä arvopohjalta tuotetaan kaupunkilaisille palveluita, jotka rakentavat kaupungista monimuotoista ja monikulttuurista yhteisöä. Tämä tuo kaupunkilaisten elämään laatua, elämyksiä, iloa ja osaamista luoden samalla kaupunkiin yhteisöllisyyttä.

Kulttuuri luo perustan kaupungin kehitykselle ja kaupungin suunnittelussa tulee ottaa huomioon kulttuurinen näkökulma. On tarpeen määritellä mitkä tehtävät kuuluvat julkisten palvelujen piiriin ja miten ne tuotetaan. Taloudellisesti tiukkoina aikoina arvokeskustelun merkitys korostuu entisestään.

Palvelujen kattavuus, tuottamistapa ja rahoitustavat ovat muutoksessa. Palvelujen kattavuuden osalta tämä tarkoittaa sitä, että on tarpeen arvioida onko tarjottava palvelu kunnan tehtävä. Tuottamistavan osalta kunnan rooli on muutoksessa. Kaupunki on jatkossa aiempaa painotetummin kulttuurin mahdollistaja avustusjärjestelmän kautta oman tuottamisen sijaan. Tähän liittyvät verkostoyhteistyö, uudenlaiset kumppanuudet, virtuaaliset palvelusovellukset sekä sosiaalinen media.

Julkisesti rahoitettavilla kulttuuripalveluilla on yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kulttuurilaitoksilla on merkittävä rooli, kun luodaan ihmisiä, yrityksiä ja investointeja houkuttelevaa kansainvälistä toimintaympäristöä. Monipuolinen ja elämyksellinen kulttuuritarjonta edistää alueen asukkaiden henkistä hyvinvointia. Kulttuuritarjonta ja -palvelut vaikuttavat myös kaupungin profiiliin, kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuteen.

Luovuudesta syntyy työtä ja työpaikkoja, joista Helsingissä on Suomen mittakaavassa merkittävin osa. Hyvä koulutus pohja, laajat kulttuuriset oikeudet ja kulttuurin terveyttä edistävä vaikutus ovat tärkeä osa kulttuuripalvelujen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Lujittamalla kulttuurin perustaa ja luovan työn toimintaedellytyksiä edistetään kaupunkilaisten mahdollisuutta osallistua kulttuurielämään. Kulttuurin taloutta tukemalla vahvistetaan kaupungin elinvoimaisuutta ja työllisyyden kehitystä. Tämän seurauksena sivistys, luovuus, osaaminen ja innovatiivisuus lisääntyvät Helsingissä.

Helsingin kulttuuri- liikunta- ja nuorisopolitiikan yhteiset yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Helsingiläisten elämän laadun ja toimintakykyisyyden parantaminen kulttuurin ja liikunnan keinoin
- Helsingiläisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden, henkisen hyvinvoinnin, syrjäytymisen ehkäisyn sekä monikulttuurisen kaupungin edistäminen kulttuurin ja liikunnan keinoin
- Helsingiläisten terveyden, toimintakyvyn ja työssä jaksamisen edistäminen tukemalla kaupunkilaisten omaehtoista kulttuuri- ja liikuntatoimintaa
- Helsingiläisen kulttuurin perustan vahvistamiseksi ja uudistamiseksi tuetaan kulttuurista moninaisuutta
- Helsingin kansainvälisyyden, kilpailukykyyn ja työllisyyden edistämiseksi luodaan suotuisat olosuhteet taiteelle, kulttuurille ja luovalle taloudelle

- Helsinkiläisten visuaalista lukutaitoa vahvistetaan kuvien ja audiovisuaalisten ärsykkeiden kyllästävässä nykymaailmassa. Visuaalinen lukutaito on voimavara, joka varustaa ihmistä itsetuntemuksen, kriittisen ajattelun, hyvinvoinnin ja luovuuden alueilla

1.3 Strategian rajaukset

Maailmanlaajuiset suuret muutokset muokkaavat kulttuurin toimintaedellytyksiä myös Helsingissä. Ilmastonmuutos, väestökehitys ja erityisesti väestön ikääntyminen, globalisaatiokehitys, maailmantalouden vaikeudet, teknologian voimakas ja jatkuva murros, monikulttuurisuus erityisesti Helsingissä sekä arvopohjan muutokset vaikuttavat kulttuurin toimintaedellytyksiin.

Kulttuurilla on eri yhteyksissä ja käyttötarkoituksissa monia määritelmiä. Jokainen tapa lähestyä kulttuuria on omasta näkökulmastaan oikea. Helsingin kulttuuristrategiassa kulttuurin käsite nähdään laajana, hyvän ja arvokkaan elämän edellytysten vahvistajana.

Laajan kulttuurikäsitteen rinnalla tämän kulttuuristrategian toimenpiteet rajautuvat lähinnä kaupungin sivistystoimialaan ja sen tulevaisuuteen. Ytimessä ovat kaupungin omat kulttuuri- ja taidepalvelut, joita tuottavat Helsingin kulttuurikeskus, kaupungin kirjastotoimi, kaupungin taidemuseo, kaupungin museo, kaupunginorkesteri, suomen- ja ruotsinkieliset työväenpistot sekä liikuntavirasto ja nuorisosiainkeskus niiden kulttuuritoiminnan osalta sekä kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, jotka tuottavat kulttuuripalveluja. Kaupungilla on valtion rinnalla jatkossa myös aiempaa vahvempi rooli sekä ammattitaitoensa että kaupunkilaisten omaehtoisen kulttuuritoiminnan tukemisessa. Kaupungin kouluilla on ainutlaatuinen roolinsa kulttuurin kantajana, välittäjänä ja uudistajana.

Kaupungin eri virastoilla on omat pitkän tähtäimen suunnitelmansa. Tähän strategiaan on koottu näiden suunnitelmien keskeisiä tavoitteita. Liikuntavirastolla on vuonna 2010 käynnistetty laaja toimialan strategian kehittämistyö, jonka tulokset ovat käytettävissä vielä tämän strategiatyön voimassaoloaikana.

Kulttuuripalveluilla on yhteytensä kaupungin muiden toimialojen palveluketjuihin aina kaavoituksesta maankäyttöön ja tilojen hallintaan liittyvistä asioista terveys- ja sosiaalipalveluihin. Strategia liittyy useisiin muihin kaupungin politiikan aloihin elinkeino- kilpailu- ja matkailupolitiikasta kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta ja erilaisia vähemmistöjä koskeviin linjauksiin ja koko metropolialueen kehittämistavoitteisiin. Nämä virastot liittyvät oleellisesti myös luovuuden, innovaatioiden ja työllisyyden edistämiseen.

Kulttuuristrategian tavoitteena on nähdä Helsingin kulttuuri- ja taide-elämän kehittäminen aiempaa paremmin kokonaisuutena kaupunkilaisten näkökulmasta ja vahvistaa pitkän tähtäimen suunnittelua asukkaiden kulttuuripalvelujen kehittämiseksi.

Strategiatyön valmistelussa on hyödynnetty alan kotimaista ja kansainvälistä kirjallista aineistoa. Valmistelu on tehty yhteistyössä kaupungin sivistystoimen virastojen ja alan toimijoiden kanssa. Keskeisille toimijoille on järjestetty erilaisia kuulemistilaisuuksia. Lisäksi on tavattu alan toimijoita henkilökohtaisesti ja tehty kohdennettuja verkkokuulemisia.

1.4 Kulttuurin julkinen rahoitus

Helsingin kulttuuripalvelujen rahoituksen näkyymiin vuoteen 2017 vaikuttavat laajemmat taloudelliset näkymät. Arvioiden mukaan Eurooppa tulee talousvaikeuksista huolimatta säilymään merkittävänä globaalitalouden tekijänä. Euroopassa on vaikeita haasteita julkisen talouden vakauttamiseksi, työllisyyden hoitamiseksi ja julkinen velka kasvaa. Samalla tuotanto- ja yritys rakenteet muuttuvat ja työmarkkinat globalisoituvat.

Suomessa talous on supistunut voimakkaasti. Vuoden 2009 bruttokansantuote aleni Tilastokeskuksen mukaan lähes kahdeksan prosenttia. Tämä on enemmän kuin yhtenäksään vuonna edellisen laman aikana 1990-luvun alussa. Arvioiden mukaan lähivuosien talouskasvu on hitaampaa kuin aiempien taantumien jälkeen.

Helsingin tulopohjan kehitys seuraa pitkälti yleistä talouskehitystä. Kansantalouden tuotannon ja työllisyystilanteen heikentyminen näkyy viiveellä myös Helsingin tulopohjassa. Työllisyystilanteen kehityksellä on talouden tasapainon kannalta keskeinen merkitys. Taloustilanteen parantuminen näkyy kaupungin tulopohjassa ja erityisesti kunnallisverotuloissa vasta kun työllisyystilanne paranee. Helsingin Energia ei myöskään jatkossa tulouta entisessä laajuudessa määrärahoja kaupungin toimintojen rahoittamiseen.

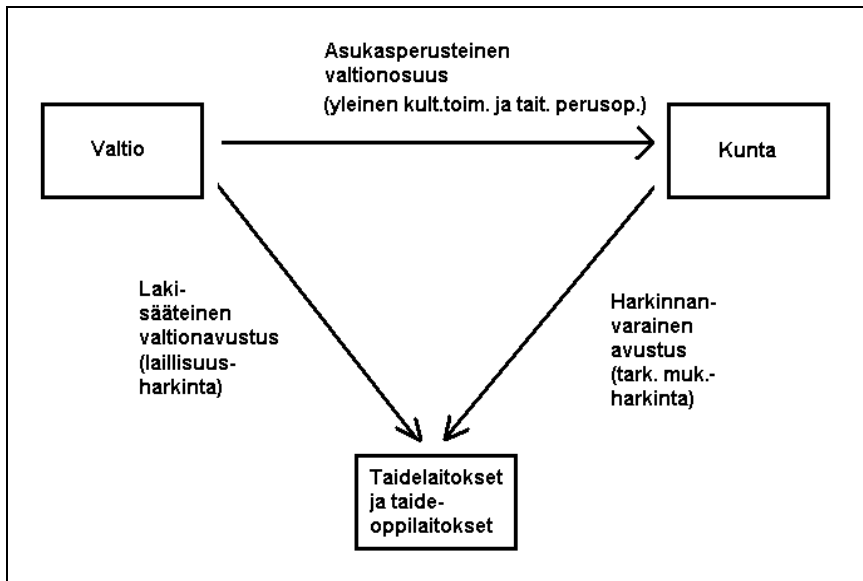
Menojen kasvusta ja tulopohjan heikkenemisestä syntyvää rahoitusvajetta voidaan kattaa kiinnittämällä huomiota toimintamenokasvuun. Kaupungin strategiaohjelmassa 2010–2012 lähdetään siitä, että menot sopeutetaan käytettävissä oleviin tuloihin, jotta kaupunki ei velkaannu lisää.

Kaupunki ja valtio taiteen ja kulttuurin rahoittajina

Taiteen ja kulttuurin keskeisiä rahoittajia ovat kaupunki, valtio ja yksityinen sektori. Helsingillä on tärkeä asema suomalaisen kulttuurin, nuorisotyön ja liikuntatoimen rahoittamisessa. Kulttuurin toimialalla on myös hyvin paljon kolmannen sektorin ja vapaaehtoiskentän työtä, jolla on tärkeä työllistävä vaikutus.

Pohjoismaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa julkisella tuella turvataan kulttuurin ja sivistyksen toimintamahdollisuudet. Taiteen rahoitus perustuu valtion, kunnan ja taidetoimijan kolmikantamallille, josta jokaisen toimijan osuus rahoituksessa on merkittävä. Valtion tuki edellyttää myös kunnan panostusta. Tämän korostaa hyvän yhteistyön merkitystä.

Valtio on asettanut kunnille tietyt perusvelvollisuudet, joiden täyttämistavoista se voi itse päättää. Laissa kuntien kulttuuritoiminnasta valtio antaa kunnille velvollisuuden itse tarjota tai huolehtia siitä, että joku muu tarjoaa kunnassa taiteen perusopetusta ja taidepalveluja. Valtio maksaa kunnille asukasperusteista valtionapua näiden toimintojen järjestämiseksi. Lisäksi valtio avustaa rahoituslakien perusteella suoraan ammattimaisimpia taide- ja taideoppilaitoksia. Kulttuuritoimintaa määrittävässä laeissa hahmotettiin valtion ja kunnan taloudellinen tehtävänjako seuraavan taulukon mukaisesti.

Valtion, kunnan sekä VOS -teattereiden ja VOS -musiikkioppilaitosten suhteet valtionosuusuudistuksen jälkeen

Valtio avustaa teattereita ja musiikkioppilaitoksia, museoita ja kirjastoja lainsäädännön perusteella (teatteri- ja orkesterilaki 730/1992, museolaki 729/1992, kirjastolaki 904/1998, laki taiteen perusopetuksesta 633/1998 sekä laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009). Valtion avustus (VOS) perustuu laskennallisiin malleihin (henkilötyövuodet tai oppitunnit). Kunnissa taidelaitosten avustaminen perustuu kunnallisen itsehallinnon harkintavaltaan, jolla on erilaisia reunaehtoja.

Taidelaitosten avustamisessa valtiolla on päävastuu taide- ja sivistyspalveluiden saatavuudesta eri puolilla Suomea. Kuntien tehtävänä on huolehtia kulttuuripalvelujen paikallisesta toteuttamisesta. Kunnan avustusharkinnassa korostuu asiakkaan ja palvelujen saatavuuden näkökulma.

Koska valtion taiteen kentän avustaminen sitoo varat taideinstituutioiden lakisääteiseen tukeen, on Helsingin kaupungilla erityinen rooli vapaan kentän avustamisessa. Kunnallinen avustusjärjestelmä on valtion lakisääteistä järjestelmää joustavampi ja tärkeä kulttuurikentän kehityksen ja muutosten mahdollistaja. Uusien toimijoiden ja toimintamuotojen on vaikea päästä valtion lakisääteisen tuen piiriin.

Viime aikoina keskusteluun on noussut yhteiskunnallinen yritystoiminta, johon liittyvä käsitteistö ja pelisäännöt ovat vielä vakiintumattomia. Tällaisissa yrityksissä yhdistyvät kansalaisyhteiskunnan arvot ja liike-elämän toimintatavat. Kulttuurin ja kolmannen sektorin alueella on paljon sellaista toimintaa, joka voisi täyttää yhteiskunnallisen yritystoiminnan tunnusmerkit. Kun yhteiskunnallisten yritysten pelisäännöt, jotka liittyvät mm. kilpailuneutraliteettiin ja rajoitettuun voitonjakoon selkiytyvät, voi tällä mallilla olla tärkeä merkitys Helsingin kulttuurin palvelutuotannolle. Se myös avaa kulttuurin alan työllistämislle uusia näköaloja.

1.5 Helsingin aiemmat kulttuurisuunnitelmat

Helsingissä on aiemmin valmisteltu kulttuurisuunnitelmat vuosille 1991–1999 ja 2000–2010. Käsillä oleva strategia korvaa aiemmat strategiat. ”Kulttuuri-Helsinki – Helsingin kulttuurin kehittämissuunnitelma 1991–1999” valmisteltiin Jörn Donnerin johdolla ja se sisälsi useita Helsingin kulttuurielämää koskevia toimenpide-ehdotuksia. Ns. Donnerin komitean suunnitelmassa kulttuurin kehitys Helsingissä nähtiin koko Suomen tulevaisuuden kannalta keskeisenä kysymyksenä. Useat komitean 127 toimenpide-ehdotuksista ovat toteutuneet ja monille jo suunnitetuille kulttuurihankkeille saatiin komitean suunnitelman kautta tukea. Vuoden 1990 kulttuurisuunnitelmaa käsiteltiin kulttuurilautakunnassa, jossa pohdittiin hankkeiden toteuttamisjärjestystä.

Kaapelitehdas ja Lasipalatsi oli vuonna 1990 määritelty säilytettäväksi tiloiksi, jolloin kulttuurikomitea tuki niiden ottamista kulttuurikäyttöön. EU hyväksyi Lasipalatsin suunnitelmat osaksi Urban Pilot – ohjelmaa. Tämän myötä saatiin 2,7 milj. euroa Lasipalatsin entisöinti- ja sisältöhankeisiin. Kaapelitehtaan käytön suunnittelu alkoi jo 1980-luvun lopulla. Kulttuurikomitean tuki taiteilijavetoiselle Kaapelitehdas-hankkeelle antoi kannatusta myös kaupungin hallinnossa. Töölönlahdelle tai Tennispalatsiin suunniteltu Maailma-talo kuten myös Maunulaan ja Herttoniemeen suunnitellut kulttuuritalot jäivät toteutumatta.

”Kaupunki luomisen tilana – Helsingin kulttuurisuunnitelma vuosiksi 2001–2010” -raportin tavoitteena oli selvittää kulttuuripääkaupunkivuonna alkaneen yhteistyön jatkamisen edellytyksiä. Osa toimenpiteistä jäi toteutumatta, koska suunnitelmassa ei asetettu selvää vastuu- tai seurantajärjestelmää koskien ehdotusten toimeenpanoa ja rahoitusta. Kulttuuripääkaupunkivuonna Helsinkiin syntyi runsaasti festivaaleja ja kaupungin rooli erilaisten tapahtumien ja festivaalien taloudellisena tukijana konkretisoitui.

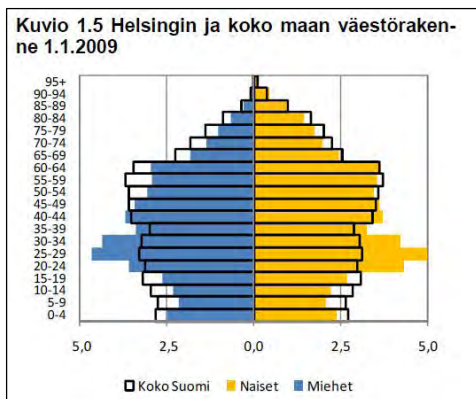
Kulttuurisuunnitelmien lisäksi kulttuurilautakunnan kulttuuripääkaupunkijaosto valmisteli vuonna 1995 suunnitelman *Helsinki 2000*, jonka tavoitteena oli tukea kulttuuripääkaupunki-hankkeen valmistelua.

Helsinkiin rakennettavien uusien asuinalueiden ja pääkaupunkiseudun mahdollisten muutosten myötä kaupunki näyttäisi hyvin erilaiselta. Erilaisten ajankäyttötutkimusten mukaan vapaa-aika on tärkeässä osassa ihmisten elämää ja sen osuus kasvaa tulevaisuudessa. Aineeton kuluttaminen ja elämysten kokemisen merkitys korostuu.

Taiteen kentän tulevaisuus Helsingissä on vapaan kentän ja freelance-taiteilijoiden, ja uusia avauksia etsitään perinteisen ammattitaiteilijuuden reuna-alueilta. Taide laajenee osaksi ihmisten jokapäiväistä elämää ja se tulee näkymään enemmän ihmisten arjessa, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksissa, kouluissa, päiväkodeissa ja kaikenikäisten oppilaitoksissa.

2.1 Kulttuurin muutoksen linjat

Helsinki muuttuu lähivuosina voimakkaasti. Meri ja rannat otetaan käyttöön ja kaupunki kasvaa sisäänpäin. Helsingin kasvavia asuinalueita ovat muun muassa Jätkäsaaren, Hernesaaren ja Kalasatamaan suunnitellut uudet asuinalueet sekä Sipoosta liitetyt maa-alueet. Myös Helsingin ja Vantaan mahdollinen yhdistyminen muuttaisi osaltaan Helsingin kaupunki- ja väestörakennetta. Vuoden 2017 Helsinki voikin olla varsin erilainen kooltaan ja rakenteeltaan. Nämä muutokset tulee ottaa huomioon, kun uusia kulttuuripalveluja linjataan.

Väestöennusteiden mukaan Helsingin asukasluvun vuosittainen kasvu on 0,7 prosentin luokkaa vuodesta 2011 lähtien.

Väestönkasvu koostuu lähinnä kasvavasta maahanmuutosta ja uusien asuinalueiden rakentamisesta. Helsinki on väestörakenteeltaan muuta Suomea ja Helsingin seutua nuorempi ja helsinkiläiset asuvat yleisemmin yhden ja kahden hengen talouksissa. Helsinki on opiskelijakaupunki, joten pienien kotitalouksien määrä on sille ominaista. Yksin tai kaksin asuvia on yhteensä 80 prosenttia ja puolessa Helsingin asunnoista on vain yksi asukas. Vain 10 prosentissa asunnoista asuu neljä henkeä tai enemmän.

2000-luvulla on tapahtunut arvomaailman muutosta aineettoman kulutuksen suuntaan. Perheen ja kodin merkitys on lisääntynyt. Kulttuurin harrastaminen on merkittävä osa suomalaisten elämää ja siihen halutaan panostaa vielä enemmän tulevaisuudessa. Ihmisten elämänlaatu ei enää tietyn aineellisen elintason saavuttamisen jälkeen välttämättä kasva ja ihmiset hakevatkin hyvinvointia muilta elämän alueilta.

Kahdeksan maan välillä tehdyn vertailututkimuksen mukaan suomalaisilla on jo enemmän vapaa-aikaa kuin muilla eurooppalaisilla. Vapaa-ajan lisääntymistä selittää se, että muiden kuin työssäkäyvien määrän osuus väestöstä on Suomessa viime vuosina kasvanut. Monilla työelämän ja vapaa-ajan raja on hämärtynyt.

2.2 Kulttuurin ja taiteen kentän muutokset

Suuri osa maan taiteilijakunnasta ja luovien alojen osaajista asuu pääkaupunkiseudulla. Monet keskeisimmistä luovan alan työpaikoista sijaitsevat Helsingissä. Täällä ovat taideyliopistot sekä televisio-, radio- ja kustannusalan keskeiset instituutiot. Tästä seuraa, että myös freelancer-kenttä keskittyy Helsinkiin ja kaupungin lähialueelle. Vaikka vapaan kentän rahoitusta on edellisellä vuosikymmenellä lisätty,

kohdistuu valtaosa julkisesta tuesta edelleen olemassa oleviin rakenteisiin. Työttömyys alalla on yleistä ja lisääntynyt ammattikorkeakoulujen taidekoulutus tuo lisää ammattilaisia alalle.

Taiteen ja kulttuurin kenttä sirpaloituu. Lyhyet ja epätyypilliset työsuhteet ovat kulttuurialoilla yleisiä. Kulttuurialan työtä tehdään runsaasti vapaana ammatinharjoittajana tai yrittäjänä, osin julkisella rahoituksella ja usein määräaikaissa pätkätoissa. Yksittäisen taiteilijan toiminnan oheen ovat tulleet verkostot, osuuskunnat sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistuotannot.

Etenkin Isossa-Britanniassa on viime vuosikymmenellä alettu perustaa yhteiskunnallisia yrityksiä, jotka työllistävät jo 800 000 ihmistä. Näiden yritysten tavoitteena ei ole tuottaa taloudellista voittoa omistajilleen, vaan tulos käytetään toiminnan kehittämiseen. Tämä myös kulttuurialoja koskeva malli ottaa entistä kattavammin huomioon eri sidosryhmät, yhteisön tarpeet ja kustannustehokkuuden. Yhteiskunnallisten yritysten toimintaedellytysten parantaminen on nousemassa tärkeäksi myös Suomessa.

Taideteosten ja kulttuurinperinnön digitointi kehittää uudenlaisia jakelukanavia, esittelytiloja ja ratkaisuja kulttuuriperinnön säilyttämiseksi. Teknologian kehittyminen muuttaa ihmiset kokijoista tekijöiksi. Uudenlaisten taidemuotojen kehittäminen ja jakaminen on mahdollista yhä laajemmalle joukolle ihmisiä, joten taiteen ja taiteilijuuden raja-aidat madaltuvat.

Lisääntynyt taidekoulutus tuottaa pari tuhatta uutta ammattilaista taiteen työmarkkinoille vuosittain. Kaikille taiteen ammattilaisille ei riitä palkkatyötä, taiteilija-apurahoja tai muuta tukea taiteen tekemiseen. Taiteilijat koulutautuvat uudelleen lähialojen ammatteihin, esimerkiksi opettajan pätevyyteen liittyvät opinnot ovat yleistyneet. Jatkossa taiteilijat tulevat saamaan toimeentulonsa monilta sektoreilta, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä harrastajien opetuksesta.

Yhä useampi taiteilija suorittaa taiteen alan yliopistotutkinnon – jotkut useampiakin. Monitaiteisuus lisääntyy sekä yksittäisen taiteilijan toiminnassa että erilaisissa hankkeissa. Tämä asettaa uudistusvaatimuksia tukijärjestelmille, jotka usein perustuvat taiteenaloittaiseen jakoon.

Uudet taiteen alat ja taidemuodot näkyvät Suomessa ensimmäisenä Helsingissä. Täällä on paitsi muuta maata enemmän taiteilijoita myös laajempi yleisöpohja. Taiteen ja tieteen yhteiset kokeilut ovat keskeisiä uusien innovaatioiden syntyiselle. Taloudellisen taantumien aikana on riski, että tälle toiminnalle ei löydy riittävästi rahoitusta ja muita mahdollistavia tekijöitä.

Visuaalisen lukutaidon vahvistaminen kulttuuripalveluiden kautta hyödyntää sekä yksilöä että yhteiskuntaa. Teknologian kehityksen myötä erilaiset visuaaliset viestit ovat lisääntyneet siinä määrin, että voidaan puhua kuvien kyllästämästä maailmasta. Visuaalisen lukutaidon hallinta tulee olemaan yksi tärkeistä perustaidoista perinteisen lukutaidon rinnalla, yhteiskunnallinen menestystekijä kansainvälistyvässä viitekehyksessä.

Suomalaisen taiteen tietoinen kansainvälistäminen vahvistuu yhä näkyvämmiin kulttuurivaihtoon, residenssitoimintaan ja EU-hankkeiden kautta. Taiteilijoiden ja kulttuurialan työntekijöiden liikkuvuus lisääntyy ja kulttuuri mielletään maiden ja kaupunkien vetovoima- ja kilpailutekijäksi. Taiteen soveltava arvo nousee taiteen itseisarvon rinnalle aina kun puhutaan vetovoima- ja kilpailutekijöistä sekä hyvinvointipalveluista. Alalla toimiminen edellyttää yhä laajempaa kentän hallintaa ja tähän tarpeeseen on kehittynyt tuottajien ja agenttien ammattiryhmä.

Helsingiläisten arvomaailmassa on nähtävissä muutosta aineettoman kulutuksen suuntaan. Tämä on kulttuurialalle suuri mahdollisuus. Epäviralliset yhteenliittymät niin verkossa kuin perinteisissä sosiaalisissa ympäristöissä lisääntyvät.

Kulttuuri lisää hyvinvointia ihmisen koko elinkaaren aikana. Kaikilla kaupungin sivistystoimen hallintokunnilla on erillisiä ohjelmia lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden kehittämiseksi. Suurin osa aikuisille suunnatuista kulttuuripalveluista toteutuu helsinkiläisten taide- ja kulttuurilaitosten kautta. Vanhusten kulttuuripalveluihin ollaan kiinnittämässä uutta huomiota. Kattavan kulttuuripalveluverkoston vahvistamiseksi eri taide- ja kulttuurilaitoksia sekä kaupungin eri virastoja kannustetaan keskinäisen ja kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseen. Koko sivistystoimi yhteistyössä terveydenhuollon sekä sosiaalitoimen kanssa toteuttaa toimintatapoja, jotka vahvistavat kulttuurin, taiteen ja liikunnan mahdollisuuksien hyödyntämistä osana päivittäistä hoivatyötä.

3.1 Lasten- ja nuortenkulttuuri Helsingissä

Lastenkulttuuripalvelut jaotellaan kolmeen alueeseen; lasten omaan kulttuuriin, kulttuurin tekemiseen lasten kanssa sekä lapsille suunnattuun kulttuuritarjontaan. Nuorten kulttuurissa itsetekemisen tarve ja omat valinnat vahvistuvat.

Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus taiteen, kulttuurin ja liikunnan harrastamiseen. Pienimpien lasten kohdalla tämä tavoite toteutuu varhaiskasvatuksessa heidän lähiympäristössään. Koulujen aamu- ja iltapäivätoiminnassa sekä koulun kerhotoiminnassa tulee vahvistaa mahdollisuutta kokeilla eri harrastusmuotoja ilman pitkäaikaista sitoutumista. Lasten harrastustoiminta liitetään entistä kiinteämmin koulupäivän yhteyteen, jotta perheille jää enemmän aikaa yhdessä oloon. Kaupungin eri hallintokuntien, koulujen ja taidelaitosten yhteistyö on näiden palveluiden onnistumisen edellytys.

Koulut ovat lasten ja -nuortenkulttuurin keskeisimpiä toimijoita. Helsingissä toimii useita ala- ja yläkouluja, joissa painotetaan taito- ja taideaineita sekä liikuntaa. Lukion voi suorittaa myös kolmessa taidelukiossa tai liikuntalukiossa.

3.1.1 Kaupungin lastenkulttuuripalvelut

Helsingin omien lastenkulttuuripalveluiden lisäksi on monia järjestöjä ja yhteisöjä, joiden tehtäviin kuuluu lastenkulttuuri. Lasten ja aikuisten yhteistä ajankäyttöä voidaan monipuolistaa kulttuuripalveluiden avulla. Aikuisten ja lasten yhteisiä kulttuuripalveluita tarvitaan lisää, sillä perheen parissa omaksutut tavat käyttäen kulttuuria toistuvat ja tuntuvat luontevilta myös aikuisena. Pohja kulttuurin tuottamalle hyvinvoinnille luodaan lapsuudessa erityisesti perheen piirissä.

Kulttuurikeskus tuottaa lasten kulttuuripalveluja Annantalossa, alueellisissa kulttuurikeskuksissa sekä tukemalla taidekasvatusta tarjoavia yhteisöjä. Annantalo tarjoaa taiteilijoiden opetuksessa kouluajalla ja sen ulkopuolella mahdollisuuden tehdä ja kokea taidetta suomeksi ja ruotsiksi. Annantalossa kehitetään taidekasvatuksen menetelmiä yhteistyössä valtakunnallisen Taikalamppu-verkoston ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Helsingissä toimivien taidelaitoksien pedagoginen toiminta lapsille ja nuorille on keskeinen osa taidekasvatusta.

Lapset ja nuoret ovat yksi Helsingin taidemuseon tärkeimmistä kävijäryhmistä. Suuri osa museopedagogisista palveluista on suunnattu lapsille ja nuorille. Heidät tavoitetaan ryhminä koulujen ja päiväkotien kautta tai vapaa-ajalla perheen tai ystävien kanssa. Kaikkia museon näyttelyitä pyritään avaamaan myös lapsikävijöille opetusmateriaalien, toimintojen tai tapahtumien kautta. Lisäksi museon ohjelmisto on sisältänyt näyttelyitä, joissa lapset ja nuoret ovat olleet ensisijainen kohderyhmä.

Helsingin kaupunginmuseo keskittää pääosan palveluistaan lapsille ja nuorille Sederholmin taloon tarjoten kuitenkin museopedagogisia palveluita kaikissa museoissaan. Sederholmin talo tarjoaa elämykselliset puitteet museopedagogiselle toiminnalle, mm. erilaisille työpajoille. Kulttuurihistoriallisten museoiden kentässä Helsingin kaupunginmuseon tavoitteena on olla museopedagogiikan johtava toimija Suomessa.

Kirjasto on lapsille ja perheille luonteva lähipalvelu. Kirjastoon on helppo tulla ja se on turvallinen ja tuttu kohtaamispaikka. Kirjastoissa kehitetään jatkuvasti uusia toimintamuotoja, joilla sanataidetta ja tiedonhalua tehdään jo varhain lapsille tutuksi (kirjavinkkaus, läksyhelppi).

Helsingin kaupunginorkesteri toteutti vuosina 2000–2007 laajan ja kansainvälistä huomiota herättäneen yleisökasvatusprojektin 'Helsingin kaupunginorkesterin kummilapset'. Tämän projektin kokemuksia hyödynnetään suunniteltaessa lapsille suunnattua konserttitoimintaa tulevaan Musiikkitaloon.

Kaupunginteatterin perheteatteritarjonnassa on esityksiä alle kouluikäisistä nuorisoon. Helsingin Kaupunginteatterin yleisötyöstä suuri osa on suunnattu lapsille. Tarjolla on sekä kaikille avointa toimintaa että erityisesti päiväkotij- ja koululaisryhmille sekä perheille suunnattua teatteri- ja tanssityöpajatoimintaa, teatterivierailuja sekä pitempiä taidekasvatusprojekteja. Kaupunginteatteri on myös kiertänyt helsinkiläisissä alakouluissa ja kesälomalla järjestetään teatterileiritoimintaa.

3.1.2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (LASU)

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi vuosille 2009–2012 lakisäätöisen *Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman* (LASU). Sen keskeisiä tavoitteita ovat lasten ja nuorten terveen ja turvallisen kasvun mahdollisuuksien paraneminen, vanhemmuuden ja vanhempien osallisuuden vahvistuminen, lasten ja nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen sekä lapsille ja nuorille turvattu koulutus- ja työllistymispolku.

Suunnitelma edistää poikkihallinnollista yhteistyötä. Lasten ja nuorten osallistuminen ei saa olla riippuvaista alueellisesta sijainnista tai perheen taloudellisesta tilanteesta. Kulttuurihankkeissa edistetään yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien mahdollisuuksia tuottaa toimintaa.

Erityisesti painotetaan lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua elinympäristöönsä ja heille suunnattuja toimintoja käsitteleviin suunnitelmiin ja niiden toteuttamiseen. Lisäksi kulttuurin LASU-hankkeissa loma-ajantoiminta, syrjäytymisvaarassa olevien lasten- ja nuorten tavoittaminen, harrastusmahdollisuudet, koulujen iltapäivätoiminta ja kerhot ovat etusijalla.

LASU:un liittyvien selvitysten mukaan huolenaiheena on lasten ja vanhempien yhteisen ajan vähäisyys. Virastot voivat vaikuttaa lasten harrastusten sijaintiin ja ajankohtaan. Mahdollistamalla kulttuurin ja liikunnan harrastaminen omalla asuinalueella ja ajallisesti heti koulupäivän jälkeen vapautetaan aikaa perheiden yhteisille illoille. Alueellisiin nuorisotaloihin on perustettu uusia harrasteryhmiä, jotka tarjoavat varhaisnuorille edullisen mahdollisuuden pitkäkestoiseen kulttuuriharrastukseen omalla asuinalueellaan.

Koulujen avautuminen ja vuorovaikutus ympäristön toimijoiden kanssa on erittäin tärkeää. Helsingin koulujen tiloja voi saada maksutta taiteen perusopetuksen käyttöön iltapäivien aikana. Tämä edistää oppilaitosten mahdollisuutta toimia useammassa kaupunginosassa. Koulujen tiloja voidaan käyttää myös iltaisin monimuotoisen kulttuuritoiminnan järjestämiseksi.

3.1.3 Koulujen kulttuurisuunnitelma

Koulujen kulttuurisuunnitelma on Helsingin kaupungin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kärkihankkeita. Yhtenäinen koulujärjestelmä tarjoaa mahdollisuuden tuoda kulttuuritoiminta jokaisen lapsen ulottuville.

Kulttuuri- ja taidelaitokset sekä julkisin varoin tuettu taidetoiminta edistää koululaisten oppimista, yleissivistystä ja kansalaistaitoja sekä ennen kaikkea nuoren kasvua ja hyvinvointia. Tämän toteuttamiseen tarvitaan systemaattista panostusta koulujen ja kulttuuritarjonnan kohtaamiseen. Samalla edistetään koululaisten ja muun yhteiskunnan vuorovaikutusta sekä tuodaan kulttuuripalveluille uusia yleisöjä.

Helsingin peruskoulujen kulttuurisuunnitelma on kaupunkitason yhteistyöohjelma. Suunnitelmassa ovat mukana opetusvirasto, kulttuurikeskus, taidemuseo, kaupunginmuseo, kirjasto, liikuntavirasto ja nuorisosiainkeskus. Tavoitteena on tukea opetustyötä avaamalla opettajille taidetta oppimisympäristönä. Suunnitelman halutaan ohjaavan kulttuuritoimijoiden kouluille suuntaamia palveluita vastaamaan koulujen tarpeita ja toiveita.

Taide- ja taitoaineiden opetus on 8. ja 9. vuosiluokilla valinnaisten aineiden tuntien varassa. Koulujen kulttuurisuunnitelman avulla taide ja kulttuuri tuodaan osaksi muiden kuin varsinaisten taideaineiden opetusta. Sisällöt tavoittavat kokonaiset ikäluokat ja ne koskevat kaikkia peruskoulun luokka-asteita.

Kukin koulu laatii toimintasuunnitelmaansa kulttuuriosion, johon kirjataan, mihin kulttuuripalveluihin eri luokka-asteet kyseisenä vuonna osallistuvat. Koulun oppilaat osallistuvat kulttuurisuunnitelmien laadintaan. Kulttuurisuunnitelma tuo kulttuurin näkyväksi osaksi koulun toiminnan suunnittelua.

Säännöllisten ja helposti lähestyttävien toimintatapojen kehittäminen koulujen ja taidelaitosten välille on yksi kulttuurisuunnitelman tavoitteista.

Osana visuaalisen lukutaidon vahvistamista Helsingin taidemuseo on tarjonnut kaupungin yhdeksäsluokkalaisille maksuttoman museokäynnin, opastuksen, opetusmateriaalin ja matkat koululta taidemuseoon ja takaisin. Taidemuseo jatkaa hanketta tulevana vuosina. Jatkossa tavoitteena on tuoda kaikki Helsingin peruskoululaiset kerran vuodessa opetussuunnitelmaa tukevalle vierailulle taidemuseoon.

Helsingin kaupunginmuseo vahvistaa identiteetin kehittymistä. Helsingin kaupunginmuseoon on vapaa pääsy ja se tarjoaa maksuttomia opastuksia, työpajoja sekä opetuspaketteja verkossa.

Kokonaisuuden toteuttaminen aloitetaan pilottihankkeina. Kulttuurisuunnitelman mukaisten kulttuurikäyntien organisoiminen edellyttää niiden sisällyttämistä koulupäivään joustavasti. Myös koululaisten vierailuihin liittyvät kuljetukset tulee järjestää. Hanke nivotaan osaksi kuntakohtaisia opetussuunnitelmia.

3.1.4 Lasten ja nuorten taiteen perusopetus

Yksityiset taideoppilaitokset järjestävät lapsille ja nuorille taiteen perusopetusta, jota Helsinki tukee avustuksin. Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua pitkäjänteistä ja tavoitteellista taiteen opiskelua, josta voidaan periä kohtuullisia oppilasmaksuja. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetus on jaettu kahteen oppimäärään, yleiseen ja laajaan. Helsingiläisistä oppilaitoksista 17 saa valtiosuutusta laajan oppimäärän toteuttamiseen. Yleistä oppimäärää opettavat laitokset saavat yksinomaan kaupungin tukea. Musiikki ja kuvataide ovat vakiinnuttaneet asemansa valtion ja kunnan tukemissa oppilaitoksissa. Valtio tukee taiteen perusopetuksen laajaa oppimäärää laskennallisen tuntihinnan perusteella. Tätä käytäntöä on alettu soveltaa myös Helsingin avustusten perusteena.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta voi myöntää oikeuden antaa taiteen perusopetusta, kun hakija esittää opetussuunnitelman, joka täyttää Opetushallituksen ehdot. Helsinki jatkaa myös uusien taiteenlajien ottamista taiteen perusopetuksen piiriin ja tukee niitä harkinnanvaraisin toiminta-avustuksin.

Kaupungin tavoitteena on taiteen perusopetuksen turvaaminen helsinkiläisille lapsille lähipalveluna eri puolilla kaupunkia kohtuullisin oppilasmaksuin. Osallistuminen taideopetukseen vaihtelee kaupungin eri alueilla ja kaupungin reuna-alueilla lapset osallistuvat opetukseen vähiten. Taiteen perusopetuksessa sukupuolten tasa-arvon toteutuminen on tärkeää.

Koulutiloja suunnitellessa erityisesti uusille alueille tulee taiteen perusopetuksen mahdollistava käyttö ottaa suunnitteluvaiheessa huomioon.

Helsinki vahvistaa yleisen oppimäärän asemaa. Yleisen oppimäärän opetus perustuu usein ryhmäopetukseen, joka on yhteisöllistä, edullisempaa ja useammille perheille mahdollista.

3.1.5 Nuorten kulttuuri Helsingissä

Helsingin omien nuorten kulttuuripalveluiden lisäksi nuorten parissa toimii monia järjestöjä ja yhteisöjä. Nuorten oma kulttuuri on sarja päällekkäisiä valta-, ala- ja vastakulttuureja, jotka kietoutuvat toisiinsa. Keskeistä on, että nuoret ovat itse vahvasti mukana kulttuuritoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Nuorisokulttuurit ovat elävä osa kaupunkikulttuuria.

Helsingissä on maan muuta väestörakennetta enemmän nuoria aikuisia. Nuoria kiinnostavat niin suurtaapahtumat kuin lähitoimintakin. Ikäryhmän vanhetessa tapahtuman sijainnilla ei enää ole merkitystä, sillä nuoret liikkuvat kaupungissa.

Nuorten kulttuuriharrastamisessa on suuria yksilökohtaisia eroja, osalla harrastuksia on useita, toisilla ei ainoatakaan. Erityisesti poikien saaminen mukaan kulttuuritoimintaan on haaste. Kulttuuritoiminnalle yksi vaikeimmista kohderyhmistä on 13–18-vuotiaat. Siinä iässä kaveripiirin merkitys korostuu ja pitkäjänteiset harrastukset jäävät helposti. Nuorille on tyypillistä halu kokeilla eri kulttuuritoimintaa. Kulttuuritarjonnassa tulee olla lyhytkestoisia vaihtoehtoja, mutta näiden jälkeen tulee olla myös mahdollisuus edistyä harrastuksiensa parissa.

Nuorten kansalaistoiminnalle on annettava vahvemmat toimintamahdollisuudet kaupungissa. Kulttuuritoimintaan osallistuminen antaa kokemuksen siitä, että yhteisöllisellä toiminnalla voi vaikuttaa. Monikulttuurisilla nuorten järjestöillä on paljon annettavaa Helsingin kulttuurielämälle. Nuorisokulttuuriset virtaukset kuten skeitti, graffititaide, parkour ovat osa kaupunkikulttuuria. Parhaimmillaan ne voivat olla rajat ylittävää kaupungin elävöittämistä ja mielipiteiden ilmaisukeino.

Nuorille avoimet ja epäkaupalliset tilat ovat tärkeitä. Kaupunkitilat ovat nuorille näyttäytymisen ja kavereiden tapaamisen areenoita sekä oman identiteetin vahvistajia. Heille ovat tärkeitä mm. aukioiden ja puistojen ilmaisfestivaalit. Nuorten kulttuuritoiminta verkossa kasvaa. Sosiaalisen median käyttö lisääntyy jatkuvasti ja sen muodot muuttuvat. Jotkut taiteenlajit, kuten pelikulttuuri ja valokuvaaminen, yleistyvät osana verkkomaailmaa.

Kaupungin hallintokunnista nuorten kulttuuriin keskittyy nuorisosiainkeskus. Myös muilla kaupungin hallintokunnilla on nuorisokulttuuriin liittyviä toimintoja. Taidelaitoksilla on nuorille suunnattua yleisötyötä, ja kirjastolle he ovat erityisen tärkeä kohderyhmä.

Nuorisosiainkeskuksella on merkittävä varhaisnuoriso- ja nuorisojärjestöjen sekä erilaisten nuorten toimintaryhmien verkosto. Nuorisosiainkeskus painottaa työtä nuorten, nuorten toimintaryhmien, nuorten järjestöjen ja kolmannen sektorin sekä muiden kaupungin hallintokuntien kanssa. Nuorten kulttuurinen toiminta on ruohonjuuritasolla, jossa nuorten mahdollisuudet vahvistuvat. Nuorisosiainkeskuksella on 50 lähinuorisotalon verkosto, joissa musiikin harrastaminen on suosituin kulttuurimuoto.

Syyslomaviikolla järjestettävä nuorisofestari Lokaviikot on monipuolinen kulttuuri- ja taidetapahtuma. Tapahtuman järjestävät Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus, kulttuurikeskus ja kaupunginkirjasto yhteistyössä useiden eri kumppanien kanssa. Toimintaa järjestetään eri puolilla kaupunkia nuorten kanssa.

Kulttuurikeskuksen tukema taiteen perusopetus ja nuorille suunnatut yläkoulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opetusohjelmaan sisällytetyt kulttuurikurssit lisäävät elämyksellistä oppimista ja taiteen tuntemusta.

Nuoret ovat Helsingin taidemuseossa aktiivisia toimijoita. Osallistaminen ja toiminnallisuus ovat tulevaisuuden näkymiä myös nuorten kulttuurin osalta taidemuseossa.

Helsingin kaupunginorkesteri jatkaa yhteistyötään opetusviraston ja pääkaupunkiseudun musiikkiopistojen kanssa. Oppilasryhmät pääsevät maksutta kaupunginorkesterin sinfoniakonsertteihin ja kenraaliharjoituksiin. Musiikkitalon tuo toimintaan uusia mahdollisuuksia.

Helsingin Kaupunginteatteri antaa nuorille mahdollisuuden osallistua itse aktiivisesti teatterin tekemiseen ja järjestää teatteri- ja tanssityöpajoja. Teatterin musikaalituotannoissa annetaan nuorille mahdollisuus työllistyä musiikkiteatterin alalla.

3.2 Aikuisten kulttuuripalvelut

Yksityiset ja julkiset tahot tarjoavat helsinkiläisille kulttuuripalveluja ja lähes koko Helsingin kulttuuritarjonta on suunnattu aikuisille. Eri alojen järjestöt, seurakunnat, vapaan sivistystyön toimijat, taiteilijat sekä vapaaehtoiset tekevät kulttuurityötä kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Helsingissä kunnallisia kulttuuripalveluja aikuisille tarjoavat ensisijaisesti sivistystoimialan virastot. Aikuksille suunnattuja kulttuuripalveluja käsitellään kaikissa tämän kulttuuristrategian luvuissa.

Kaupungin tarjoamat kulttuuripalvelut ovat kaikkien kaupunkilaisten käytössä ilmaiseksi tai edulliseen hintaan. Palveluja tarjotaan eri kaupunginosissa ja toiminnassa on tärkeää ottaa huomioon esteettömyyden periaatteet. Kulttuuritarjonnasta tiedottaminen on osa hyvää palvelukokonaisuutta.

Helsingin kaupunki maan suurimpana työnantajana pitää huolta työntekijöistään myös kulttuuritoiminnan avulla. Kulttuurisen toiminnan tuonti kaupungin työpaikoille, mm. sosiaali- ja terveysalan laitoksiin, lisää paitsi asiakkaiden terveyttä myös henkilöstön työhyvinvointia ja helpottaa osaltaan työssä jaksamista.

Kirjasto on suosituin kunnallinen kulttuuripalvelu. Tämän taustalla on palvelujen maksuttomuus ja käyttäjien tarpeista lähtevään kysyntään vastaaminen sekä monipuolinen tarjonta, jossa kirjallisen aineiston lisäksi tarjotaan mahdollisuus nettipalvelujen käyttöön. Kattava kirjastoverkko takaa sen, että kirjasto on helposti kaikkien saavutettavissa. Samalla kirjastoverkko on käyttöliittymä kaupungin tarjoamiin kulttuuripalveluihin ympäri kaupunkia. Kirjastotilat ovat ahkerassa käytössä, ja käyttöä voidaan lisätä tarjoamalla tiloja aukioloaikojen ulkopuolella esimerkiksi asukasyhdistysten ja harrastajaryhmien käyttöön.

Taidemuseo tarjoaa monipuolisia taide-elämyksiä ja palvelee mahdollisimman monenlaisia kävijäryhmiä. Tavoitteena on lisätä uusien kävijäryhmien kiinnostusta kuvataiteeseen. Palvelutuotannollaan taidemuseo tuo taiteen osaksi ihmisten elämää ja avaa uusia näkökulmia visuaaliseen ympäristöön ja maailmaan. Taidemuseon museopedagogisen toiminnan ytimenä on saavutettavuuden edistäminen. Taidemuseon palveluihin sisältyy myös eri kohderyhmille suunnattua toimintaa.

Helsingin kaupunginmuseo tarjoaa museokohteissaan eri elämänvaiheissa oleville ihmisille aineksia ymmärtää nykyelämän ilmiöitä ja niiden taustoja. Syventämällä historiallista tietoisuutta ja yhteisöön kuulumisen tunnetta museo lisää toimintojensa kautta kaupunkilaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Aikuksille lisätään osallistavaa toimintaa. Museo toimii aiempaa enemmän seinien ulkopuolella.

Kaupunginorkesteri tarjoaa kaupunkilaisille monipuolisia ja korkeatasoisia konserttielämyksiä. Konserttitoiminnassaan se toimii yhteiskuntavastuullisesti tarjoamalla asukkaille mahdollisuuden nauttia elävästä musiikista ilman rajoitteita.

Helsingin Kaupunginteatteri on maamme suurin ammattiteatteri, joka toimii kuudella eri näyttämöllä ja lämpiötiloissa. Teatterin toiminnassa keskeisiä ovat kaksikielisyys (Lilla Teatern), laaja perheteatteritarjonta, oma tanssiryhmä Helsinki Dance Company sekä muu teatteritarjonta. Teatteri toteuttaa yhteiskunnallista tehtäväänsä myös laajalla yleisötyötoiminnalla, jota kehitetään.

Liikuntaviraston tarjoamat palvelut ovat kattavasti kaikkien asukkaiden käytössä, lähellä heidän omaa asuinympäristöään. Liikuntavirasto uudistaa oman strategiansa vuonna 2011.

Kulttuurikeskuksen kulttuuripalveluissa korostuu taiteen merkitys. Alueelliset kulttuuritalot ja erityistoimipaikat ovat palvelutuotannon keskeisiä osia, joissa tarjotaan ensisijaisesti esittävää taidetta. Kulttuurikeskuksen avustusjärjestelmä on toinen tärkeä väline kulttuuripalveluiden tuottamisessa erityisesti taide- ja kulttuuri-instituutioiden ulkopuolella.

Helsingin suomen- ja ruotsinkieliset työväenopistot toteuttavat oikeutta elinikäiseen oppimiseen. Työväenopistot korostavat oppimisen, itse tekemisen ja taideharrastamisen merkitystä osana ihmisten arkea ja hyvinvoinnin edistämistä. Taustaltaan hyvin erilaiset opiskelijat, oppiaineiden yhteistyö ja väljät oppisuunnitelmat mahdollistavat nopean reagoinnin kulttuuristen tarpeiden muutoksiin.

Työväenopistossa järjestetään aikuisille harrastajille taiteen perusopetusta käsitöissä, kuvataiteissa, musiikissa ja teatteri-ilmaisussa. Sen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus opiskella taideaineita pitkäjänteisesti, tavoitteellisesti ja tarjota mahdollisuus alan jatko-opintoihin.

Kurssi- ja luentotoiminnan lisäksi opistoissa on lukuisia kulttuuritapahtumia, konsertteja, näyttelyitä ja esityksiä. Tavoitteena on antaa taiteiden vastaanottamiseen tarvittavia tietoja ja järjestää mahdollisuuksia omaan taiteelliseen ilmaisuun eri taitotasoilla. Kulttuuriperinteiden vaaliminen ja siirtäminen on myös osa opistotyötä. Oppilaitoksen sisällä tehdään taide- ja kulttuuriaineiden välillä yhteistyötä, ja yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa on säännöllistä.

3.3 Senioreiden ja vanhusten kulttuuripalvelut

Suomalainen yhteiskunta on uudenlaisten haasteiden edessä väestön ikääntyessä voimakkaasti. Yli 85-vuotiaiden määrä tulee ennusteen mukaan lähes kolminkertaistumaan vuoteen 2040 mennessä. Suomessa vanhustenhuollon painopiste on siirretty laitospainotteisesta avohoidosta kotona asumisen tukemiseen. Ikäihmisille pyritään tarjoamaan palveluja niin, että he pystyvät asumaan kotona ja tutussa ympäristössä mahdollisimman pitkään.

Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn turvaaminen edellyttää uudenlaista yhteistyötä. Luovalla toiminnalla ja taiteella on moninaisia ennaltaehkäiseviä vaikutuksia ikääntyneiden terveyteen ja elämänlaatuun. Näin palvelutarve siirtyy myöhemmäksi. Fyysisen kunnon heiketessä taiteen avulla voidaan parantaa elämänlaatua ja vahvistaa tunnetta oman elämän hallinnasta. Ikääntyneen väestön fyysinen kunto vaihtelee ja samoin heidän kulttuuritottumuksensa. Tämä tulee ottaa huomioon palveluja suunniteltaessa.

Hoivayhteisöissä asuvien huonokuntoisten ikäihmisten mahdollisuus osallistua ja luoda itse kulttuuria ja taidetta ei toteudu automaattisesti ja se vaatii erityisiä toimia. Kulttuurilaitosten palveluita tulee tuoda yhä enemmän ikäihmisten ulottuville palvelukeskuksiin ja -taloihin.

Taide- ja kulttuuritapahtumien yhteisöllisyys ennaltaehkäisee syrjäytymistä. Toiminnan tukeminen asettaa vaatimuksia laadun valvonnalle. Saavutettavuus on tärkeää taide- ja kulttuurilaitoksissa. Pedagogisten palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa seniorien huomioiminen asiakkaina tulee lisääntymään ja toimintaa jalkautetaan palvelujen käyttäjien luokse.

Helsingissä taiteilijat, taidelaitokset ja -koulut, vapaan sivistystyön toimijat, kolmannen sektorin järjestöt ja organisaatiot, seurakunnat sekä vapaaehtoiset edistävät toiminnallaan eri tavoin ikäihmisten hyvinvointia.

Helsingin kaupungin työväenopistossa on monenlaisia ikäihmisille suunnattuja kursseja ja harrastusmahdollisuuksia eri taiteiden alueilta. Helsingin taidelaitoksissa otetaan ikääntyneet huomioon mm. ottamalla ohjelmistoihin teemoja ikäihmisten elämästä ja järjestämällä opastuksia ja päivänäytöksiä myös päiväsaikaan. Opastukset ja työpajat on mahdollista muokata senioriryhmille sopiviksi ja työpajatyöskentely sopii erityisen hyvin muistisairaiden kanssa työskentelyyn. Näiden palveluiden kysyntä on voimakkaassa kasvussa.

Ikääntyneiden hyvinvointipalvelujen turvaamisessa erityishaasteena on kasvava vieraskielisten määrä pääkaupunkiseudulla. Venäjää äidinkielenään puhuvien ikäihmisten määrä kasvaa voimakkaimmin. Ruotsia puhuvien ikäihmisten määrässä ei tapahdu seuraavien vuosikymmenten aikana merkittäviä muutoksia. Ikääntyessä muun kuin äidinkielen taito heikkenee, joten palvelun saamisen tarve omalla äidinkielellä kasvaa. Ikäihmisten palvelutarpeiden osalta on tärkeää huomioida eri kieliä puhuvien erityiset kulttuuritarpeet.

Kulttuurin ja hyvinvoinnin edistämistä tuottavien palvelurakenteiden suunnittelussa on yhä tärkeämpää julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoiden yhteistyö. Sen kautta voidaan parantaa palveluiden koordinaatiota, tiedonkulkua, sukupolvien välistä vuorovaikutusta ja tehostaa taloudellisten resurssien käyttöä.

Monien kulttuurien Helsingissä erilaisilla kulttuurialoilla on tilaa kasvaa ja uudistua. Helsingin kulttuurielämä levittäytyy myös keskusta-alueen ulkopuolelle ja Helsingin eri kaupunginosissa järjestetään asukasjärjestöjen aloitteesta runsaasti kulttuuritapahtumia. Kaupungista löytyy monenlaisia pienimuotoisista, muutaman päivän pituisista elokuva-, musiikki- ja kyläjuhlista aina viikkoja kestäviin Helsingin Juhlaviikkoihin.

Helsinki on taiteilijoiden kaupunki, sillä täällä asuu suurin osa Suomen eri taiteen alojen taiteilijoista. Vapaan kentän tekijöistä suurin osa työskentelee Helsingissä. Helsinki on osaltaan tukemassa taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia avustusten sekä esiintymis- ja harjoitustilojen muodossa.

Kulttuurinen moninaisuus on tulevaisuudessa yhä suurempi edellytys kulttuuritarjonnan, -palvelujen ja -tuotannon järjestämiselle. Helsinki on kaksikielinen kaupunki, ja suomenruotsalainen kulttuuri on osa Helsingin kulttuurielämää. Kulttuurin saavutettavuus on kaikkien oikeus ja sen vuoksi vähemmistöjen, vanhojen ja uusien etnisten ryhmien ja eri kieliryhmien tarpeet tulee huomioida.

4.1 Tukea taiteelle

Tuki taiteelle on kehittynyt taiteen ja taidelaitosten tukemisesta yhä enemmän toimenpiteisiin, jotka lisäävät taiteen läsnäoloa kaikessa yhteiskunnallisessa toiminnassa, kuten opetuksessa, hoivatyössä ja vapaaehtoisvoimin toteutetuissa projekteissa. Kuntatasolla avustujärjestelmän on pystyttävä reagoimaan uusiin ilmiöihin, otettava riskejä ja suunnattava toimintaa tarpeiden mukaan. Avustusten jakoperusteet ovat välineitä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Helsingissä on rakennettu sekä kaupungin että valtion toimesta uusia tiloja sekä otettu käyttöön vanhoja rakennuksia taiteelle ja taiteilijoille. Painotusta siirretään avustujärjestelmän kehittämiseen siten, että esimerkiksi uusien alueiden tarvitsemat kulttuuripalvelut voidaan toteuttaa kumppanuushankkeina tukemalla yhteisöjä, jotka pystyvät tuottamaan halutun toiminnan oli se sitten tilahanke tai palvelu. Pääosa taiteen tukemiseen tarkoitetuista määrärahoista tulee käyttää sisältöihin eikä pysyviin rakenteisiin.

Kaupunginvaltuusto on linjannut strategiaohjelmassaan vuosille 2009–2012, että nykyistä taidehankintoihin tarkoitettua prosenttiperiaatetta (1 % rakennusinvestoinnista) tulee laajentaa käsittämään kulttuuriprojektit. Laajennusta on perusteltu taiteen ja kulttuurin tasa-arvoisella saavutettavuudella.

Taidehankintojen prosenttirahan tulee jatkossakin olla investointiluonteinen meno, joka tuottaa pysyviä taideteoksia tiettyyn rakenteeseen, rakennussuunnitteluun ja ympäristön suunnitteluun liittyen. Tätä taiteen valikoimaa laajennetaan eri tavoin. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi kalusteiden tai valaistuksen tai erilaisten mediapintojen toteuttaminen.

Valtuuston tahto prosenttiperiaatteen laajentamisesta kulttuuriprojekteihin edellyttää kulttuurikeskuksen avustujärjestelmän kasvattamista. Tämä on kustannustehokkain tapa toimia ja estää päällekkäisten rakenteiden syntyminen.

Kaupungin rahoittama Lähiöprojekti on ottanut korjaamisen ja kunnostamisen rinnalle sisältöhankeita. Toimikaudella 2011–2014 uutena teemana on sivistys.

Asukkaiden omaa kulttuuritoimintaa voidaan tukea taloudellisesti, tarjoamalla neuvontaa ja tilojen muodossa. Parhaisiin ratkaisuihin pääseminen edellyttää toimivaa vuorovaikutusta asukasjärjestöihin ja alueella toimiviin yksittäisiin tahoihin. Kulttuurin ja taiteen tukemisessa painotus on sisällöissä.

4.2 Taiteilijoiden ja taiteen Helsinki

Monet keskeisimmistä luovan alan työpaikoista sijaitsevat Helsingissä. Taiteilijat ovat kulttuuripalvelujen edellytys. Kaikille taiteen ammattilaisille ei nykyisellään riitä palkkatyötä, taiteilija-apurahoja tai muuta ulkopuolista tukea taiteen tekemiseen. Yhä useampi taidekoulusta valmistuva taiteilija saa toimeentulonsa taiteen soveltavilta alueilta. Parhaimmillaan tällä on merkitystä tekijän omalle kehitykselle taiteilijana.

Freelance- taiteilijat ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle. Vapaan kentän rahoitusta on lisätty, mutta valtaosa julkisesta tuesta kohdistuu edelleen olemassa oleviin rakenteisiin. Helsingissä kaupungin kulttuuritoimen käytettävissä olevista varoista yli puolet ohjataan avustuksina helsinkiläisille taide- ja taideoppilaitoksille, festivaaleille ja muille toimijoille.

Valtionosuusjärjestelmä (VOS -järjestelmä) tukee vakiintuneen aseman saavuttaneita kulttuurilaitoksia. Kaupungin tukea ohjataan vapaalle kentälle, joka usein jää valtionavustusten ulkopuolelle. Kohdeavustukset on suunnattu erityisesti helsinkiläisille ammattitaiteilijoille uusien esittävän taiteen tai ympäristötaiteen produktioiden tuottamiseen Helsingissä. Niillä on merkittävä työllistävä, taloudellinen ja kulttuurinen vaikutus. Monitaiteisuus asettaa uudistumisvaatimuksia tukijärjestelmille, jotka edelleen perustuvat taiteenalakohtaiseen jakoon. Myös taiteilijoiden kansainväliseen toimintaan ja verkostoitumiseen myönnetään avustuksia. Kansainvälistä taiteilijavaihtoa edistetään avustamalla residenssitoimintaa järjestäviä tahoja.

Kaupungin tuottamien kulttuuripalveluiden rinnalle ja tueksi haetaan yhteistyömahdollisuuksia kolmannelta sektorilta. Kolmas sektori jää julkisen ja yksityisen sektorin ulkopuolelle ja sen ominaispiirteitä ovat yleishyödyllisyys ja voiton tavoittelemattomuus. Helsingin taidekenttä on suurelta osin yhdistys- ja säätiöpohjaista. Näiden vakinaisten toimijoiden ja vapaan kentän tuottamien kulttuuripalveluiden mahdollisuudet nähdään suurina kaupungin roolin painottuessa yhä enemmän avustuksiin ja kulttuuripalveluiden toteuttamisen tukemiseen.

Tanssi

Tanssin alalle valmistuu paljon uusia tekijöitä, esitysmäärät, festivaalit ja tanssitapahtumat ovat lisääntyneet. Tanssikulttuurin ytimessä on taidetanssi, mutta siihen kuuluvat myös tanssin harrastaminen, tanssin soveltavat muodot, tanssiurheilu ja seurataanssi. Tanssi liittyy myös viihde- ja kulttuuriteollisuuteen. Suomalainen tanssin kenttä on nopeasti kansainvälistymässä ja joillain ryhmillä tulot koostuvat merkittävästi ulkomaisista lähteistä. Helsinki avustaa tanssiteattereita suhteellisesti vähemmän kuin puheteattereita.

Suurin osa maamme tuhannesta ammattitanssijasta toimii Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla. Helsinki on Suomen keskeisin tanssikaupunki. Tanssi harrastuksena tavoittaa kolmanneksen suomalaisista. Tanssitaide on kansainvälistä ja helposti rajat ylittävää. Helsingissä on vain muutama työnantaja, joka voi palkata esittäviä tanssijoita vakinaiseen työsuhteeseen. Näistä suurimmat ovat Suomen Kansallisbaletti ja Helsingin kaupunginteatterin tanssiryhmä Helsinki Dance Company.

Tanssitaiteen vapaan kentän perusrahoitus on pienimuotoista ja epäsäännöllistä niin valtiolta kuin kaupungilta. Kulttuurikeskus tukee instituutioiden ulkopuolella tapahtuvaa tanssia produktioavustusten kautta. Näin saadaan taidekentälle uusia ilmiöitä, jotka ovat saaneet harkinnanvaraisilla että lakisääteisillä avustuksilla vakiintuneet toimintaedellytykset.

Elokuva

Elokvien kierto kirjojen lailla on nopeutunut. Kehitys on johtanut siihen, että Helsingissä elokuvan uusien tekijöiden ja virtausten seuraaminen perinteisessä elokuvateatterijakelussa on vaikeaa. Tämä kehitys ilmeisesti jatkuu myös tällä vuosikymmenellä. Elokuvateattereiden vähentynyt määrä ja monisalisten elokuvateattereiden ohjelmapolitiikka vaikuttavat maahantuontiin ja tarjontaan. Pieniä yleisöjä tavoittelevat elokuvat ovat taloudellinen riski Suomen elokuvasäätöön maahantuontituksesta huolimatta. Uusien ja entuudestaan tuntemattomien tekijöiden esittely onkin suurelta osin jäänyt elokuvafestivaalien tärkeäksi tehtäväksi.

Festivaalit yhdistävät elokuvan katsomisen ja tapahtumakulttuurin. Niiden merkitys kaupungin elokuvatarjonnan lajityyppien laajentajana ja monipuolistajana kasvaa edelleen. Näistä hyviä esimerkkejä ovat Rakkautta ja Anarkiaa- ja DocPoint -festivaalit, jotka saavat kaupungin tukea. Eri lajityyppien festivaalit ovat Helsingissä kasvussa.

Elokvajakelun digitalisointi on alkanut ja tämä kehitys muuttaa elokuvateattereiden toimintaa myös yksittäisissä teattereissa. Kehitys mahdollistaa maailmanlaajuisen jakelun ja myös muun kuin elokuvan esittämisen. Digitaalinen tekniikka tuo esimerkiksi urheilun, teatterin, oopperaesitykset tai pienimuotoiset dokumentit uudella tavalla osaksi elokuvateattereita.

Elokuva on tärkeä osa Helsingin kaupungin kulttuurielämää ja elokuvan asemaa on tarpeen johdonmukaisesti vahvistaa. Helsinki voisi myös kilpailla kansainvälisistä elokuvatuotannoista nykyistä oleellisesti paremmin, jos valtio mahdollistaisi kansainvälisten elokuvatuotantojen verohelpotukset. Useissa EU-maissa on komission hyväksymät verohelpotusjärjestelmät, joilla kilpaillaan kansainvälisistä elokuvatuotannoista ja niiden kautta selkeistä taloudellisista hyödyistä.

Elokvun tukikeinoja voivat olla muun muassa tilojen vuokraan liittyvä tuki laatuohjelmistoon sitoutuvalla toimijalla, esimerkiksi Tennispalatsin kaltaisen kaupungin omistaman elokuvatalon yhteyteen, elokuvanäytösten osto sekä esitysoikeuksien korvaaminen.

Muotoilu

Muotoilu on Suomessa laajasti arvostettu kulttuurin muoto ja tärkeä osa kertomusta kansallisesta historiasta. Muotoilun ymmärtäminen osana arkea, kuluttajavalinnat, kestävä kehitys ja vaikuttamisen mahdollisuudet muotoilun avulla ovat tärkeitä teemoja ajassamme. Sen avulla voidaan herätellä kansalaisten aktiivista otetta omaan ympäristöönsä. Muotoilu nousee aiempaa tärkeämpään rooliin maailman designpääkaupunkivuoden 2012 ansiosta.

Muotoilukasvatuksen tavoitteena on auttaa näkemään suunnittelun merkitys yksilön omassa ympäristössä, lisätä kiinnostusta muotoiluun kohtaan ja antaa välineitä vaikuttamiseen kansalaisena. Se tarjoaa mahdollisuuksia syrjäytymisen ehkäisemisessä ja yleisemminkin hyvinvoinnin lisäämisessä. Valtakunnallinen erikoismuseo, Designmuseum on ollut uranuurtajana luomassa muotoilukasvatuksen käytäntöjä Suomessa.

Designmuseon ja Suomen rakennustaiteen museon yhteisenä tavoitteena on saada yhteinen laajennusosa nykyisten museorakennusten väliin jäävälle piha-alueelle ja peruskorjata nykyiset rakennukset. Laajentumishanke oli osa hakemusta, jolla Helsinki voitti muotoilupääkaupunkitittelin vuodelle 2012. Punavuoreen ja Kaartinkaupunkiin on jo omaehtoisesti syntynyt designalue, jonka uusi arkkitehtuuri- ja muotoilukeskus täydentäisi.

Visuaaliset taiteet

Visuaalisia taiteita ovat mm. maalaustaide, kuvanveisto, valokuva-, media- ja sarjakuvataide, taidegrafiikka, performanssi, taidekäsityö sekä yhteisö- ja ympäristötaide.

Pääkaupunkiseudulla toimivat maan tärkeimmät taidemuseot. Helsingin taidemuseo on yksi maan neljästä suurimmasta taidemuseosta. Metropolialueen suurimmat museot ovat perustaneet HelsinkiArt.fi-sivuston kehittämään alan yhteistyötä. Taidemuseot lisäävät kuvataiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta työpajojen, yhteisöprojektien ja taidepedagogian kautta. Tässä työssä Helsingin taidemuseo on edelläkävijöiden joukossa valtion taidemuseon rinnalla.

Visuaalisten taiteiden alalla ei ole työpaikkoja samalla tavalla kuin näyttelijöille teattereissa tai muusikoille orkestereissa. Sivutuloja kerätään opetustyöstä. Kuvataiteilijat ovat kaikista taiteilijoista pienituloisimpia. Samalla alalla on melko suuret kustannukset: työhuonekulut, välineet, materiaalit ja näyttelykulut. Näistä työhuoneiden saatavuus on edelleen erityiskysymys Helsingissä. Helsingin 450-vuotisjuhlan kunniaksi Vuosaareen rakennettiin helsinkiläisille taiteilijoille asuintalo.

Kuvataiteet mahdollistavat kielelliset ja kansalliset rajat rikkovaa kerrontaa. Tämän ominaisuutensa kautta ne soveltuvat erityisen hyvin työskentelyyn eri kulttuureista olevien ihmisten kanssa, esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Helsingin taidemuseon julkisen taiteen teokset levittäytyvät kaupungin eri osiin. Niiden tavoitteena on luoda viihtyisämpää elinympäristöä uusille alueilla ja toisaalta parantaa jo olemassa olevan kaupunkiympäristön laatua. Ympäristötaide luo mahdollisuuden rakentaa odottamattomilla tavoilla teos kaupunkiympäristöön joko väliaikaisesti tai pysyvästi.

Ympäristömme muuttuu teknologian kehityksen myötä jatkuvasti yhä visuaalisuutta korostavammaksi. Toimiminen yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä vaatii hyvää visuaalista lukutaitoa, jota tulisi opiskella mahdollisimman nuoresta alkaen. Tässä Koulujen kulttuurisuunnitelma -hankkeella on paljon annettavaa, esimerkiksi tuomalla esiin taidemuseoita oppimisen ympäristöinä.

Musiikki

Helsingissä on maan laajin musiikkitarjonta ja musiikin korkein koulutus on keskittynyt tänne. Helsingissä sijaitsevat maan suurimmat orkesterit ja Suomen ainoa vakinaisia työpaikkoja tarjoavia jazzorkesteri UMO. Näiden sekä valtion että kunnan tukemien orkestereiden yleisötyön merkitys ja yhteiskunnallinen vastuu korostuu. Populaarimusiikin toimijoista 70 prosenttia on pääkaupunkiseudulla. Suomalaisten osaaminen musiikin monilla alueilla on vahvaa. Sitä tukee musiikin koulutusjärjestelmä sekä klassisen että rytmimusiikin aloilla.

Musiikkitalo toimijoinen (Helsingin kaupunginorkesteri, Radion sinfoniaorkesteri ja Sibelius-Akatemian musiikkikorkeakoulu) tarjoaa ohjelmistojensa rinnalla yhteistyötuotantoja, oheistapahtumia ja yleisökasvatusta. Musiikkitalon toiminnassa on tilaa myös muille toimijoille. Kahden orkesterin ja musiikkiyliopiston yhteistyöstä syntyy uutta kansainvälisesti merkittävää musiikkikulttuuria.

Helsingissä sijaitsee useita konserttisaleja ja esiintymispaikkoja sekä klassisen että populaarimusiikin esittämiseen. Musiikkitarjonta lisääntyy edelleen Helsingissä. Suomen tunnetuimman keikkapaikan Tavastian rinnalle on tullut useita klubeja ja keikkapaikkoja, joilla on säännöllistä konserttitoimintaa.

Helsingin kaupungin puistojen ja aukoiden käyttöä konserteille helpotetaan. Kaivopuisto ja Kaisaniemi ovat olleet perinteisiä ulkoilmakonserttipaikkoja useiden vuosien ajan. Kaupungin omistamia maa-alueita on väliaikaisesti otettu musiikkimaailman tähtien keikkakäyttöön mm. Jätkäsaarella, Kalasatamassa sekä

Senaatintorilla. Perinteisesti ulkomaiset rytmimusiikin vieraat ovat esiintyneet Helsingin urheiluhalleissa. Tämän toiminnan edellytyksiä kehitetään kaupungin tapahtumastrategian linjausten mukaisesti.

Elävän musiikin yhdistys ELMU ry on pääkaupunkiseudun tärkein alaikäisille ja nuorille aikuisille tarkoitettujen musiikkitapahtumien tarjoaja. ELMU:n tavoitteena on Nosturin musiikkitalotoiminnan siirtäminen Konepajahalliin Hietaniemen Telakkarantaan. Musiikin ammatti- ja freelance-kentän työtilojen puute on ongelma.

Näyttämötaide

Helsingissä on laaja teatterikenttä. Helsingin kaupunginteatterin lisäksi kansalliset kulttuurilaitokset Suomen Kansallisteatteri ja Svenska Teatern sekä kahdeksan lakisääteisen valtionosuustuen piiriin kuuluvaa teatteria toimivat kaupungissa. Lakisääteisen tuen ulkopuolella toimii kymmenien vapaiden ammattiteattereiden kenttä ja useita harrastelijateattereita, joita tuetaan harkinnanvaraisilla valtionavuuilla ja kaupungin avustuksilla.

Näyttämötaiteen kentällä toimivien laitosteattereiden ja vapaiden teatteriryhmien välillä on eroavaisuuksia niiden saamien tukien ja näyttelijöiden aseman suhteen. Vapaissa teatteriryhmissä palkattoman työn osuus on jopa 60 prosenttia.

Yhteistyö taidelaitosten, sosiaalisektorin, terveydenhuollon ja opetussektorin parissa tulee lisääntymään ja se tarjoaa uudenlaisia työmahdollisuuksia taiteilijoille. Yhteistyö näiden kenttien kesken kasvaa ja toimintatavat selkiytyvät.

Suomen Kansallisteatteri toteuttaa ympäri Suomea kiertävän viidennen näyttämön. Se ulottuu yhteiskuntaan uudella tavalla ja ainakin osalla kiertue-esityksistä tulee olemaan vahva sosiaalinen ulottuvuus. Tarkoituksena on rikkoa teatterin rajoja ja tekemisen tapoja niin, että se vaikuttaa työskentelytapoihin myös muissa laitosteattereissa.

Helsingin teatterit sijaitsevat pääosin keskustassa. Kulttuurikeskuksen alueellisissa keskuksissa on erinomaiset näyttämöt ammattiteattereiden että vapaan kentän esityksille. Vapaan kentän esitykset ovat vakiintuneet osaksi alueellisten kulttuurikeskusten ohjelmistoa. Kantakaupungin teattereiden vierailuja alueellisissa kulttuurikeskuksissa tuetaan.

Sirkustaide

Nykysirkus on voimakkaassa kehitysvaiheessa. Uusia ryhmiä perustetaan jatkuvasti lisää, esitysten ja katsojien määrät ovat kasvussa.

Suvilahden Kaasutehtaan alueella toimii CIRCO – Uuden sirkuksen kansallinen keskus. Keskukseen merkitys helsinkiläisen nykysirkuskentän kokoavana voimana vahvistuu. Se tarjoaa yhteistuotantomalleja myös maakuntien nykysirkusprojekteille. Keskuksessa on tilat sirkusammattilaisten harjoitus-, residenssi-, esitys- ja festivaalitoimintaan, sirkuksen soveltavan käytön projekteille, sekä toimistotiloja alan ryhmille, yhdistyksille ja Sirkuksen tiedotuskeskuksen perustamalle sirkusalan kirjastolle ja videoarkistolle.

Suvilahteen kaavallaan Teatterikorkeakoulun suunnittelemaa sirkusopetusta. Helsingissä toimii kolme sirkuskoulua, joissa sirkusta harrastaa yhteensä yli 1000 lasta ja nuorta. Sirkuskouluista yksi järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta.

Kirjallisuus

Kirjallisuuden Helsinkiin kuuluvat kirjailijat, kustantamot, kirjakaupat ja tutkimus. Kirja-ala on murroksessa uuden sähköisen teknologian, kuten sähköisten lukulaitteiden sekä Internetin (Google, Amazon jne.) myötä. Vielä ei tiedetä mitä kaikkea sähköinen vallankumous tuo mukanaan. Perinteisen kirjan rinnalle nousee uusia mahdollisuuksia.

Helsingissä on kattava kirjastoverkko, joka säilytetään. Kirjasto on koko perheen yhteinen kulttuuritila ja se innostaa kirjallisuuden ja laajemmin sanataiteen äärelle. Kirjaston rooli on muuttumassa, eikä se ole enää vain kirjojen säilytyspaikka vaan monenlaisen tekemisen paikka. Kirjaston käyttäjät eivät ole vain lainaajia ja lukijoita, vaan myös sisältöjen tuottajia. Kirjastot ovat kaupunkilaisille tärkeitä kokoontumispaikkoja. Kirjasto on sanataiteen, kirjojen ja kirjallisuuden tukija ja kaunokirjallisuuden tärkein kulttuurilaitos. Sen kokoelmiin sisältyvä aineisto tukee kaikkia taiteen muotoja ja yhteiskuntaelämää.

Tänä päivänä kirjallisuus ulottuu kertomuksista rock-lyriikkaan ja oman elämän blogeihin. Myös lukemisen tavat ovat murroksessa. Tämän muutoksen seuraukset vaikuttavat kirjastojen toimintaan. Kulttuurin alueella vaikuttavien virastojen ja toimijoiden tehtävänä on tallentaa ja saattaa lukijoiden ulottuville kirjallisen kulttuurin kirjo. Näin luodaan jatkossakin edellytyksiä hedelmälliselle kirjallisen kulttuurin maaperälle.

Helsinkiin on perustettu yhdistys, jonka tavoitteena on saada lastenkirjallisuuteen ja sen kuvitukseen keskittyvä talo Helsinkiin. Tämä toiminta soveltuu hyvin suunniteltuun keskustakirjastoon.

Villa Kivi on kirjailijoiden ja kirjailijajärjestöjen talo, joka tarjoaa työskentelymahdollisuuksia ja kirjailijoiden tapaamisia. Kirjallisuusyhdistys Nuoren Voiman Liitto edistää osaltaan kirjallisuuden asemaa ja tunnettavuutta.

4.3 Festivaalien Helsinki

Festivaali on tietyn taidealan tai teeman ympärille rakennettu, useamman päivän kestävä taide- tai kulttuuritapahtuma, joka järjestetään säännöllisesti tietyssä paikassa. Helsingissä on yli 80 kulttuurialan festivaalia, vähintään yksi vuoden joka viikolle. Helsingin juhlatuokot on Suomen suurin taidefestivaali. Myös erilaiset pitkin vuotta järjestettävät elokuva-, musiikki-, tanssi- ja sirkusfestivaalit ovat tärkeä osa elävää Helsinkiä.

Festivaalit haastavat tarjonnallaan perinteisiä taideinstituutioita ja tuovat esiin marginaalisia taiteenaloja. Kulttuurin saavutettavuus on kaikkien oikeus ja sen vuoksi osa- ja alakulttuurien, vähemmistöjen, vanhojen ja uusien etnisten ryhmien ja eri kieliryhmien tarpeet tulee huomioida. Alakulttuurien ympärille syntyvät heimot muodostavat uusia kulttuurisia yhteisöjä, joissa samanmieliset ihmiset omaavat samanlaiset kiinnostusten kohteet esimerkiksi musiikin tai elokuvien kohdalla.

Festivaalit toimivat asumisen, työn ja kuluttamisen ympärille kietoutuneiden kaupunkitilojen elävöittäjänä sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistajana. Kulttuurilla on vetovoimaa matkailunäkökuulmasta. Tulevaisuudessa kulttuurimatkailun merkitys tulee yhä kasvamaan. Festivaaleilla on kansainvälisesti kaupungin imagoa ja taloutta kohottavia vaikutuksia.

Festivaalien erinomaiset kansainväliset verkostot ja perustuvat usein henkilökohtaisille suhteille. Verkostoituminen on keskeinen osa työskentelykulttuuria ja jopa onnistuneen ohjelmiston edellytys. Kansainvälistä toimintaa tehdään vapaamuotoisesti suoraan erilaisten taiteilijoiden ja tuottajien välillä ja se on arkipäivää. Festivaalien myötä monet ulkomaalaiset taiteilijat ja uudet taidemuodot saavat Suomessa tunnettuutta. Jatkuva vuorovaikutus paikallisen kulttuurin (tai alakulttuurin) ja kansainvälisten taidevirtausten välillä on olennainen osa festivaaleja.

Taloudellisesti ja työnantajina festivaalit ovat merkittäviä myös kaupungin taloudelle. Ne ovat tärkeä matkailuvaltti, tuovat kaupunkiin rahaa ja tekevät kaupunkia tunnetuksi.

Helsingin juhlatuokot on monitaiteinen festivaali, joka tuo yhteen eri taiteenaloja, yleisöjä ja tapahtumapaikkoja. Hyvä esimerkki tästä on Taiteiden yö, joka täyttää kaupungin yhtenä elokuun yönä. Laajamittainen, toistuva ja kansainvälisesti merkittävä festivaali on kaupungille tärkeä imagoiteijä. Juhlatuokkojen roolia selkiytetään ympärivuotisena festivaalien festivaalina muiden tapahtumien tukena.

4.4 Asukkaiden Helsinki

Helsingin asukkaat ovat aktiivisia järjestämään itse kulttuurisia tapahtumia. Kansalaisaktiivisuus näkyy alueellisessa kulttuuritoiminnassa erilaisten tapahtumien, isojen ja pienien festivaalien, kyläjuhlien ja kaupunkia rikastavien hankkeiden kautta. Erityisesti asukasjärjestöjen aktiivisesti organisoimat kaupunginosatapahtumat lisäävät keskusta-alueen ulkopuolella tapahtuvaa kulttuuritarjontaa.

Kaupunginosissa toimivat asukasyhdistykset ja muut vapaaehtoisuuteen perustuvat kansalaisjärjestöt tuottavat erilaisia kulttuuritapahtumia ja yhteisöllisiä tilaisuuksia asukkaille. Nämä lisäävät vuorovaikutusta ja kansalaisyhteiskunnan merkitys kasvaa. Kolmannen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan työlle asetetaan tulevaisuudessa paljon toiveita. Kaupungin rooli muuttuu edelleen palveluiden tuottajasta erilaisen toiminnan mahdollistajaksi.

Uudet joukkoliikenneväylät kuten Jokeri II sekä metron jatko Espooseen ja Sipooseen luovat uusia yhteyksiä paikkojen välille. Ne lisäävät seutuyhteistyön tarvetta ja palveluiden käyttäjien määrää. Saavutettavuus, erikoistuminen ja alueiden välinen yhteistyö ovat jatkossa yhä keskeisempiä monipuolisen palveluverkon suunnittelussa.

Helsinki muodostuu omaleimaisista kaupunginosista ja asuinalueista, jotka kasvavat täydennysrakentamisen myötä. Kaupunkirakenteen tiivistäminen erityisesti täydennysrakentamisen kautta on Helsingin tämän hetken tärkeimpiä tavoitteita. Helsingin kaupungin Esikaupunkien renessanssi -hankkeen tavoitteena on parantaa kaupunginosien asumistasoa ja viihtyisyyttä. Hanke etsii ratkaisuja kaupungin kasvun haasteisiin strategisen maankäytön suunnittelun avulla ja luomalla mahdollisuuksia täydennysrakentamiselle.

Kaupunkilaisten identiteetin rakentuminen tapahtuu osaltaan kulttuuriperinnön kautta ja yhteisöllisyyden tunteen luonnissa yhteisellä muistilla on tärkeä rooli. Helsinki muodostuu erilaisista kaupunginosista, joilla jokaisella on omaleimainen historia. Kaupunginmuseo tuo yhteistä kulttuuriperintöä ja siihen liittyvää tietoa kansalaisten ulottuville. Museopalveluilla edistetään kulttuurin demokraattista saavutettavuutta, kansalaisten oikeutta päästä yhteisen kulttuuriperinnön äärelle. Helsingin asukkaiden kannalta on tärkeää, että pääkaupungin kulttuurielämää rikastuttava museokenttä on elinvoimainen ja kehittyvä.

Tasapuolisuus ja alueellisen identiteetin vahvistaminen, mielenkiintoisten, kauniiden ja toimivien kaupunkiympäristöjen rakentaminen sekä asuinalueiden ja ympäristöjen viihtyisyyden lisääminen ovat näiden alueiden julkisen taiteen hankintojen tavoitteita. Helsingin taidemuseo hankkii julkista taidetta myös vanhemmille esikaupunkialueille.

Alueilla toimii kaupungin useiden eri hallintokuntien yhteisiä kulttuurikeskuksia, jotka tuovat palvelunsa lähellä asukkaita. Tämän lisäksi kaupunginkirjastolla, työväenopistolla, Arbiksella ja nuorisosiainkeskuksella on myös erillisiä toimipaikkoja kaikissa kaupunginosissa. Näissä kaikissa kaupungin palveluissa vahvistetaan alueen asukkaiden ja asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden huomioon ottamista. Lisäksi liikuntavirastolla (lähiliikuttajat), nuorisosiainkeskuksella (nuorisotalot), kirjastolla (lähikirjastot) ja työväenopistolla (hajautetut toimipisteet) on toimintatapoja asuinalueella toimimiseen.

Alueiden asukkaiden hankkeita, kulttuuritoimintaa ja erilaisia tapahtumia tuetaan nuorisosiainkeskuksen ja kulttuurikeskuksen toimesta. Molemmat tukevat alueiden kehittymistä järjestöavustuksen kautta. Tämän lisäksi kumpikin tukee matalan kynnyksen ja joustavan toimintatavan mahdollistavalla tavalla alueellisia hankkeita. Nuorisosiainkeskuksella on tätä varten nopean toiminnan tuki, Sponssi ja kulttuurikeskuksella lähikulttuuriavustukset.

Metroradan varrella sijaitsevaan Kulttuuriraide-verkoston kuuluvat Mellunkylän vanhan ostoskeskuksen tiloissa Mellari ja Kontulan ostoskeskuksessa toimiva Kontulatalo. Näiden tilojen toimintamalli perustuu kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyöhön. Tiloissa tarjotaan kaupungin matalan kynnyksen palveluja, tietoyhteiskunnan sovelluksia ja asukaslähtöistä toimintaa. Tilaresurssit ovat joustavasti eri osapuolien käytössä. Kulttuuriraide-verkoston tehtävänä on myös nostaa esille jo olemassa olevia palveluita ja hankkeita sekä tiivistää asukkaiden, järjestöjen, paikallisten yrittäjien ja virastojen yhteistyötä.

4.5 Ruotsinkielinen Helsinki

Helsinki on kaksikielinen kaupunki ja Suomen suurin ruotsinkielinen kaupunki. Helsinki toimii näin ollen esimerkkinä ja Helsingin toimintatavat ovat esikuvana muille kaupungeille ja kunnille. Ruotsinkielisiä asukkaita on Helsingin kaikissa kaupunginosissa. Ruotsinkielisten palveluiden kohdalla voidaan puhua jopa hajaseudun haasteista, kun palveluita halutaan kehittää lähellä asukkaita. Näin ollen esimerkiksi päiväkodit ja koulut ovat tärkeitä arjen "kulttuuritaloja" ja kohtaamispaikkoja.

Ruotsinkieliset palvelut ovat usein pienimuotoisempia ja painopisteiltään erilaisia kuin yksinomaan suomenkielellä järjestetyt. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on Helsingin ruotsinkielisten palvelujen tuottamisen kannalta välttämätöntä.

Helsingillä on perinteisesti oma erillinen hallintonsa ruotsinkielisten kulttuuripalvelujen järjestämiseksi. Tästä esimerkkejä ovat Helsingfors arbis ja Utbildningsverket. Ruotsinkieliset palvelut turvataan usein myös luontevalla hallinnonrajat ylittävällä käytännöntason yhteistyöllä (päiväkodit, koulut, iltapäivätoiminta, nuorisotyö, kurssit ja sosiaaliset palvelut).

Helsingfors Arbis'n toiminnalla on vahva kulttuuris-kielellinen ja sosiaalinen funktio, ja sen tavoitteena on tulevaisuudessa toimia yhä enemmän tilana ruotsinkieliselle kulttuuritoiminnalle ("ett svenskt rum").

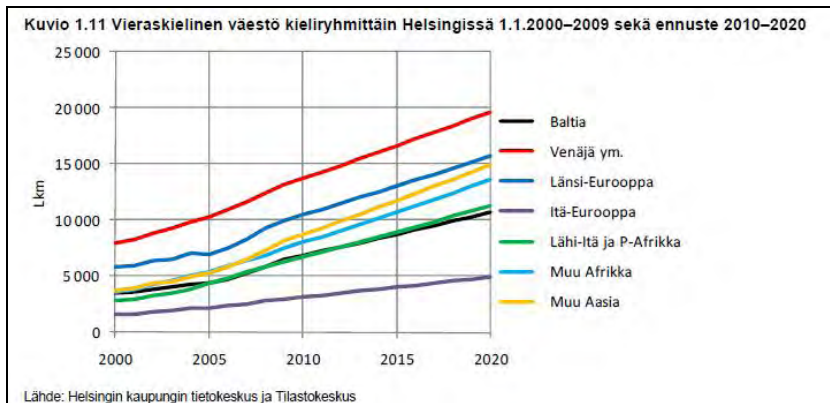
Ruotsinkieliset palvelut eivät ole "käännöksiä" suomenkielisistä palveluista. Koska Suomen kaksikielisyys perustuu lakiin, tulee kulttuuripalveluja tarjota myös toisella kotimaisella kielellä. Tämä koskee kaikkia ikäryhmiä. Ruotsinkieliset kulttuuripalvelut tukevat oikeutta käyttää omaa kieltään elinkaaren kaikissa vaiheissa. Palveluilla on myös huomattava yhteisöllisyyttä lisäävä tehtävä.

4.6 Monimuotoinen Helsinki

Helsinki on Suomen kansainvälinen ja monimuotoisin kaupunki. Maahanmuuttajien osuus Helsingin ja pääkaupunkiseudun väestöstä kasvaa voimakkaasti. Ennusteen mukaan Helsingin vieraskielisen väestön määrä kasvaa nykyisestä 55 000:sta aina 92 000 henkilöön 2020 mennessä, eli 15 prosenttiin väestöstä.

Kaupungin maahanmuutto-osasto vastaa kaupungin ja kaupunkilaisten maahanmuuttoasioiden kokonaisuudesta. Osasto vahvistaa kaupunkikonsernin yhteisiä linjauksia maahanmuuttajien kotoutumisessa ja palvelujen kehittämisessä.

Sitä mukaa kun kulttuuripalvelut ymmärretään yhä selvemmin maahanmuuttajien integraation näkökulmasta, myös kulttuuripalvelujen merkitys kasvaa Helsingissä. Samalla kun vähemmistöjen kulttuuristen oikeuksien tärkeys korostuu, suuntautuu perinteisille taidelaitoksille ja vapaalle taidekentälle tarve käsitellä väestönmuutoksen synnyttämiä kysymyksiä ja ottaa työhön mukaan laajemmin vähemmistöjen taiteilijoita.

Toisen ja kolmannen sukupolven maahanmuuttajataustaisen väestön kasvaa ja vaara pudota kahden kulttuurin väliin on todellinen. Vähemmistöt, jotka pystyvät ylläpitämään ja harjoittamaan omia kulttuuriperinteitään uudessa kotimaassaan kotoutuvat paremmin. Tämä lisää tarvetta vahvistaa vähemmistöjen mahdollisuutta harjoittaa omaa kulttuuriaan.

Monimuotoisemman kulttuuritarjonnan kysyntä lisääntyy edelleen. Helsingiläisten yhdistysten ja harrastus- ja urheilutoiminnan palveluja tuottavien järjestöjen on tarpeen ottaa tämä muutos toiminnassaan huomioon.

Maahanmuuttajien kulttuuripalvelujen saavutettavuutta tarkasteltaessa on keskeistä muistaa kulttuurinen etäisyys. Tällä tarkoitetaan yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurien erilaisuutta esimerkiksi kielen, uskonnon tms. tekijöiden suhteen. Mitä suurempi kulttuurinen etäisyys on, sitä suurempi on molempinpuolisen oppimisen tarve. Kulttuurisen etäisyyden lisäksi maahanmuuttajien suhdetta suomalaiseen kulttuuriin muovaa jännite oman kotikulttuurin säilyttämisen ja perinteen siirtämisen ja toisaalta vastaanottavan kulttuurin välillä. Muista maista tulevien ja suomalaisten taiteilijoiden vuorovaikutuksesta voi aina syntyä jotain uutta, joka muokkaa uudeksi myös suomalaista identiteettiä.

Suomen kielen oppiminen on tekijä, joka edistää maahanmuuttajien mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan ja kykyä toimia kulttuurienvälisesti. Maahanmuuttajat tuntevat kulttuuripalveluista parhaiten kirjastopalvelut. Kirjastot ovat ilmaisia ja helposti saavutettavissa ja maahanmuuttajat käyttävät kirjastossa erityisen ahkerasti tietokoneita ja lukevat lehtiä. Helsingin kaupunginkirjaston kokoelmista löytyy monenlaista aineistoa yli 80 kielellä. Vieraskielisissä kokoelmissa tarvitaan lisää suomalaisen kirjallisuuden käännöksiä.

Työväenopisto on merkittävä toimija maahanmuuttajien suomen kielen opetuksessa. Lisäksi opetusta järjestetään yhteiskunnallisissa aineissa, tietotekniikassa, tekstiilitöissä, kuvataiteissa, englannin kielessä sekä kotitaloudessa ja musiikissa. Maahanmuuttajia ohjataan opiston koko tarjonnan pariin sekä lisätään muunkielisten ja suomenkielisten yhteisiä kursseja, jotka tukevat kaksisuuntaista kansainvälistymistä ja yhteisöllisyyttä.

Monikulttuurista kaupunkia edistetään yksinkertaistamalla kaupungin omien hallintokuntien välistä yhteistyötä osana virastojen normaalia toimintaa. Monikulttuurinen Helsinki on parhaimmillaan entistä luovempi ja houkuttelevampi.

Ympäristö ja kaupunkirakenne -osiossa Helsinkiä tarkastellaan kaupunkirakenteen kehittämisen ja kaupungin elinvoimaisuuden näkökulmasta. Tarkastelun kohteina ovat uudet asuinalueet, vanhojen tilojen kulttuurikäyttö ja rakennusperinnön vaaliminen. Uusien alueiden ja merkittävien yksittäisten rakennushankkeiden investointikuluista yksi prosentti ohjataan taidehankintoihin ja muihin kulttuuriprojekteihin. Uusille asuinalueille, kuten Hernesaari, Jätkäsaari ja Kalasatama sekä liitosalueet Sipoosta, järjestetään kulttuuripalveluita. Kaupunkitilan uudenlainen käyttö on osa tulevaisuuden Helsinkiä. Asuinalueita tiivistetään täydennysrakentamisella ja vanhoja tiloja otetaan kulttuurin käyttöön.

5.1 Uusien alueiden Helsinki

Vuoteen 2019 saakka laaditun alueittaisen väestöennusteen tärkeimmät kasvualueet ovat vapautuvilla satama-alueilla Jätkäsaarella, Kalasatamassa ja Kruunuvuoressa. Latokartanon ja Vuosaaren rakentaminen jatkuu edelleen ja myös Lauttasaarella, Konalassa, Kuninkaantammassa, Alppikylässä ja Myllypurossa väkiluku kasvaa. Vuoden 2009 alusta Helsinkiin liitettiin Vantaasta Västerkullan kiila ja Sipoosta Östersundomin alue.

Keski-Helsinkiä kehitetään voimakkaasti. Koko Pasilan alueelle rakennetaan noin vuoteen 2040 mennessä yhteensä noin 1,1 miljoonaa kerrosneliometriä toimitilaa ja lähes puoli miljoonaa kerrosneliometriä asuntoja. Pasilan alueen asukasmäärä tulee kaksinkertaistumaan ja työpaikkojen määrä moninkertaistuu. Pasilaan tulee useita uusia raideyhteyksiä: Töölö-Pasila metro (2020), Pisara-rata (2030), Lentokenttärata ja Baltic-rail.

Näillä näkymin Länsimetro avataan liikenteelle loppuvuodesta 2015, jolloin metro parantaa Espoon eteläosien yhteyttä Helsinkiin. Raideliikenteen laajentuminen Länsiväylän vyöhykkeelle vahvistaa Tapiolan ja Matinkylän kaupunkikeskusten ja Helsingin muodostamaa kokonaisuutta. Arvion mukaan metroa käyttää yli 100 000 matkustajaa vuorokaudessa ja noin 60 000 henkilöä ylittää päivittäin Helsingin ja Espoon rajan.

Helsinki rakensi aiemmin uusille alueilleen kulttuurikeskuksia. Näiden alueellisten kulttuurikeskusten tarkoituksena on tasapainottaa kaupunginosien palvelutarjontaa suhteessa kaupungin keskustaani. Nykyisen kaltaisia, kaupungin yksinomaisella vastuulla olevia alueellisia kulttuuritaloja ei enää suunnitella. Kaupungin kulttuuripalveluiden turvaaminen uusilla alueilla edellyttää avustusjärjestelmän resurssilisäystä, joka on kustannustehokkain tapa toimia.

5.2 Vanhojen tilojen kulttuurikäyttö

Kulttuurin tilaratkaisuja valittaessa arvioidaan aina myös vanhojen tilojen käytön mahdollisuudet kulttuurin tarpeita varten. Tämä on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista. Kaupungissa on paljon kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ja usein suojeltuja rakennuksia, joille ei löydy markkinaehtoista käyttäjää. Vanhojen tilojen kulttuurikäytöstä on runsaasti onnistuneita kansainvälisiä esimerkkejä. Helsingissä tällaisia ovat kaupungin omistamat tilat Kaapelitehdas, Tennispalatsi, Lasipalatsi ja Korjaamo. Helsingin yliopiston observatoriorakennuksessa avataan uusi Tähtitieteen yleisökeskus vuonna 2012.

Vanhojen tilojen käyttöä kartoitetaan taiteen ja kulttuurin tarpeisiin, joita on erityisesti tanssitaiteen, musiikin, elokuva-alan ja kuvataiteen alalla. Myös erilaiset julkisen ja yksityisten tahojen yhteistyömallit, kuten kulttuuritehdas Korjaamo, mahdollistavat vanhojen tilojen käytön kulttuuritoimintaan.

Helsinki on linjannut, että kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennuksien pääomavuokralle voidaan olla asettamatta tuottotavoitetta (ns. 0-salkku). Kun näin tehdään johdonmukaisesti, tilojen vuokraaminen kulttuurikentän toimijoille helpottuu. Samalla tyhjillä olevien tilojen väliaikainen kulttuurikäyttö (pop-up) mahdollistuu. Tämä edistää myös tilojen suojelua.

Koulutiloja jää tyhjäksi eri puolilla kaupunkia. Niiden avarat tilat sopivat hyvin kulttuurikäyttöön, esimerkiksi taiteilijoiden työtiloiksi tai taideoppilaitosten opetustiloiksi. Ostoskeskustiloja voidaan myös käyttää taiteilijoiden työtiloina ja näyttelytiloina.

Kalasadaman alueella sijaitsevat Nuorten toimintakeskus Happi ja Suvilahden kulttuurikeskus. Happi on kulttuurisesti orientoitunut nuorten itse tekemisen paikka. Suvilahti puolestaan kasvaa monipuoliseksi kulttuurikeskukseksi.

5.2.1 Elefanti-korttelin museokeskus

Vanhan keskustan elävöittämisessä Elefanti-korttelista tulee kaupunginmuseon vetovoimainen pääkäyntikohta kaikenikäisille helsinkiläisille ja matkailijoille. Elefanti-korttelista jokainen löytää mielenkiintoisia kaupungin historiaan ja elämään liittyviä sisältöjä, näyttelyitä ja tapahtumia. Museokeskuksen lähtökohtana on kaupunginmuseon päätoimipisteen siirto Sofiankadulta.

Uudistus parantaa kaupunginmuseon yleisöpalvelutiloja, sen avulla saada tilat vaihtuville näyttelyille, museokahvilalle, museon ohjelma- ja tapahtumatuotannolle sekä laajemmalle museokaupalle. Lisäksi saadaan arkistolain mukaiset tilat myös kuva-arkiston kokoelmille ja palveluille. Korttelissa jo olevaan kaupunginmuseon Sederholmin taloon sijoitetaan Lastenmuseon ja Koulumuseon parhaita toimintoja. Sederholmin talo tarjoaa elämykselliset puitteet museopedagogiselle toiminnalle, mm. erilaisille työpajoille.

Kaupunginmuseon kokoelmatilat keskitetään yhteen paikkaan. Kokoelmat ovat eurooppalaisessa vertailussa mittavat. Tavoitteena on saada asianmukaiset ja nykyaikaiset säilytys- ja työtilat kokoelmille, konservoinnille ja museoverstastoiminnalle. Kaupunki toteuttaa uuden kokoelma- ja konservointikeskuksen, joka lisää kokoelmien saavutettavuutta ja asiakaspalvelua.

5.2.2 Hietaniemen Konepajahalli

Voittoa tavoittelematon Elävän musiikin yhdistys ELMU ry on pääkaupunkiseudun tärkein alaikäisille ja nuorille aikuisille tarkoitettujen musiikkitapahtumien tarjoaja. ELMU:n tavoitteena on Nosturin musiikkitalotoiminnan siirtäminen Konepajahalliin Hietaniemen Telakkarantaan. Halli on mittasuhteiltaan,

rakenteeltaan ja tyyliiltään sopiva noin 3 000 hengen konserttitilaksi, jota vastaavaa ei ole Suomessa. Tavoiteaikataulu on siirryä uusiin tiloihin aikaisintaan vuonna 2015. Yksittäisiä tapahtumia alueella voisi järjestää jo aiemmin. Konepajahalli muuntuu helposti erikokoisiin yleisötilaisuuksiin. Uusi musiikkikeskus tukisi merkittävästi alueelle kaavailtuja muita kulttuurihankkeita sekä lähialueiden asuin-, liike- ja toimistorakennusalueita.

5.2.3 Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa

Helsinki on Suomen kansainvälinen ja monimuotoisin kaupunki ja maahanmuuttajien osuus Helsingin ja pääkaupunkiseudun väestöstä kasvaa voimakkaasti. Tämä korostaa maahanmuuttajien ja etnisten ja kulttuuristen vähemmistöjen merkitystä kulttuuripalveluiden järjestämisessä.

Helsingin kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa on kulttuurienvälinen kohtaamispaikka. Se tukee monikulttuurisen kaupungin kehittymistä edistämällä eri maista tulleiden ihmisten vuorovaikutusta ja etnisten vähemmistöjen omaehtoista kulttuurin harjoittamista yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Se myös tarjoaa tietoa erilaisista kulttuureista ja suomalaisesta yhteiskunnasta. Caisa järjestää konsertteja, ruokafestivaaleja, näyttelyitä, seminaareja, kurseja ja kerhoja. Lisäksi se järjestää muun muassa monikulttuurisen Ourvision laulu- ja tanssikilpailun ja kaupungin Kiinalainen uusi vuosi -tapahtuman. Caisan käytössä olevat tilat ovat keskeisellä paikalla, mutta kalliit ja huonosti muunneltavissa muuttuviin tarpeisiin. Tilojen vuokrasopimus päättyi vuonna 2016. Caisalle etsitään uudet tilat ja samalla keskuksen toimintaa laajennetaan kaupungin eri osiin.

5.2.4 Kuvataiteilijoiden työtilat

Helsingin kannalta on merkittävää, että taiteilijat asuvat ja työskentelevät kaupungissa. Hyvät ja kohtuuhintaiset työtilat mahdollistavat työskentelyn Helsingissä eikä taiteilijoille synny tarvetta kehyskuntiin.

Helsinki on johdonmukaisesti osallistunut Suomen taiteilijaseuran ateljeesäitiön työtilahankkeisiin rahoittamalla niitä yhteistyössä valtion kanssa. Lisäksi Helsinki tukee ammattitaiteilijoiden työtilojen saatavuutta vuokraamalla ateljeetiloja ja avustamalla muiden kulttuuritoimijoiden ylläpitämiä ateljeetiloja. Asuinkäyttöön tarkoitettuja säätöiden hallinnoimia taiteilijataloja on Myllypurossa ja Vuosaarella.

Kontulaan toteutetaan taiteilijatalo Suomen taiteilijaseuran ateljeesäitiön ja kaupungin asuntotuotantotoimikunnan yhteistyönä. Kontulan taiteilijatalolla on rooli alueen lähiöprofiilin nostamisessa. Taiteilijatalon rakentaminen alkaa 2012.

Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäitiö tarjoaa kuvataiteilijoiden työskentelytiloja Helsingissä. Se toimii 140 työtilan ja lähes 40 ateljeesunnon vuokranantajana mm. Vallilassa ja Arabianrannassa.

Varsinaisten työtilojen lisäksi kaupunki tarvitsee taiteilijoiden residenssitiloja ja -ohjelmia. Residenssiohjelmien myötä mahdollistetaan vastavuoroinen taiteilijavaihto suomalaisille ja ulkomaalaisille taiteilijoille. Helsinki International Artist-in-Residence-Programme – HIAP ry vastaa merkittävän yhteistyöverkostoille perustuvan residenssiorganisaatiotoiminnan toiminnasta.

5.2.5 Tanssin talo

Tanssin alalta on valmistunut valtion tanssitaide-toimikunnan tekemä tanssistrategia (2010–2020) sekä kulttuuri- ja kirjastolautakunnan selvitys tanssitaiteilijoiden työ- ja esiintymistiloista Helsingissä (2008).

Selvityksien keskeinen johtopäätös on tanssin talon perustaminen sekä esiintymis- ja harjoitustilojen lisääminen. Kansainvälisissä vertailuissa tanssin taloilla on tärkeä kansallinen rooli ja valtiolla on ollut niissä keskeinen rahoitusrooli. Helsingissä harjoitussaleja tarjoavat merkittävässä määrin vain Aleksanterin teatteri ja Zodiak Kaapelitehtaalla sekä vakinaisissa tiloissa toimivat tanssikoulut. Kansallisopperan Almin sali on Helsingin paras tanssitila, mutta se ei ole riittävästi käytettävissä oopperan oman käytön vuoksi.

Tanssin tilakysymysten ratkaisemiseksi tanssille tarvitaan oma rakennus. Tanssin talo on tärkeä hanke, joka voidaan toteuttaa laajana yhteistyöhankkeena johon valtio, kaupunki ja alan keskeiset toimijat osallistuvat.

Oman talohankkeen lisäksi tanssin asemaa tuetaan profiloimalla Stoa entistä voimakkaammin tanssin talona. Itä-Helsingin kulttuurikeskus Stoa on tärkeä nykytanssin näyttämö. Siellä on tanssille hyvin soveltuva black box -tyyppinen teatterisali ja kaupungin tukema edullinen vuokrataso. Stoa esitystoiminta on vahvasti tanssipainotteista ja se on vakiintunut myös festivaalien tapahtumapaikaksi. Musiikkisali soveltuu hyvin pienimuotoisiin tanssiesityksiin ja tanssin harjoitustilaksi.

5.2.6 Elokuvan esitystilat

Elokuvan katsominen elokuvateatterissa on tärkeä yhteisöllinen tekijä. Elokuvateatterit ovat muuttuneet monisaliteattereiksi ja pienet kortteli - ja kaupunginosateatterit ovat poissa. Helsingin elokuvateatteritarjontaa hallitsee Finnkinon Kinopalatsi ja Tennispalatsi, joissa on yhteensä 4 280 asiakaspaikkaa. Kino Engel Sofiankadulla on ohjelmistoltaan nyt ainoa Art-House -elokuvateatteri, jossa kaupunginmuseo esittää päivisin Helsinki-aiheisia elokuvia ja dokumentteja. Yrjönkadun entinen Diana on lastenelokuvateatteri.

Kansallisen audiovisuaalisen arkiston (Kava) Sörnäisten digiteatterin ja Suomen Elokuvasäätiön Katajanokan K13-teatteri voivat monipuolistaa elokuvatarjontaa. Myös kaupungin kaikissa omissa kulttuuritaloissa elokuvilla on rooli, jota vahvistetaan edelleen. Malmitalon erityisyytenä on kaupungin oma elokuvateatteri Kino Helios. Kaupunki omistaa Lasipalatsin ja tätä kautta Bio Rexin tilat sekä Tennispalatsin, jossa Finnkino toimii. Bio Rexillä on kaupungin elokuvafestivaaleille keskeinen merkitys.

Mahdollisimman monen koululaisen tulisi nähdä elokuva myös koulupäivän aikana oikeassa elokuvateatterissa ja saada keskustella näkemästään jälkikäteen. Tätä toimintaa tekevät muun muassa kulttuurikeskus, Metka ry. ja Koulukino-yhdistys. Elokvakerhotoiminta tukee osaltaan elokuvan asemaa taiteena.

Kaupungin kirjasto- ja kulttuurilautakunnan elokuvaselvityksen (2008) keskeisenä johtopäätöksenä oli, että elokuvakulttuurin monimuotoisuus ei pääse riittävästi kaupungissa esiin. Ratkaisuna ongelmaan esitettiin elokuvatalon perustamista.

5.3 Kulttuurin uudet tilat

Kiasman jälkeen seuraava kansainvälisesti merkittävä uusi kulttuurirakennus on kolmen toimijan yhteinen Musiikkitalo. Keskustakirjasto tuo kaupunkilaisten käyttöön uusimmat kirjastopalvelut sekä sähköiset ratkaisut. Taidemuseo on pidemmän aikavälin tavoitteena esittänyt toimintansa keskittämistä yhteen tilaan kaupungin ydinkeskustaan ihmisvirtojen varrelle. Kontulan uusi taiteilijatalo parantaa kuvataiteilijoiden asumis- ja työskentelytilannetta Helsingissä. Jätkäsaaren suunniteltu Kvarteret Victoria muodostaa ruotsinkielisen kulttuurin, palveluiden ja asumisen keskuksen.

Uusille alueille tiloja suunniteltaessa otetaan huomioon niiden soveltuvuus taide- ja kulttuuritoimintaan.

5.3.1 Musiikkitalo

Musiikkitalo on Helsingin kaupunginorkesterin, musiikkiyliopiston Sibelius-Akatemian ja Radion sinfoniaorkesterin yhteishanke. Kokonaisuus on kansainvälisesti ainutlaatuinen yhteistyöhanke, joka tarjoaa uusia rajat ylittäviä elämyksiä ja rikastuttaa merkittävästi suomalaista musiikkielämää. Musiikkitalo on kaikille avoin konserttikeskus ja kohtauspaikka ja se kuvastaa musiikin keskeistä asemaa suomalaisessa kulttuurissa. Musiikkitalo on kokonaisuutena merkittävästi enemmän kuin osiensa summa.

Musiikkitalon sydämenä on orkesterien ja Sibelius-akatemian käyttämä 1700-paikkainen konserttisali, jossa talon yleisölle tarjotaan konsertteja 250 päivää vuodessa. Musiikkitalossa on useita eri saleja, jotka tuovat eri musiikin lajien esityksiä ja konsertteja kaupunkilaisten ulottuville hyvissä akustisissa olosuhteissa. Talo on avoin myös muille ohjelmaa järjestäville toimijoille ja laajasti koko musiikin kentälle.

Tavoitteena on, että uudet ja aiempaa laajemmat yleisöt ottavat musiikkitalon omakseen, paikaksi johon on helppo tulla nauttimaan monipuolisesta elävästä musiikista. Yleisötyön keinoja ovat hyvä palvelu, kohtuuhintaiset konsertit, erilaiset avoimet klubit, koulu yhteistyö, kenraaliharjoitukset, yleisötilaisuudet ja yhteisölliset tapahtumat. Musiikkitalon audiovisuaaliset tallennusmuodot mahdollistavat konserttien välittämisen suorana lähetyksenä verkossa.

5.3.2 Keskustakirjasto

Tavoitteena on, että kaupungin keskustaan tehdään koko kaupunkia palveleva kirjasto, jossa on peruspalvelujen lisäksi kaikki lähikirjastoista puuttuvat erikoispalvelut.

Keskustakirjaston suunnittelun lähtökohtana on kaikille avoin, turvallinen ja maksuton uuden oppimisen paikka kaupungin ytimessä. Monipuolinen ja korkeatasoinen aineisto sekä runsas valikoima lainattavia teoksia ovat keskustakirjaston peruspalvelua, mutta se tarjoaa myös hiljaisia mietiskelyalueita ja lapsiperheille oman tilan. Keskustakirjaston palvelut ovat tarjolla joka päivä, aamusta iltaan.

Keskustakirjaston suuria mahdollisuuksia on yhdistää fyysinen ja digitaalinen maailma kirjastotilassa. Tietotekniikka avaa huikeita näkymiä kirjallisen kulttuurin esittelyyn elämyksellisesti. Keskustakirjastossa verkkomaailman yhteisöllisyys ja ideoiden jakaminen näkyvät myös fyysisessä tilassa. Kirjasto on parhaimmillaan sisällöltään kulttuurikeskus, joka yhdistää luovalla tavalla monia toimijoita. Näitä voivat olla esimerkiksi Kansallinen audiovisuaalinen arkisto, kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa sekä lastenkirjallisuuden talo.

Keskustakirjasto vuonna 2017 on uusinta kehitystä ilmentävä kirjasto, joka tukee kansalaisia toimimaan yhteiskunnan jäsenenä. Kirjasto on Helsingin ydinkeskustan kohtaamispaikka, joka lisää keskustan

elinvoimaa ja täydentää Töölönlahdelle muodostuvaa uutta urbaania ympäristöä. Keskustakirjaston suunnittelemiseksi järjestetään arkkitehtuurikilpailu osana vuoden 2012 World Design Capital -kokonaisuutta.

5.3.3 Taidemuseo

Kansainvälisesti tunnetut taidelaitokset vahvistavat mielikuvaa Helsingin ja pääkaupunkialueen vetovoimaisuudesta ja ovat mukana luomassa strategisia kumppanuuksia kansainvälisellä kentällä. Helsingin taidemuseo on yksi Suomen ja Pohjoismaiden suurimmista taidemuseoista. Se järjestää vuosittain useita erikoisnäyttelyitä yhteistyössä kansainvälisten taidelaitosten kanssa. Taidemuseon missio on luoda mahdollisuuksia ihmisen ja kuvataiteen merkityksellisille kohtaamisille. Visuaalisen lukutaidon kehittäminen kuvien hallitsemassa maailmassa on taidemuseon kaiken toiminnan perustehtävä.

Kulttuurilaitoksilla on merkittävä rooli, kun luodaan virikkeellistä, ihmisiä, yrityksiä ja investointeja houkuttelevaa kansainvälistä toimintaympäristöä. Monipuolinen ja elämyksellinen kulttuuritarjonta edistää myös alueen asukkaiden henkistä hyvinvointia. Aktiivinen kulttuuritoiminta tukee myös innovaatiokeskittymistä.

Yksi taidemuseon keskeisistä tavoitteista on edistää kuvataiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Taidemuseo on pidemmän aikavälin tavoitteena esittänyt toimintansa keskittämistä yhteen tilaan kaupungin ydinkeskustaan ihmisvirtojen varrelle. Näkyvä ja kansainvälisesti houkutteleva ja kunnianhimoisesti toteutettu kaupungin oma taidemuseo keskellä Helsinkiä on kaupungin visiota toteuttava kokonaisuus. Uuden taidelaitoksen vertailukohtana voisi olla esimerkiksi Bilbao. Kansainväliseen yhteistyöhön ja asiantuntemuksen jakamiseen perustuva taidemuseotoiminta tukee osaltaan Helsingin kaupungin tavoitteita ja lisää Helsingin ja suomalaisen kuvataiteen tunnettuutta.

Taidemuseon toiminnat ovat hajallaan eri puolilla kaupunkia. Asiakkaiden odotukset, tottumukset ja toiveet ovat muuttuneet. Näyttelytoiminta on tyyppillistä keskustapalvelua, toimintaa joka sijoittuu ihmisvirtojen keskelle ja jonka tulee olla helposti saavutettavissa. Taidemuseon tavoitteena on uuden hankkeen myötä lisätä uusien kävijäryhmien kiinnostusta kuvataiteisiin. Uusi taidemuseo olisi globaali toimija visuaalisen lukutaidon tutkimisessa ja edistämisessä ja sitä tukevien pedagogisten ja teknologisten sovellutusten kehittämisessä. Yleisön ja taiteen välisen vuoropuhelun edistäminen on uuden taidemuseon keskeinen tehtävä.

5.3.4 Kontulan taiteilijatalo

Kontulan uudelle taiteilijatalolle on varattu kortteli Suomen taiteilijaseuran ateljeesätiölle ja asuntotuotantotoimikunnalle kuvataiteilijoiden työtilojen ja asuntojen rakentamista varten. Kontulan taiteilijatalolla on myös roolinsa alueen lähiöprofiilin nostamisessa. Kontulan taiteilijatalon rakentaminen aloitetaan vuonna 2012.

5.3.5 Kvarteret Victoria

Jätkäsaaren alueelta on varattu kortteli ruotsinkielisen kulttuurin suurhankkeelle Föreningen Kvarteret Victorialle. Yhdistys toteuttaa Jätkäsaaren pääkadun varrelle ja puiston viereen Kvarteret Victorian -avoimen ruotsinkielisen kulttuurin, palveluiden ja asumisen keskuksen. Kortteliin sijoitetaan tiloja teatteri- ja muille julkisille kulttuuripalveluille, lapsille ja nuorille suunnatuille hoito- ja vapaa-ajanpalveluille ja asuntoja.

Monet ruotsinkieliset kulttuurilaitokset ja järjestöt ovat ilmaisseet kiinnostuksensa siirtää toimintansa kortteliin. Näiden joukossa ovat muun muassa Suomen vanhin lasten- ja nuortenteatteri Unga Teatern, visuaalisen taiteen keskusta suunnitteleva Pro Artibus -säätiö, Svenska folkskolans vänner ja Svenska studiec centralen kortteliin suunnitellun nuorisotyöpajan toteuttajana sekä Finlands svenska Marthaförbund. Osa palveluista voisi olla myös Helsingin kaupungin tuottamia.

5.4 Vapaa ja avoin kaupunkitila

Helsingin kadut, puistot, torit ja aukiot muodostavat kaupungin vapaan kaupunkitilan ytimen. Julkisessa käytössä olevat sisätilat, erilaiset asukastilat ja muut kokoontumispaikat lisäävät osaltaan kaupunginosien yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä. Kokoontumistilat ovat erityisen tärkeitä kaupungissa toimivien järjestöjen ja vapaaehtoistyön toiminnalle. Kirjastotila edustaa avointa kaupunkia ja vapaata kaupunkitilaa, joka tarjoaa kävijälle mahdollisuuksia toimia itsenäisesti.

Helsingin keskusta-alueesta ollaan kehittämässä yhä laajempaa kävelykatualueita, kaupunkilaisille ja matkailijoille elämyksiä tarjoavaa julkista tilaa. Tarkoituksena on samalla avata korttelipihat historiallisessa keskustassa ja laajemmin koko kaupungissa kaupunkilaisten käyttöön.

Kaupunkitilan käyttöä voidaan monipuolistaa erilaisilla väliaikaisilla ratkaisuilla joutomailla ja rakennusalueilla. Uusien asuinalueiden rakentaminen kestää vuosikymmeniä. Tällöin sekä rakennus- että asuinalueena toimivan tilan viihtyvyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Joustavat ratkaisut välitilassa olevien rakennusalueiden kohdalla ovat jo kokeiluasteella esimerkiksi Finlandia-puistossa, Leijona-korttelissa ja Kalasatamassa. Muuallakin kaupungissa tyhjä tontit ja rakennusalueet ovat jo nyt kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan areenoina (kaupunkiviljelytoimintaa, yhteisötaidetta, ulkoilmakonsertteja jne.).

Helsinki on keskustansa ulkopuolella väljästi rakennettu. Helsingistä löytyy runsaasti puistoja ja ulkoilualueita, jotka ovat kaupunkilaisten ahkerassa käytössä. Puistot, ulkoilureitit ja tiet kävelijöille, polkupyöräilijöille sekä autoille ovat osa Helsingin palveluita asukkailleen. Kun kaupunkilaiset kokevat julkisen tilan yhteiseksi omaisuudeksi, julkisen tilan arvostus lisääntyy.

Kaupungin kasvaessa esikaupunkialueita tiivistetään täydennysrakentamisella. Väljä kaupunkitila ja luonnonläheisyys kuuluvat helsinkiläiseen esikaupunkimaisemaan. Kaupunginosien aukiot, kentät ja puistot mahdollistavat monenlaisten tapahtumien järjestämisen.

Helsingin tavoitteena on kaupunkikulttuurin monipuolistaminen ja esteettisen kaupunkiympäristön turvaaminen. Tästä esimerkkinä on kantakaupungin sähköjakokaappeihin toteutettu katugalleria, joka tuo kuvataidetta kaupunkitilaan. Media on tullut osaksi julkista kaupunkitilaa, useimmiten kaupallisten viestien muodossa. Mediataidekentällä on vahva intressi julkisen tilan kehittämiseen. Katugallerioiden ja luvallisten graffitiseinien lisäksi kaupunkitaidetta voidaan toteuttaa digitaalisilla näytöillä (urban screens). Helsingissä on myös tilaa skeittaukselle, parkourille ja muulle kaupunkitilan uudelle käytölle.

Julkisen taiteen teokset tuovat kuvataiteen osaksi ihmisten arkea, lisäävät rakennetun ympäristön viihtyvyyttä ja paikkaan liittyvää identiteettiä. Helsingin taidemuseo on esittänyt, että koko kaupungin tasolla tavoitteeksi asetettaisiin merkittävistä julkisen taiteen teoksista koostuvan Taidebulevardin luominen alueelle, joka käsittää Töölönlahden ympäristön, Eläintarhanlahden ympäristön sekä Kaisaniemen. Taidebulevardi olisi yksi esimerkki kaupunkitilan uudelta käytöstä.

Helsingin kilpailukyvyyn jatkuva parantaminen on keskeisessä asemassa kaupungin strategiaohjelmassa (2009–2012). Kaupunki toimii aiempaa selvemmin kokonaisuutena – asukaslähtöisesti ja konsernilähtöisesti. Kaupungin linjauksia kilpailukyvyyn kehittämiseksi ovat metropolialueen kilpailukykystrategia sekä elinkeinostrategia, jotka sivuavat kulttuuria. Kaupungin hauskuus, toimivuus ja vetovoiman lisääminen ovat myös ruokakulttuuristrategian ja tapahtumastrategia tavoitteita. Tärkein yksittäinen tekijä vetovoimaisuuden lisäämiseksi on maailman designpääkaupunkivuosi 2012, joka nostaa Helsingin yleisen mielenkiinnon kohteeksi. Samana vuonna Helsinki on ollut maamme pääkaupunkina 200 vuotta. Virastojen ja laitosten kansainvälinen toiminta tukee sekä niiden omia että koko kaupungin yhteisiä strategisia tavoitteita.

6.1 Kulttuurin merkitys Helsingin vetovoimaisuudelle

Kaupungit kilpailevat osaavista ihmisistä, menestyvistä yrityksistä ja kansainvälisistä investoinneista. Helsingin metropolialue on menestynyt useissa kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa, mutta kilpailussa mukana pysyminen vaatii suunnitelmallista työtä. Alueen kilpailukyvyllä tarkoitetaan kaupunkien kykyä rakentaa yhdessä pitkäjänteisesti kehitys- ja toimintaympäristöjä. Ne houkuttelevat metropolialueelle uusia yrityksiä, työpaikkoja, investointeja ja osaavia ihmisiä. Metropolialueen kehitys on keskeistä koko Suomen vetovoimaisuudelle. Helsingin lähimpiä kilpailijoita eri aloilla ovat muut Itämeren alueen suuret kaupungit kuten Tukholma, Kööpenhamina, Pietari ja Tallinna.

Elämänlaatutekijät vaikuttavat entistä enemmän ihmisten ja yritysten sijaintipäätöksiin. Ne houkuttelevat uusia asukkaita ja sitovat alueella jo asuvia. Hyvin järjestetyt kulttuuri-, liikunta-, nuoriso – ja vapaa-ajan palvelut ovat Helsingin merkittävä vetovoimatekijä. Korkean profiilin taidelaitokset lisäävät osaltaan kaupungin vetovoimaa. Kaupunkiympäristöt ovat myös otollisia sekä tieteelle että taiteelliselle luovalle toiminnalle, jota syntyy ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta.

Metropolialueen kilpailukykystrategia painottaa huipputason koulutuksen ja osaamisen vahvistamista, hyvän elämänlaadun sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön rakentamista, käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen vahvistamista ja julkisten hankintojen kehittämistä. Keskeistä on metropolialueen kansainvälistyminen ja sen kytkeytyminen globaaleihin verkostoihin. Pääkaupunkiseudun yhteistyön tiivistyminen vaikuttaa suoraan myös kulttuurin toimialaan.

Helsingin kansainvälistymisen haasteena on metropolialueen yhteisten tavoitteiden sekä yhteistyökumppanien tunnistaminen kansainvälisessä yhteistyössä. Kaupungin ja alueen kansainvälistä tunnettuutta ja markkinointia kehitetään yritysten ja osajien houkuttelemiseksi Helsinkiin.

Kulttuurin toimialalla on yhtymäkohtansa erityisesti hyvän elämänlaadun ja elinympäristön rakentamiseen ja innovaatioympäristöjen kehittämiseen. Kulttuurin talous on keskittynyt pääkaupunkiseudulle. Pääkaupunkiseudulla ovat suuret kulttuurialat, kuten audiovisuaalinen ja muotoiluala. Luovuudesta syntyy taloudelle merkittävää lisäarvoa. Helsinki ja pääkaupunkiseutu toimivat koko maan kulttuuritoimialojen talouden ja työllisyyden vahvana veturina.

Myös matkailu, kulttuuri ja elinkeinotoiminta nivoutuvat toisiinsa. Kaupungin urbaani kulttuuriympäristö on kaupunkielämän ja kulttuurimatkailun voimavara. Helsinki on linjannut, että se mahdollistaa kävelykeskustan laajentamisen ja osittaisen kattamisen sekä investoi Finlandia-puiston ja Eteläsataman alueen kehittämiseen. Pääkaupunkiseudun kunnat ovat yhteisesti sitoutuneet Helsingin maailman designpääkaupunkihankkeeseen 2012.

Helsingin kansainvälisen kilpailukykyyn parantaminen on seudun kaikkien toimijoiden yhteinen tehtävä. Helsinki on ihmisten ja asioiden kohtaamispaikka, jossa on mielenkiintoisia työpaikkoja ja korkealaatuinen innovaatioympäristö. Ydinkeskustaa kehitetään monipuolisten palvelujen ja tapahtumien alueena, kaupunkilaisille ja matkailijoille elämyksiä tarjoavana julkisena tilana. Erityisesti tapahtumat ja festivaalit lisäävät vahvistuvan verkostoitumisensa ansiosta Helsingin elinkeinotoimintaa ja kansainvälistä näkyvyyttä.

Helsingin vahvuuksia ovat omaperäinen taide ja kulttuuri, musiikki, korkeatasoinen arkkitehtuuri ja design. Helsinki erottuu myös maailmalla laadukkaan peruskoulutusjärjestelmänsä kautta, mistä osoituksena on menestys kansainvälisessä PISA-tutkimuksessa. Maan taidekorkeakoulut sijaitsevat Helsingissä. Uusi Aalto-yliopisto yhdistää teknisen, taiteellisen ja taloudellisen osaamisen.

Hernesaaren risteilymatkustajakeskus laajenee edelleen. Vuonna 2010 matkustajia on yli 300 000 kaudessa. Kaupunginsuunnitteluvirasto laatii väliaikaisia toimenpide-ehdotuksia alueen vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Alueella tutkitaan vanhojen tilojen kulttuurikäyttöä yhteistyössä eri taiteenalojen järjestöjen kanssa. Kaupungin omistamissa vanhoissa tiloissa on paljon mahdollisuuksia elävöittävään kulttuuritoimintaan. Erityisen mahdollisuuden tarjoavat rakenteilla olevien alueiden kiinteistöt, joita voidaan käyttää joustavasti kulttuuritarkoituksiin.

Helsingin saariston historiallinen ja ympäristöllinen arvo on maailman-luokkaa ja saaristokokonaisuuden kehittäminen on ajankohtaista puolustusvoimilta vapautuvien uusien saarikohteiden niveltämiseksi kokonaisuuteen. Korkeasaaren eläintarhan yleissuunnitelmassa huomioidaan tarve kehittää Helsingin saariston uusia liikenne- ja palveluratkaisuja sekä majoitus-, koulutus- ja tapahtumapalveluja. Harakan luontosaaren ja Korkeasaaren eläintarhan välistä yhteistyötä kehitetään edelleen.

6.2 Kansainvälinen kilpailukyky ja kulttuuriyhteistyö

Helsingin kansainvälinen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi 2000-luvulla ja kansainvälisen toiminnan volyymi on lisääntynyt. Kaupungin kansainvälisessä strategiassa on vahva seudullinen näkökulma, kansallisen tason yhteistyön suunnitelmallisuus, Itämeren alueen yhteistyölle annettu painoarvo sekä globaalien kumppanien hakeminen. Helsingin kansainvälisen toiminnan tavoite on maailman mittakaavassa kilpailukykyinen Helsinki.

Virastojen ja laitosten kansainvälinen toiminta tukee sekä niiden omia että koko kaupungin yhteisiä strategisia tavoitteita. Kansainväliseen toimintaan kuuluu oman osaamisen vahvistaminen verkostoyhteistyön avulla, osallistuminen strategisiin kumppanuushankkeisiin sekä eurooppalainen edunvalvonta omalla toimialallaan.

Kansainvälisten vierailuiden määrä Helsingissä on kasvanut ja verkostojen vaikutus sekä Helsingin tunnettavuuden lisäämisessä että uusien toimintamallien oppimisessa ja kokemustenvaihdossa on merkittävä. Tämä tukee uusia, luovia ratkaisuja kaupungin kehittämiseksi yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Kaupunkien kulttuurihallinnon ja -kentän kehitystarpeiden ymmärtäminen edellyttää kansainvälisen vertailukelpoisen tiedon ja hyvien käytäntöjen tutkimista. Paikallinen päätöksenteko saa lisää painoarvoa, mikäli sen taustalla on kansainvälistä taustatietoa ja kokemusten vaihtoa.

Liikkuvuuden tukeminen on nostettu painopisteeksi mm. Euroopan kulttuuriohjelmassa, Pohjoismaisessa neuvostossa sekä Helsingin kaupungin kansainvälisessä strategiassa. Taiteilijoiden ja kulttuurin alan ammattilaisten liikkuvuus mahdollistaa kansainvälisen vuorovaikutuksen, kulttuurien välisen dialogin ja konkreettisten yhteistyöhankkeiden jatkuvuuden. Hyvä esimerkki tästä on residenssitoiminta. Kansainvälinen verkostotyöskentely tarjoaa tärkeän näköalapaikan eurooppalaiseen kulttuurihallintoon ja kulttuuripoliittiseen keskusteluun. Verkostotyöskentely on välttämätöntä myös hallinnon näkökulmasta. EU

hankkeiden kautta edistetään kaupunkien verkostoitumista, kaupunkien yleisen vaikuttavuuden lisäämistä sekä konkreettisten yhteistyöprojektien toteuttamista. Verkostotyöhön ja hankkeisiin osallistuminen kuuluu virastojen säännölliseen toimintaan.

EU tason teemavuodet tarjoavat mahdollisuuden tarttua ajankohtaisiin kaikkia kansalaisia koskettaviin teemoihin. Vuosi 2011 on vapaaehtoistyön teemavuosi ja vuoden 2012 teemana on ikääntymisen ja sukupolvien välinen solidaarisuus. Kaupunki hyödyntää entistä monipuolisemmin EU-rahoitusta ja käyttää teemavuosien tarjoamat mahdollisuudet.

6.3 Helsinki maailman designpääkaupunkina 2012

Helsinki on maailman designpääkaupunki vuonna 2012 yhdessä Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Lahden kanssa. World Design Capital -nimitys (WDC) myönnetään joka toinen vuosi kaupungille, joka designin avulla luo uutta eloa kaupunkiin ja uudistaa kaupunkimaista ympäristöään. WDC on yhteiskunnallinen hanke, jossa designilla on avainrooli. Kaupungit ovat linjanneet pääkaupunkiseudun kilpailukykystrategiassa designin keskeiseksi hyvinvoinnin lähteeksi ja kilpailukyvyn tekijäksi. Tittelin avulla Helsinkiä kannustetaan hyödyntämään muotoilua sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kehityksen edistämiseksi. Muotoilun alalle maailman designpääkaupunkihanke on merkittävä haaste ja mahdollisuus.

Hanke edellyttää kaupunkien välistä työnjakoa ja sen mukaista yhteistyön jatkuvaa kehittämistä. Kaupungeilla on yhteisen tavoitteen rinnalla omat kaupunkikohtaisiin linjauksiin perustuvat painopisteensä. Espoo nostaa T3-strategian (Otaniemen, Tapiolan ja Keilaniemen muodostaman tieteen, taiteen ja talouden kokonaisuus), hyvinvointipalvelut ja ympäristön keskiöön. Vantaalle lentokenttä ja Aviapolis sekä kaupunkilaisten palvelut ovat tärkeitä. Lahdessa painopiste on teollisessa muotoilussa, innovaatiossa ja ympäristöteknologiassa. Kauniaisissa keskitytään asumiseen ja yhteisöllisyyteen. Helsingissä korostuvat hyvinvointipalvelut, kaupunkirakenteen kehittäminen ja kansainvälisen tunnettuuden edistäminen.

Yrityksille hanke avaa uuden tavan tuote- ja palvelukehitykseen. Yritykset verkostoissaan kehittävät toimintatapoja designin tavoitteelliseen hyödyntämiseen. Hanke tuo uudenlaisia keinoja julkisten palveluiden ja tuottavuuden kehittämiseen. Design kytketään Suomen innovaatiotoimintaan, opetukseen ja tutkimukseen. Yliopistoille WDC-hanke avaa mahdollisuuksia kansainvälistymiseen, sisällölliseen uudistumiseen, toimintatapojen kehittämiseen sekä profiloitumiseen. Hanke etsii designin hyödyntämiseen perustuvia ratkaisuja sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen edistykseen kaupungeissa.

Tapahtumilla on monitahoinen tehtävä maailman designpääkaupunkihankkeessa. Kaupunkien asukkaiden ja Helsingin seudulla vierailevan matkailijan kannalta World Design Capital -hanke näyttäytyy tapahtumien, kuten näyttelyiden, esitysten, workshopien ja messujen kautta. Tapahtumilla tavoitellaan kaupunkiin arkista iloa ja suurta juhlaa.

6.4 Tapahtuma- ja ruokakulttuurikaupunki Helsinki

Tapahtumallisuudella pyritään positiiviseen kierteeseen: kiinnostavat tapahtumakokonaisuudet nostavat Helsingin mainetta, samalla tehden siitä houkuttelevan kohteen uusille tapahtumille. Tapahtumamarkkinointi-alan yritykset ovat keskittyneet Helsinkiin ja ne työllistävät taiteilijoita ja luovan alan toimijoita. Tapahtumamarkkinointi-alan yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen on tärkeää koko luovan-alan toimintakentälle. Helsingin tapahtumaprofiilia halutaan kehittää tapahtumastrategiassa (2010) monipuolisesti uusin ja vakiintunein tapahtumin. Tapahtumien toivotaan näkyvän katukuvassa sekä kaupungin viestinnässä. Tapahtumastrategian myötä tapahtumajärjestäjille halutaan taata sujuva hallinto ja hyvät edellytykset toimia. Kaupungin on myös osaltaan varmistettava alueellaan riittävä ja ajanmukainen

infrastruktuuri merkittävien kansainvälisten tapahtumien järjestämiseen. Tapahtumallisuus on tärkeä osa keskusta-alueen kehittämistä kaupunkilaisille ja matkailijoille elämyksiä tarjoavana julkisena tilana.

Tapahtumastrategian mukaisesti Helsinki haluaa olla toimiva tapahtumakaupunki, haluttu isäntäkaupunki, monipuolisten ja erilaisia yleisöjä kokoavien omien ja vierailevien tapahtumien kaupunki, järjestäjien kumppani ja myönteinen mahdollistaja. Suurten kansainvälisten urheilutapahtumien ja muiden suurtapahtumien yhteydessä myös kulttuurilla on merkittävä rooli ja se näkyy aiempaa enemmän kaupungin katukuvassa. Helsingin kaupungin tapahtumayksikkö on osaltaan mukana isojen tapahtumien, kuten vuoden 2012 Helsingin pääkaupunkimerkkivuoden, jääkiekon maailmanmestaruuskisojen ja yleisurheilun EM-kisojen, järjestelyissä.

Tapahtumastrategia on jäsennetty kaupungin kolmen erilaisen, toisiaan täydentävän roolin mukaan. Kaupunki on ensinnäkin tapahtumien hakemisen ja/tai järjestämisen osallinen, toiseksi fyysisten edellytysten tietopankki ja kehittäjä, ja kolmanneksi edellytyksien tarjoaja yksityisille tapahtumajärjestäjille. Ensimmäisellä viitataan kaupungin kumppanuuteen suurien yleisötapahtumien (esim. urheilukilpailut, WDC2012-hanke) hakemisessa ja itse tapahtumien järjestämisessä. Fyysisillä edellytyksillä tarkoitetaan tapahtumien järjestämisen teknisiä edellytyksiä julkisissa tiloissa. Edellytyksien tarjoaminen tapahtumajärjestäjille on palveluprosessi liittyen tapahtumajärjestelyjen lupien hakemiseen kaupungin eri virastoilta. Näiden kolmen pääroolin ohella kokonaisuuteen kuuluu tapahtumien parempi hyödyntäminen kaupungin roolin ja imagon rakentajana.

Kaupungin ruokastrategia (2010) täsmentää Helsingin kaupungin eri hallintokuntien ruokaan, ruokakulttuuriin ja ruokapalveluihin liittyviä kehittämisvalintoja ja niiden vastuutahoja. Helsinki haluaa kehittyä Pohjois-Euroopan kiinnostavimmaksi ruokakaupungiksi. Helsingin oma ruokastrategia on tehty rinnan maa- ja metsätalousministeriön vuoden 2010 ruokakulttuuristrategian kanssa. Näiden strategioiden näkökulmia ovat eri tuotteiden tavoiteltu kotimaisuusaste, luomutuotannon edistäminen, ruoan huoltovarmuus sekä ilmastonmuutoksen ehkäisyyn ja siihen sopeutumiseen tarvittavat toimet osana ruokaketjua. Kaupungin ruokastrategia täsmentää Helsingin eri hallintokuntien ruokaan, ruokakulttuuriin ja ruokapalveluihin liittyvät kehittämisvalinnat ja niiden vastuutahot. Kärkihankkeita ovat lastenruokailun luomuohjelma, tukkutorin kehittäminen, ruokakulttuurin edistämisen kytkeminen osaksi WDC Helsinki 2012 -hanketta ja kaupunkitapahtumia, sekä pienviljelyn lisääminen asuinalueilla tai niiden tuntumassa.

Helsingin ruokakulttuurin kehittämisessä on kyse uudesta ajattelu- ja toimintamallista. Helsinki pyrkii toimimaan ruoan laadun ja paremman maun puolesta, ja samalla pienentämään julkisen ruokapalvelun ja helsinkiläisten ruokaketjun ekologista jalanjälkeä. Kehittämisvalinnoilla lisätään samalla kaupunkilaisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Toimenpiteiden ydin on kaupungin jo olemassa olevien ruokapalveluiden, tapahtumallisuuden ja ruokakulttuuria tukevien rakenteiden hyödyntäminen ja vahvistaminen.

Omalta osaltaan Helsinki vahvistaa paikallisen ruokakulttuurin kansainvälistä näkyvyyttä kytkemällä sen entistä vahvemmin osaksi kaupungin kansainvälistä imago- ja matkailumarkkinointia. Ruokakulttuurin edistäminen otetaan osaksi WDC Helsinki 2012 -hanketta. Ruokakulttuurin ja alan ammattilaisten tunnustetaan kuuluvan osaksi luovia aloja. Ruokakulttuurille annetaan merkittävä rooli vuoden kaupunkitapahtumissa. Design ja ruokakulttuuri kytetään yhteen myös Délice-ruokakaupunkien verkoston vuosikokouksen yhteydessä Helsingissä 2012. Tavoite on, että ruoan ja designin ympärille syntyy yhteisiä Helsingin ruokaidentiteettiä ja ruokaturismia tukevia tapahtumia ja muuta innovointia. Kaupungin omaa mainetta ruokakulttuurisena osaajana (ml. kouluruokailu suomalaisena sosiaalisena innovaationa ja uusi lastenruokailun luomuohjelma) tuodaan esiin.

Kulttuuristrategian toimenpide-ehdotuksista osa edellyttää taloudellista lisäpanostusta, osa rakenteellisia uudelleenjärjestelyjä ja osa toimintamallien uudistamista.

Metropolialueen yhteistyö

Metropolialueen – Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen – kulttuuriyhteistyö on osa kulttuuristrategian toimeenpanoa. Mikäli Helsinki ja Vantaa yhdistyvät on tällä merkittäviä vaikutuksia koko sivistystoimialaan. Hyviä esimerkkejä pääkaupunkiseudun seutukuntien yhteistyöstä ovat nuorisoasiainkeskusten nuorisopassit, kirjastojen Helmet-aineistohaku ja työväenopistojen Ilmonet-järjestelmä.

Hallintokuntien yhteistyö

Eri hallintokuntien välinen yhteistyö on välttämätöntä. Kohdistetaan toimenpiteitä erityisesti hyvinvointia edistäviin hankkeisiin, jotka edistävät terveyttä, sukupuolten välistä tasa-arvoa ja vähentävät segregatiota. Kaupungin tulevissa yhteisissä tutkimusohjelmissa otetaan huomioon kulttuurisektorin keskeiset kehittämis- ja selvitystarpeet koko kaupungin kehittämisen kannalta.

Kansalaisten yhteistyö

Kaupunkilaiset, kansalaisyhteiskunta ja hallinto muodostavat yhteisen kokonaisuuden. Hyvän yhteistyön lähtökohtia ovat kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen ja sektorin vahvistaminen, jatkuva vuoropuhelu, eri kulttuurien yhteiselo ja kulttuurienvälisyys.

LUKU 3. HYVINVOINTIA KULTTUURIPALVELUISTA LASTEN- JA NUORTENKULTTUURI HELSINGISSÄ

1. Lasten kuntarajat ylittävä liikkuminen

Lisätään alle 12-vuotiaiden lasten mahdollisuuksia valita kuntarajoista riippumatta kulttuuri- ja liikuntaharrastuksensa pääkaupunkiseudulla ilmaisen julkisen liikenteen avulla. Tämä tulisi olla mahdollista ainakin päiväsaikaan, jolloin julkisen liikenteen käyttö on vähäisempää.

2. Koulujen kulttuurisuunnitelma

Toteutetaan Helsingin koulujen kulttuurisuunnitelma kaupungin tason yhteistyöohjelmana ja hyödynnetään naapurikuntien hyviä esimerkkejä. Hanke tähtää koulujen ja kaupungin kulttuuritarjonnan nivoutumiseen opetussuunnitelmien tueksi. Jokainen koulu liittää kulttuurisuunnitelman osaksi toimintasuunnitelmaansa.

3. Koulujen iltapäivätoiminta

Vahvistetaan kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyötä koulujen iltapäivätoiminnassa. Kiinnitetään erityistä huomiota ohjaajien kulttuuriseen ammattitaitoon ja kerhojen opetussisältöihin. Sovelletaan pilotoiduista LASU-hankkeista saatuja kokemuksia.

4. Lasten loma-ajan toiminta

Kootaan yhtenäinen tapa tiedottaa kaupunkilaisille lapsille ja nuorille järjestettävästä loma-ajan toiminnasta. Sovelletaan pilotoiduista LASU-hankkeista saatuja kokemuksia.

5. Lasten kulttuuripalvelut osana päivähoitotoimintaa

Kaupungin ylläpitämissä päivähoitopaikoissa taidekasvatuksen asemaa vahvistetaan, esim. alueen taideoppilaitosten kanssa yhteistyössä. Koulujen kulttuurisuunnitelman toteuttamisesta saatuja kokemuksia hyödynnetään seuraavassa vaiheessa taidelaitosten ja päiväkotien yhteistoiminnan selkeyttämisessä.

6. Kaupunginosien lastenkulttuuri

Suunnataan kulttuurikeskuksen omaa taideopetusta ja tuetaan kolmannen sektorin taideopetusta heikommin katetuille alueille Itä- ja Koillis-Helsingissä. Alle kouluikäisille suunnatut liikunta- ja kulttuuriharrastukset toteutetaan lasten tutussa kotiympäristössä yhteistyössä päivähoitopalveluiden kanssa.

7. Lähikulttuuripalvelut lapsille

Kehitetään yhtenäinen tapa tiedottaa kaupunginosien asukkaille eri harrastusmahdollisuuksista lähialueilla. (Pilottihanke Harraste-harava, Opetusvirasto)

8. Annantalon koulupäivään sisältyvä taideopetus

5x2-taidetunneilla tutustutaan taiteen tekemiseen ja kokemiseen ammattitaitelijan opetuksessa taideopetukseen varustetussa ympäristössä. Tarjotaan jokaiselle helsinkiläiselle alakoululaiselle yhden kerran alakoulun aikana kouluajalla mahdollisuus osallistua tällaiselle kymmenen tuntia kestäväälle kurssille.

9. Annantalon vapaa-ajan taideopetus

Vapaa-ajan taideopetus on helsinkiläisille lapsille ja nuorille suunnattua kurssimuotoista kouluajan ulkopuolella tapahtuvaa maksullista taideopetusta. Se ei ole taiteen perusopetuksen edellyttämällä tavalla etenevää vuositasolta toiselle eikä se ole sidottu opetussuunnitelmaan. Luodaan nykyistä laajemmalle joukolle lapsia mahdollisuus kokeilla useampia taiteenlajeja vapaa-ajan taideopetuksessa.

10. Taiteilijoiden työllistäminen taideopetuksessa

Helsingissä asuu merkittävä osa maan ammattitaiteilijoista, joille työllistyminen omalle alalle on osin vaikeaa. Laaditaan yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa työllistettäville taiteilijoille heidän omaan osaamiseensa perustuvia työsuunnitelmia, jotka toteutetaan mm. päiväkodeissa, kouluissa ja hoitolaitoksissa.

11. Lasten museopalveluiden keskittäminen

Lasten ja nuorten museopalvelut turvataan. Elefantti-korttelissa sijaitsevasta Sederholmin talosta tehdään lasten ja nuorten museotoimintaan keskittyvä ja lapsuuden historiaa käsittelevä museo.

12. Peruskoululaiset taidemuseoon kouluajalla

Opetussuunnitelmaa tukevana ja visuaalista lukutaitoa sekä yleissivistystä edistävänä hankkeena toteutetaan hanke, jossa kaikki Helsingin peruskoululaiset vierailevat kerran lukuvuodessa maksutta opastetusti Helsingin taidemuseossa.

13. Opetustilojen tehokas käyttö

Edellytetään, että kouluista löytyy taiteen perusopetukseen soveltuvat, kohtuuhintaiset tilat. Huolehditaan siitä, että nykyiset koulutilat ovat aiempaa laajemmin taiteen perusopetuksen käytössä, erityisesti keskusta-alueen ulkopuolella.

14. Taiteenalojen yhtenäinen kohtelu

Yhdenmukaistetaan taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten avustusperusteet tunnistaen eri taiteenalojen erityispiirteet. Huomioidaan uudet taiteet, kuten sanataide.

15. Taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä

Taiteen perusopetus on jaettu kahteen oppimäärään, yleiseen ja laajaan. Vahvistetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän toteutumista eri taideaineissa ja tavoitteena on saada taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä valtionosuuden piiriin.

16. Taiteen perusopetuksen seutuyhteistyö

Vahvistetaan pääkaupunkiseudun taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten yhteistyötä, helpottamalla opiskelua ja opetuksen järjestämistä yli kuntarajojen ja yhdenmukaistamalla pääkaupunkiseudun taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia koskevia käytäntöjä (tilavuokrien perusteet, lukukausimaksujen suuruus ja yhtenäinen tiedonkeruu).

17. Kulttuurinen nuorisotyö

Nuorten mahdollisuuksia eri kulttuuri- ja taiteenlajien kokeiluun sekä pitkäkestoiseen ja tavoitteelliseen harrastamiseen lisätään mm. nuorisotaloissa, erityistoimipaikoissa (esim. Happi) ja toimintakeskuksissa tapahtuvat kulttuurisen nuorisotyön kautta.

18. Nuorten teatteritoiminta

Lisätään nuorten teatteritoimintaa yhteistyössä eri hallintokuntien, taidelaitosten sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

19. Vuorovaikutussuunnitelma

Osana vuorovaikutussuunnitelmaa luodaan toimintamalleja ja –käytäntöjä joissa lapset ja nuoret voivat olla mukana yhteistyössä hallintokuntien, kansalaistoimijoiden ja yritysten kanssa Helsingin seinämaalauskuulttuurin toteuttamisessa väliaikaisissa rakentamiskohteissa sekä etsitään pysyviä kohteita kaupunkitiloihin.

20. Nuorten kulttuurikurssit

Hyödynnetään yläkoulun, lukion ja ammattikoulujen kulttuurikursseja koulujen kulttuurisuunnitelmatyössä ja hyväksytään ne osaksi yläkoulun, lukion ja ammattikoulujen kurssitarjontaa.

AIKUISTEN KULTTUURIPALVELUT

21. Kaupungin alueellisesti kattava kirjastoverkko

Toimiva kirjastoverkko tukee perheiden yhteistä ajankäyttöä ja innostaa kirjallisuuden ja laajemmin sanataiteen äärelle. Lähikirjastot ovat pieniä arjen kulttuurikeskuksia, joihin mahtuu erilaista kulttuuritarjontaa. Säilytetään toimiva alueellinen kirjastoverkko.

22. Työväenopistot

Alueellinen suomen- ja ruotsinkielinen työväenopistoverkko tukee aikuisten monipuolista kulttuurin omaehtoista tuottamista sekä syventää ja laajentaa kulttuurin käyttöä ja ymmärtämistä. Säilytetään toimiva alueellinen työväenopistoverkko.

SENIOREIDEN JA VANHUSTEN KULTTUURIPALVELUT

23. Apuraha hoitolaitosten taideohjelmiin

Aloitetaan kehittämisrahan turvin uusi apurahakäytäntö, jolla tuotetaan ikäihmisten hoivayhteisöihin soveltuvaa taide- ja kulttuuriohjelmaa. Määräraha on tarkoitettu ammattitaiteilijoille.

24. Tuottaja-koordinaattori

Perustetaan tuottaja-koordinaattorin toimi, jonka tehtävänä on luoda ja vahvistaa yhteistyötä niin valtiokuin kuntatasolla. Näin lisätään yhteyksiä hallinnon, taiteilijoiden, taidelaitosten, taideoppilaitosten, kolmannen sektorin sekä vanhustyön yhteisöjen välillä.

25. Uudet toimintamuodot

Laaditaan taide-esityksistä, -työpajoista jne. verkkopankki palvelemaan taiteilijoita ja vanhuspalvelujen hoitohenkilökuntaa. Kehitetään yhteistyötä vanhusalalla työskentelevien hoivatyöntekijöiden ja

taiteilijoiden kulttuurikoulutuksen lisäämiseksi. Toteutetaan valittujen elokuvien teemakokonaisuuksia oheismateriaaleineen hoivayhteisöjen käyttöön.

LUKU 4. MONIEN KULTTUURIEN HELSINKI TAITEILIJOIDEN JA TAITEEN HELSINKI

26. Avustustoiminta

Kaupungin kulttuuritoimijoiden kenttä muuttuu ja monipuolistuu jatkuvasti. Helsingin kulttuuripalveluita kehitetään joustavammaksi, jotta pystytään vastaamaan tähän haasteeseen. Tämä tehdään lisäämällä avustuksiin käytettävissä olevia määrärahoja.

27. Taiteen vapaan kentän kohdeavustukset

Laajennetaan kaupungin kohdeavustusjärjestelmää vapaan ja uudistuvan taiteen kentän ja kulttuuritoimijoiden toiminnan mahdollistamiseksi, esim. lisäämällä kolmivuotisia kehittämishankkeita.

28. Taide- ja kulttuurilaitosten toimintakentän laajentaminen

Edellytetään, että julkista tukea saavat taide- ja kulttuurilaitokset kehittävät yhteisöllisiä ohjelmia ja tekevät yleisötyötä, esim. kouluissa, päiväkodeissa ja seniorityössä.

29. Alueellinen kulttuuritoiminta

Kehitetään kulttuurin avustusjärjestelmää siten, että kolmannella sektorilla on mahdollisuus tarjota kulttuuripalveluja eri kaupunginosissa esim. kulttuurikeskuksen omilla näyttämöillä.

30. Taidemuseoiden verkostoyhteistyö

Vahvistetaan pääkaupunkiseudun taidemuseoiden verkostoyhteistyötä. Helsingin taidemuseon johdolla toteutettua HelsinkiArt.fi -verkostoa kehitetään.

31. Taiteilijoiden residenssitoiminta

Helsingin taiteilijoiden residenssitoimintaa kehitetään. Tämä mahdollistaa osaltaan myös helsinkiläisten taiteilijoiden kansainvälisen liikkuvuuden. Erityistarvetta on lyhyisiin taiteilijavierailuihin soveltuville studioille (1 kk-6 kk).

32. Tanssitaiteen avustaminen

Lisätään ammattimaisten tanssiryhmien tukea siirtämällä niitä asteittain harkinnanvaraisen tuen piiristä vakinaisen tuen piiriin.

33. Elokuvaohjelmiston monipuolistaminen

Art House-, klassikko- ja lastenelokuvan näkyvyyttä vahvistetaan yhteistyössä festivaalientien, yksityisen sektorin ja Kansallisen audiovisuaalisen arkiston (KAVA) kanssa. Helsingin tavoitteena on elokuvalevityksen monipuolistuminen. Huolehditaan elokuvafestivaalien toimintaedellytyksistä. Vakiintuneiden festivaalien rinnalle mahdollistetaan uusien festivaalien pääsy kaupungin tuen piiriin.

34. Elokuvakasvatus

Yhtenäistetään kulttuurikeskuksen toimipaikkojen elokuvien esitystoimintaa ensisijaisesti ilmaisnäytöksinä. Esityskokonaisuudet valitaan laadun perusteella ja ne muodostavat polun alle kouluikäisistä lukioikäisiin. Elokuvien esityssarjat, teemat ja kohderyhmät sekä elokuvien esitysoikeudet koordinoidaan toimipaikkojen yhteiseen käyttöön.

35. Muotoilukasvatus

Erityisesti WDC2012- vuoteen liittyen lisätään muotoilukasvatuksen osuutta kaupungin lapsille ja nuorille järjestämissä kasvatuksessa.

36. Kansallisoopperan kanssa tehtävä yhteistyö

Hyödynnetään Suomen kansallisoopperan puitesopimukseen perustuvia yhteistyömuotoja nykyistä selkeästi paremmin. Erityistä huomiota kiinnitetään yleisyhteistyöhön, yhteisöllisiin hankkeisiin sekä Alminsalin käyttöön.

FESTIVAALIEN HELSINKI

37. Festivaaliavustukset

Kaupungin roolia kehitetään joustavasti pienten ja uutta luovien festivaalien mahdollistajana. Suurempien festivaalien osalta avustukset kohdennetaan aiempaa tavoitteellisimmin. Festivaalien kansainvälistä toimintaa edistetään.

38. Helsingin festivaalikentän kehittäminen

Arvioidaan Juhlaviikkojen roolia suhteessa muihin festivaaleihin. Käsiteltäviä kysymyksiä ovat koordinointi, rahoitus ja viestintäasiat.

ASUKKAIDEN HELSINKI

39. Alueellisuus ja asukkaat

Edistetään paikallista ja omaehtoista kulttuuritoimintaa tukemalla alueellisia aloitteita. Tavoitteena on monikulttuuristen ja yhteisöllisten kaupunginosien kehittyminen. Paikallinen kulttuuritoiminta on tärkeää erityisesti maahanmuuttajaryhmille sekä lapsille. Alueilta tulee löytyä tiloja paikallisten järjestöjen ja yhdistysten käyttöön (mm. asukas- ja koulutilat).

40. Esikaupunkien renessanssi

Esikaupunkien renessanssi-hankeella parannetaan asukkaiden asumistasoa ja viihtyisyyttä täydennysrakentamisella ja kaupunkitilaa kehittämällä. Hankkeella etsitään ratkaisuja Helsingin esikaupunkialueen seudullisen roolin muuttumiseen. Jotta esikaupungit säilyttäisivät houkuttelevuutensa, niiden kulttuurisia vahvuuksia on tarpeen tukea sekä määrätietoisesti estää alueiden taantumista.

41. Alueellisten kulttuuritalojen uudistaminen

Vahvistetaan kulttuurikeskuksen alueellisten toimipaikkojen yhteyttä kaupunginsaansa helpottamalla tilojen käyttöä asukkaiden toimintaan ja tapahtumiin. Tämä edellyttää taloissa toimivien hallintokuntien välisen yhteistyön vahvistamista. Tehostetaan aluetalojen salien käyttöä antamalla ne mahdollisimman edullisesti eri taiteenalojen toimijoiden käyttöön.

RUOTSINKIELINEN HELSINKI

42. Ruotsinkieliset palvelut

Suomen kaksikielisyys perustuu lakiin ja Helsingin tulee tarjota kulttuuripalveluja toisella kotimaisella kielellä. Tämä koskee kaikkia ikäryhmiä. Kaupungin tarjoamat palvelut eivät voi olla vain käännöksiä suomenkielisistä palveluista, vaan vaativat omaa suunnittelua ja sisällöntuottamista. Ruotsinkieliset kulttuuripalvelut kuuluvat asukkaiden oikeuteen käyttää omaa kieltään.

MONIMUOTOINEN HELSINKI

43. Monikulttuuriset palvelut

Vahvistetaan etnisten ja kulttuuristen vähemmistöjen mahdollisuutta harjoittaa omaa kulttuuriaan ja tuetaan tämän rinnalla toimintatapoja, jotka edistävät yhteisiä kulttuurihankkeita. Tämä voi synnyttää täysin uusia yhteisiä kohtaamisia. Tämä on kulttuuri-, liikunta-, nuoriso-, sosiaali- ja opetustoimen sekä valtion vastaavien viranomaisten yhteinen asia.

44. Erikieliset kulttuuripalvelut

Mahdollistetaan englanniksi ja muilla kielillä tapahtuvaa toimintaa ja harrastamista ja tiedotetaan monipuolisesti ja eri kielillä saatavilla olevasta tuesta (esim. avustukset, apurahat).

45. Verkkotiedotus yhteiskunnan palveluista

Caisan yhteydessä toimii pääkaupunkiseudun, muiden kuntien ja valtion erillishankkeena maahanmuuttajien kotouttamistietoa 15 kielellä tarjoava Infopankki-verkkopalvelu (vuodesta 2011 infoFinland.fi). Vakinaistetaan maahanmuuttajien kotouttamistietoa tarjoava verkkopalvelu osaksi kaupungin ja valtakunnan tason tarjoamia maahanmuuttopalveluja.

LUKU 5. YMPÄRISTÖ JA KAUPUNKIRAKENNE UUSIEN ALUEIDEN HELSINKI

46. Uusien asuinalueiden kulttuuripalvelut

Kehitetään kulttuurin avustusjärjestelmää siten, että kolmannella sektorilla on mahdollisuus tarjota kulttuuripalveluja uusissa kaupunginosissa. Avustusjärjestelmän kautta tuetaan sellaisia hankkeita, jotka lisäävät vuorovaikutusta ja paikallista taidetoimintaa. Alueilta tulee löytyä tiloja paikallisten järjestöjen ja yhdistysten käyttöön (mm. asukas- ja koulutilat).

47. Prosenttirahaperiaate kaupunkirakentamisessa

Uusien alueiden ja merkittävien yksittäisten rakennushankkeiden investointikuluista yksi prosentti ohjataan taidehankintoihin. Prosenttiperiaate on jatkossakin investointiluonteinen meno, mutta sitä laajennetaan koskemaan muun muassa rakennuksen lähialuetta, kuten kadun kalusteita tai valaistuksen tai erilaisten mediapintojen toteutusta. Kaupunginosissa toteutetaan julkisen taiteen hankkeita osana asuinalueiden ja ympäristöjen viihtyisyyden lisäämistä.

48. Kulttuurihankkeiden toteuttaminen prosenttiperiaatteella

Valtuuston on linjannut tavoitteeksi prosenttiperiaatteen laajentamisen koskemaan myös kulttuuriprojekteja (tapahtumia ja esityksiä). Valtuuston tahto toteutuu kulttuurikeskuksen avustusjärjestelmää kasvattamalla. Tämä on kustannustehokkain tapa toimia ja estää päällekkäisten rakenteiden syntymisen.

VANHOJEN TILOJEN KULTTUURIKÄYTTÖ

49. Tilojen väliaikainen käyttö

Suunnitellaan olemassa olevien kaupungin hallinnoimien tilojen määräaikaista käyttöä luovien alojen toimijoille. Hyödynnetään kansainvälisiä esimerkkejä (Amsterdam, Pariisi ja Haag). Yleistyvä pop-up-käytäntö otetaan käyttöön myös kaupungin toiminnassa.

50. Suojellut rakennukset kulttuurikäytössä

Helsingissä on useita suojeltuja rakennuksia, joille etsitään uutta käyttöä. Kulttuurin tilaratkaisuja valittaessa arvioidaan aina myös vanhojen tilojen uusiokäytön mahdollisuudet kulttuurin tarpeita varten. Tämä on myös kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista.

51. Elefantti-korttelin museokeskus

Toteutetaan keskustaan Elefantti-korttelin museokeskus osana Torikortteleiden kehittämistä ja elävöittämistä. Elefantti-korttelista syntyy monipuolinen ja vetovoimainen käyntikohde kaikenikäisille kaupunkilaisille ja matkailijoille.

52. Kaupunginmuseon kokoelma- ja konservointitilojen keskittäminen

Toteutetaan kaupunginmuseon kokoelma- ja konservointitilojen keskittäminen yhteen kokoelmakeskukseen. Hankkeella turvataan yhteisen kulttuuriperinnön ja -omaisuuden säilyminen ja tehostetaan kokoelmien saavutettavuutta ja asiakaspalvelua.

53. Konepajahallista musiikkikeskus

Kaupunki tukee Elävän musiikin yhdistys ELMU ry:n tavoitetta siirtää Nosturin toiminnan Konepajahalliin Hietaniemeen. Halli on mittasuhteiltaan, rakenteeltaan ja tyyliltään erinomainen noin 3 000 hengen konserttitilaksi, jota vastaavaa ei ole Suomessa. Tila suunnitellaan niin, että se palvelee myös vierailuvia esittävän taiteen ryhmiä. Uusi musiikkikeskus tukisi merkittävästi alueelle kaavailtuja muita kulttuurihankkeita.

54. Kulttuurikeskus Caisa

Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisan nykyiset tilat on vuokrattu kaupungin ulkopuoliselta toimijalta vuoteen 2016. Ne sijaitsevat keskeisellä paikalla, mutta ovat kalliit ja vaikeasti muunneltavissa kehittyvän toiminnan tarpeisiin. Helsingissä on maahanmuuttajia merkittävästi enemmän kuin Caisan aloittaessa toimintansa. Caisalle hankitaan uudet tilat. Tässä yhteydessä uudistetaan keskuksen toimintamalli.

55. Kuvataiteilijoiden työtilat

Kaupunki tukee ammattitaiteilijoiden työtilojen saatavuutta vuokraamalla ateljeetiloja ja avustamalla muiden kulttuuritoimijoiden ylläpitämiä ateljeetiloja. Toteutetaan Kontulan uusi taiteilijatalo sille varattuun kortteliin Suomen taiteilijaseuran ateljeesäätion ja asuntotuotantotoimikunnan yhteistyöllä.

56. Tanssin talo

Toteutetaan Helsinkiin tanssin talo laajana yhteistyöhankkeena. Tilapäisjärjestelyinä helpotetaan tanssin asemaa profiloimalla Itä-Helsingin kulttuurikeskus Stoa entistä voimakkaammin tanssin talona. Stoa säilyttää alueellisen tehtävänsä ja kehittää palveluitaan tanssin hyväksi. Helsingin kaupunki voi tarkastella tanssin talon tilavaihtoehtoja uusien alueiden suunnittelun yhteydessä esim. alueiden vanhasta rakennuskannasta.

57. Fordin rakennus Tanssin taloksi

Hernesaaren vanhasta rakennuskannasta säilyy mm. Fordin rakennus, jonka soveltuvuutta esim. Tanssin talon tarpeisiin selvitetään

58. Elokuvan esitystilat

Tuetaan kehitystä, joka mahdollistaa että Helsinki on jatkossakin Suomen monipuolisin elokuvakaupunki, jossa on mahdollista seurata elokuvan koti- ja ulkomaisten uusien tekijöiden töitä. Vaihtoehtoiselle elokuvatarjonnalle eli art-house-, klassikko- ja lastenelokuvalle on oltava esitystila keskustassa. Lasipalatsin Bio Rex toimii useiden elokuvafestivaalien näyttämönä. Elokuvateatterin elokuvaprojektoreiden rinnalle tarvitaan ajanmukainen digitaalinen esitystekniikka. Kaupungin elokuvafestivaalit ovat näkyvässä roolissa kaupungin elokuvatarjonnassa.

59. Bunkkeri

Bunkkeri on Jätkäsaaren Sataman entinen varistorakennus, jonka uutta käyttöä selvitetään. Bunkkeria käytetään mahdollisuuksien mukaan sivistystoimen tarpeisiin. Mahdolliset käyttäjät ovat esim. liikunnan, nuorisokulttuurin ja kirjastotoimen alueilta. Tilaa voisi myös käyttää koulujen liikuntatilarpeisiin.

60. Suvilahden Kaasukellot

Suvilahden suojellulle entiselle energiantuotantoalueelle tehdään Kiinteistö Oy Kaapelitalon osana uusi kulttuurikeskus. Alueella sijaitseva Kaasukello on suunnitteilla korjata ja siirtää kulttuurikäyttöön.

Selvitetään kaasukellon ympärivuotisen kulttuurikäytön mahdollisuudet monien eri toimijoiden yhteishankkeena.

KULTTUURIN UUDET TILAT

61. Musiikkitalo

Musiikkitalo on Helsingin kaupunginorkesterin, Sibelius-Akatemian, ja Radion sinfoniaorkesterin yhteishanke. Varmistetaan, että uusi Musiikkitalo on kansainvälisesti merkittävä ja kaikille avoin konserttikeskus ja kohtauspaikka. Musiikkitalossa huomioidaan yleisötyön vaatima uusi pedagogis-taiteellinen osaaminen ja koulutus. Kolmen toimijan yhteinen mahdollistaa uusia toimintamalleja.

62. Keskustakirjasto

Toteutetaan Helsingin keskustaan koko kaupunkia palveleva kirjasto, jossa on peruspalvelujen lisäksi kaikki sellaiset erikoispalvelut, joita ei ole lähikirjastoissa (mm. mahdollinen lasten kirjallisuuden talo, monikulttuurisuus). Kirjastossa hyödynnetään alan uusinta teknologista kehitystä. Käynnistetään arkkitehtuurikilpailu ja hanke liitetään osaksi designpääkaupunkihanketta.

63. Taidemuseo

Kootaan Helsingin taidemuseon eri toiminnot yhteen toimipaikkaan näyttelytiloineen kaupungin ydinkeskustaan.

64. Kontulan taiteilijatalo

Toteutetaan Kontulaan uusi taiteilijatalo Suomen taiteilijaseuran ateljeesäätion ja asuntotuotantotoimikunnan yhteistyönä. Taiteilijatalon rakentaminen aloitetaan vuonna 2012.

65. Kvarteret Victoria

Toteutetaan Jätkäsaareen ruotsinkielisen kulttuurin, palveluiden ja asumisen keskus Kvarteret Victoria.

66. Kulttuurin uudet yhteistilat

Hyödynnetään Maunulaan ja Myllypuroon suunniteltujen yhteishankkeiden kokemuksia tulevaisuudessa. Maunulassa tilat jakaa kirjasto, työväenopisto ja nuorisotalo, Myllypurossa kirjasto ja sosiaalivirasto.

VAPAA JA AVOIN KAUPUNKITILA

67. Kaupunkilaiset ja vapaan kaupunkitilan käyttö

Vapaa kaupunkitila ja mahdollisuus osallistua oman asuinalueen suunnitteluun edesauttaa kaupunkilaisten sitoutumista ja identifioitumista asuinpaikkaansa. Tuetaan kaupunkilaisten omaehtoista kaupunkitilan käyttöä, jätetään suunnittelussa tilaa yllätyksellisyydelle ja alueiden luovalle käytölle (kaupunkiviljely, pienimuotoiset piha- ja talonyhtiötapahtumat jne.)

68. Luvalliset graffitit ja muu katutaide

Jatketaan luvallisten graffitaitojen pysyttämistä ja katutaide ja ympäristötaide nähdään osana kaupunkikuvan elävöittämistä.

69. Katugallerioiden tulevaisuus

Jatketaan ja laajennetaan Katugalleria-projektia. Tavoitteena on, että yhä useampi sähkönjakokaappi on omistettu taiteelle vuoteen 2017 mennessä. Projekti voidaan liittää myös WDC2012-hankkeeseen. Helsingin Energia toteuttaa katugalleriat vuosittain osana kaupunkiympäristön edistämistoimia.

70. Lasipalatsin aukion media-arkkitehtuuri

Lasipalatsin aukiota kehitetään mediataiteen keinoin. Alueella jo toteutettuja mediataidehankkeita jatketaan julkisen kaupunkitilan elävöittämiseksi. Aukiolla toimijoinen on edellytykset kokeiluprojektille, jossa kaupunkitilaa uudistetaan digitaalisen taiteen ja muotoilun keinoin.

71. Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina

Nostetaan Unioninkadun akseli Tähtitieteen observatoriolta Kallion kirkolle kertomaan tarinan Helsingin historiasta ja nykypäivästä. Unioninkadun varteen kiteytyy helsinkiläisten ja helsinkiläisyyden eri vaiheet ja ne tehdään näkyviksi taiteen ja kulttuurin keinoin. Juhlavuoden teemat nostetaan näkyvästi esiin sivistystoimen laajana yhteistyönä.

72. Rakennustyömaiden esteettisyys

Uusien asuinalueiden vuosikymmeniä kestävässä rakennusprojekteissa kiinnitetään huomiota alueen viihtyisyyteen myös rakennusvaiheen kestäessä.

LUKU 6. KULTTUURI – KAUPUNGIN VETOVOIMA

73. Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö

Kansainvälinen, eurooppalainen ja pohjoismainen yhteistyö ovat luonteva osa kaupungin kulttuuritoimintaa. Helsinkiläisen taiteen ja kulttuurin näkyvyyttä lisätään ulkomaisilla festivaaleilla, residenssiohjelmissa ja erilaisissa yhteistyöohjelmissa.

74. Helsinki maailman designpääkaupunkina 2012

Maailman designpääkaupunkivuosi on yhteiskunnallinen hanke, jossa designilla on avainrooli. Erillisen säätö- ja hallinnoimalla hankkeella on yhteytensä Helsingin pääkaupunkina olon 200-vuotisjuhlintaan. Hyödynnetään muotoilua yhteistyökaupunkien sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kehityksen edistämiseksi. Helsingille maailman designpääkaupunki-kokonaisuuden onnistunut toteutus on tärkein tavoite. Tämän rinnalle Helsinki nostaa hyvinvointipalvelut, kaupunkirakenteen kehittämisen ja Helsingin kansainvälisen tunnettuuden edistämisen. Hanke on kaikkien kaupungin hallintokuntien yhteinen asia.

75. Helsinki tapahtumakaupunkina

Helsinki kehittää tapahtumallisuuttaan erillisen tapahtumastrategian linjausten mukaisesti. Eriyishuomiota kiinnitetään tapahtumajärjestäjien lupakäytäntöjen hankinnan yksinkertaistamiseen. Tavoitteena on myös, että kaupunki hakee aiempaa suunnitelmallisemmin kansainvälisiä suurtapahtumia.

76. Helsinki ruokakulttuurikaupunkina

Helsinki kehittää ruokakulttuuriaan erillisen ruokakulttuuristrategian linjausten mukaisesti. Kärkihankkeita ovat lastenruokailun luomuohjelma, tukkutorin kehittäminen, ruokakulttuurin edistämisen kytkeminen osaksi WDC Helsinki 2012 -hanketta ja kaupunkitapahtumia sekä pienviljelyn lisääminen asuinalueilla.

77. Vahvistetaan kulttuuriyhteistyötä Itämeren alueella

Vahvistetaan taidealan yhteistyötä luomalla Itämeren alueelle nuorten taiteilijoiden Biennale- tapahtuma. Kiertävä, eri alojen taiteilijoita ja osaajia yhdistävä tapahtuma suunnitellaan yhteistyössä Helsingissä toimivien taidealan toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Biennaalin perustaminen noudattaa Helsingin kaupungin Itämeri -strategiassa linjattuja tavoitteita.

LIITE 1. KESKEISET LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

ESIPUHE

Kulttuuriagenda 21 (Agenda 21 for Culture) on globaali, paikallishallinnoille suunnattu sitoumus kestävän kulttuurisen kehityksen edistämiseksi vuodelta 2004. Se on jatkoa kestävään kehitykseen erikoistuneelle Paikallisagenda21:lle. Sen laatimiseen ovat vaikuttaneet YK:n ja Unescon aiempi raportti Moninaisuus luovuutemme lähteenä (Our creative diversity, 1998) ja Unescon universaali kulttuurisen monimuotoisuuden julistus (UNESCO's Universal Declaration on Cultural Diversity, 2001). Kulttuuriagenda 21:n on tärkein paikallishallinnolle suunnattu sitoumus. Sen on allekirjoittanut yli 400 kaupunkia ympäri maailman. Kulttuuriagenda 21 on ollut lähtökohta eurooppalaisten kaupunkien kulttuuripolitiikkaa tutkivan Eurocult21-projektin kulttuuripolitiikkaa koskevien suositusten laatimisessa. Eurooppalainen kulttuuriagenda 21 löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta <http://agenda21culture.net>.

Eurocult 21 Compendium, Integrated report ja Stories -julkaisut:

Nämä kolme julkaisua ovat Eurocult21 hankkeen raportteja. Eurocult21 oli kaupunkikulttuureja ja hallintoja vertaileva Eurooppalainen hanke, joka sai tukea EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelmasta.

World Commission on Culture and Development raportissa "Our Creative Diversity" (1995) kulttuuri luo perustan kehitykselle ja kaiken julkishallinnon suunnittelun ja kehittämisen tulee ottaa huomioon kulttuurinen näkökulma.

Tyrväinen Paiju: *Kunnan viranomaisen harkintavalta sen myöntäessä kulttuuri- ja taideavustuksia*. Licensiaatintutkimus. Helsingin yliopisto 2010.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Kulttuuri - Tulevaisuuden voima. Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:10.

Cultural Statistics. Eurostat Pocketbooks 2007, European Commission.

Helsinki-Vantaa-selvitys: Toimintaympäristön nykytilan kuvaus ja kehitys. Toimintaympäristöryhmä 19.4.2010.

Heiskanen Ilkka 2005: *Kulttuurin rahoituksen lähteet ja kohteet* sivut 15-48, osana teosta *Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot* (Ilkka Heiskanen, Pertti Ahonen, Lasse Oulasvirta). Cupore 6/2005 Yliopistopaino Helsinki.

Tyrväinen Paiju: *Kunnan viranomaisen harkintavalta sen myöntäessä kulttuuri- ja taideavustuksia*. Licensiaatintutkimus. Helsingin yliopisto 2010

HYVINVOINTIA KULTTUURIPALVELUISTA

Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2015, 2003

Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma 2003–2007, www.taikalamppu.fi

Kulttuuritarjonta vanhustyön laitoksissa. Kulttuurikeskuksen selvitystyö 2010 (valmisteilla).

Myllyniemi Sami: *Taidekohtia, Nuorisobarometri 2009*

Juvonen Annamari: *Moniäänistä nuorisotyötä*

Hanna-Liisa Liikanen *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010–2014*, opetusministeriön julkaisuja 2010:1,

Salasuo, Mikko: *Atomisoitunut sukupolvi*.

Sariola Reetta: *Tavoitteellinen taideopetus Helsingissä*. Kulttuurikeskuksen selvitys 2006.

Sariola Reetta: *Tanssin perusopetus Helsingissä*. Kulttuurikeskuksen selvitys 2009.

Stenvall Elina: *"Sellast ihan tavallist arkee"*. Helsingiläisten 3. –6.-luokkalaisten arki ja ajankäyttö. Helsingin kaupungin tietokeskus. Edita Prima. Helsinki.

MONIEN KULTTUURIEN HELSINKI

Arpo Robert (toim.): *Taiteilija Suomessa. Taiteellisen työn muuttuvat edellytykset*. TKT:n julkaisuja 2004. Tietokeskuksen toimittama tutkimus taiteilijatalon taustoista ja eri vaiheista, myös kaupunkipoliittinen näkökulma huomioidaan. Äänensä saavat kuuluviin niin talon taustavaikuttajat kuin sen asukkaatkin.

Ekholm Kai & Repo Yrjö: *Kirja tienhaarassa 2020*. Gaudeamus 2010.

Saukkonen Pasi: *Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka: tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä*. Cuporen julkaisuja 19/2010.

Silvanto, Satu (toim.): *Festivaalien Helsinki – Urbaanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*. Tietokeskus 2007. Tietokeskuksen toimittama kattava kuvaus Helsingin festivaalientästä. Eri tekijöiden artikkelit kuvaavat kaupunkikulttuuria monipuolisista näkökulmista.

Silvanto, Satu: *Taiteilijatalo Vuosaarella*. Tietokeskus 2006.

Joronen Tuula (toim.): *Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 4-2009.

Monimuotoisuus ja maahanmuutto: *Helsingin kaupunginhallituksen maahanmuuttoon, maahanmuuttajiin ja etniseen monimuotoisuuteen liittyvät strategiaohjelman linjaukset – toimeenpanosuunnitelma 2009–2012*. Helsingin kaupunki, Henkilöstökeskus, Maahanmuutto-osasto 2009.

Helsinki as an Open and Intercultural City. Final Report. A report by Comedia to the City of Helsinki. March 2010.

Teatterikeskuksen kotisivut. <http://www.teatterikeskus.fi/>

Elokuva Helsingissä. Lautakunnan asettaman elokuvatyöryhmän raportti elokuvataiteen asemasta Helsingissä - työryhmän esitys elokuvakulttuurin monimuotoisuuden takaamiseksi osana kaupungin kulttuuritarjontaa helsinkiläisille. Selvitys sisältää eri tekijöiden artikkeleita sekä työryhmän esittämät toimenpiteet.

Selvitys taiteilijatyötiloista. Vs. kaupunginjohtajan asettaman työryhmän selvitys kuvataiteilijoiden työtilatarpeesta.

Selvitys tanssitaiteilijoiden työ- ja esiintymistiloista Helsingissä 2008. Lautakunnan asettaman työryhmän raportti.

Review of Arts and Culture in Helsinki.

Tietokeskuksen toimittama kattava esittely Helsingin kulttuurikentästä, sen rahoituksesta ja palveluista. Teos sisältää myös kansainvälisiä vertailuja. Tiede on julkaissut vastaavan julkaisun vuosina 1995, 1999 ja 2004 Arts and Culture in Helsinki nimellä (suomeksi, ruotsiksi, englanniksi).

YMPÄRISTÖ JA KAUPUNKIRAKENNE

Uutta Helsinkiä. Linkki: <http://www.uuttahelsinki.fi>

Länsimetro. Linkki: <http://www.lansimetro.fi/>

Arabianrannan taide – tausta. Linkki: http://www.taik.fi/taikista/arabianrannan_taide/tausta.htm

Esikaupunkien renessanssi. Linkki: <http://www.esikaupunki.hel.fi/>

Telakkarannan Konepajahalli: www.hel.fi/.../Telakkarannan_tontteja_20176-17_ja_20176-20_koskev.pdf

Tanssissa on tulevaisuus - tanssin visio ja strategia 2010–2020

Tanssin strategia 2010–2020 työpapereita

Selvitys tanssitaiteilijoiden työ- ja esiintymistiloista Helsingissä 2008. Helsingin kulttuurikeskus 2008

Selvitys tanssitaiteilijoiden työ- ja esiintymistiloista Helsingissä 2008 (työryhmä)

Tanssin taiteen perusopetus Helsingissä 2008–2009 (Sariola)

Selvitys taiteilijatyötiloista Helsingissä. Helsingin kulttuurikeskus 2007.

Tilaa taiteelle! Katsaus Suomen taiteilijaseuran ateljeesäitiön historiaan. Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäitiö 2010.

Helsingin katugalleriat: <http://www.helen.fi/energia/katugalleriat.html>

KULTTUURI JA KAUPUNGIN VETOVOIMA

Yritysmuotoiseksi kumppaniksi: Helsingin elinkeinostrategia 2007.

Menestyvä metropoli, Metropolialueen kilpailukykystrategia. Espoo 2009.

Kiinnostavien paikkojen metropoli: Metropolialueen kilpailukykystrategian valmistelua tukeva muistio.

Asiantuntijamuistio, Net Effect 9.4.2008

Metropolialueen kilpailukykyyn kehittäminen, asiantuntijamuistio: Tarmo Lemola, Kimmo Viljamaa. Advansis 11.4.2008

Helsingin Metropolialueen kansainvälisen kilpailukykyyn määrittely ja mittaaminen – esiselvitys 16 -2009

Sosiaaliset ja yhteiskunnalliset yritykset, uuden talouden edelläkävijöitä? Yhteinen yritys – hanke Pöyhönen et al. Vipuvoimaa EU:lta 2007–2013 Hankeselvitys 2010.

Helsingin kaupungin strategiaohjelma 2009–2012

Helsingin tapahtumastrategia 2010

LIITE 2. VALMISTELU JA KUULLUT ASIAANTUNTIJAT

Kulttuuristrategia valmisteluryhmä: Veikko Kunnas (pj), Marianna Kajantie, Tuulikki Koskinen ja Riikka Mäkinen

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta

Alaja	Jaana	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Ekholm-Talas	Heidi	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Hiltunen	Tiina	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Kolanen	Risto	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Liemola	Lasse	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Mänttari-Buttler	Alina	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Oskala	Hannu	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Päiväläinen	Aleksi	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Sumuvuori	Johanna	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen
Sydänmaa	Johanna	Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan jäsen

Kulttuuristrategiaseminaari 7.10.2010 klo 11.30–16.00 Annantalossa

Osallistujalista

Aarnio	Ansa	Taiteen keskustoimikunta
Aarnio	Petri	Keski-Helsingin musiikkiopisto
Aarniokoski	Riitta	Kiasma
Aghazarian-Mutanen	Doris	Suomi-Syyria Ystävyyssseura ry
Al-Khatib	Mania	Suomi-Syyria Ystävyyssseura ry
Angervo	Satu	Taiteen keskustoimikunta
Arkio	Tuula	Taidesäätiö Pro Arte
Artes	Kai	Maailma kylässä – festivaali
Askelo	Sini	Helsingin kaupungin tietokeskus
Gallen-Kallela-Sirén	Janne	Helsingin taidemuseo
Gran	Nina	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Gürler	Mustafa	Kulttuurikeskus / Stoa
Harri	Henna	HIAP
Hytti	Jukka	Baltic Circle – kansainvälinen teatterifestivaali
Eurakoski	Johanna	Maailma kylässä – festivaali
Forsström	Terttu	Kulttuurikeskus / viestintä
Hakkola	Kalle	Sarjakuvakeskus
Heikka	Elina	Suomen valokuvataiteen museo
Heiskanen	Outi	Kansallinen audiovisuaalinen arkisto
Helander	Elisabeth	Kassandra
Huotelin	Paula	Suomen Arkkitehtiliitto
Hurre	Petteri	Helsingin liikuntavirasto
Ingerö	Pirjo	Kulttuurikeskus / Annantalo
Jyrkiäinen	Jyrki	ELMU ry.
Jyrkiäinen	Pekka	Helsingin liikuntavirasto
Kajantie	Marianna	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Kallio	Timo	Kiila
Kangas	Niko	Fullsteam Records & Publishing
Kankare-Loikkanen	Marianna	Helsingin kaupunginorkesteri
Kareinen	Janne	Arabianranta-Toukola-Vanhakaupunki – kaupunginosayhdistys
Karttunen	Sari	Cupore
Kaurinkoski	Mitro	Valokuvagalleria Hippolyte
Kopylova	Polina	Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto

Korpilahti	Karoliina	Kulttuurikeskus / Stoa
Koskinen	Tuulikki	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Kunnas	Veikko	Kulttuurikeskus
Kuosmanen	Hanna	Finnish Metal Events Oy / Tuska -festivaalit
Kuoppa	Tiina	Uudenmaan taidetoimikunta
Kuusela	Marjo	-
Kuusi	Sara	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Lampi	Heli	Fimic
Lanerva	Pekka	Rakkautta ja Anarkiaa - Helsinki Intl' Film Festival
Lapina-Balk	Elena	Grappa Taivas
Laurio-Mäkinen	Ulla	Nuorisoasiainkeskus, kulttuurinen nuorisotyö
Laurinsalo	Hanna	Mediakasvatuskeskus Metka
Laurikainen	Sampo	Kulttuurikeskus / Savoy-teatteri
Lindstedt	Johanna	Kulttuurikeskus / Annantalo
Lääveri	Piia	Flow-festivaali
Manninen	Antti	Kulttuurikeskus / Malmitalo ja Kanneltalo
Martens-Seppelin	Monica	Syd kustens landskapsförbund
Maula	Johanna	Kulttuurikeskus / Caisa
Matheson	Niki	Helsingin Juhlaviikot
Miettinen	Helena	Inkerin kulttuuriseura
Mononen	Sini	Loikka - tanssielokuvan organisaatio
Mulari	Pirjetta	Tanssin Tiedotuskeskus
Mäkinen	Riikka	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Mäkynen	Eeka	ELMU ry.
Möttölä	Anna	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Neklyaeva	Eva	Baltic Circle – kansainvälinen teatterifestivaali
Niemi	Raisa	Lasipalatsin Mediakeskus
Nummela	Hannu	Kulttuuritehdas Korjaamo
Nokkanen	Sari	Suomen kuvanveistäjäliitto
Norrbacka	Johanna	Helsinki Intl Film Festival - Love & Anarchy
Nyström	Suvi	Lasten kulttuurikeskus Musikantit ry
Nyström	Niklas	Lasten kulttuurikeskus Musikantit ry
Närhi	Tapani	Kulttuurikeskus / Savoy-teatteri
Olsson	Iris	elokuvantekijätaloprojekti
Pajala-Assefa	Hanna	Loikka - tanssielokuvan organisaatio
Parkkonen	Timo	Helsingin taiteilijaseura
Pirkkala	Eeva	UMO-säätiö
Potchinchikov	Petr	Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto
Purhonen	Saija	Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu
Purovaara	Tomi	Uuden Sirkuksen Keskus
Raitaranta	Kirsi	Kansallinen audiovisuaalinen arkisto
Rantanen	Maaria	Teatterikeskus ry
Rautio	Antti	ELMU ry.
Rehor	Maati	Jazzliitto ry.
Rekola	Sanna	Tanssin tiedotuskeskus
Rojola	Johanna	Sarjakuvakeskus / Hgin sarjakuvafestivaalit
Ruotsalainen	Leena	Nuorisoasiainkeskus
Räty	Risto	Kulttuurikeskus / Malmitalo
Sarras	Seppo	Sosiaalivirasto, Lasten päivähoidon vastuualue
Sauramo	Aila	Suomen Sinfoniaorkesterit ry
Siikala	Ritva	Kassandra ry
Stockmann	Doris	Kassandra ry

Syrjänen	Anni	Kaapelitehdas
Stenbäck	Michaela	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Tappola	Taru	Taidehalli
Tarkka	Minna	m-cult ry
Telimaa	Ulla	Käsi- ja taideteollisuus Taito Helsinki
Tolvanen	Ari	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Toppila	Paula	Taidesäätiö Pro Arte
Tulikukka	Pirjo	Helsingin kaupunginosayhdistykset ry
Tyrväinen	Paiju	Kulttuurikeskus / Stoa ja Vuotalo
Yrjö-Koskinen	Tuula	Sibelius-Akatemia
Vehviläinen	Vesa	AV-arkki
von Bagh	Anna	Kulttuurikeskus / kulttuuripolitiikan osasto
Winqvist	Ditte	Suomen Kuntaliitto

Taiteen alan toimijat (henkilökohtaiset tapaamiset ja verkkokysely)

Aaltokoski	Alpo	Nomadi- tuotanto / Alpo Aaltokoski Company
Ahlajoki	Arja	Pakilan musiikkiopisto
Aho	Emilia	Helsingin Flamencosäätiö
Ahokas	Harri	Suomen elokuvasäätiö
Arkio	Tuula	Taidesäätiö Pro Arte
Artes	Kai	Maailma kylässä -festivaali
Amberla	Kai	Finlands Festival
Autio	Iiris	Into liikkeessä ry, Tero Saarinen Company
Edgren	Helena	Suomen kansallismuseo
Freese	Outi	Koulukino – Skolbio ry
Djupsjöbacka	Gustav	Sibelius-Akatemia
González	Isabel	Liikkeellä marraskuussa -festivaali / Tanssiareena ry
Gould	Kaarina	Juhlaviikot/WDC-säätiö
Grünstein	Raoul	Kulttuuritehdas Korjaamo
Hakkola	Kalle	Suomen sarjakuvaseura ry
Helavuori	Hanna	Teatterin tiedotuskeskus
Hirvonen	Risto	Suomalainen kamariooppera
Huuskonen	Sirpa	Luoteis-Helsingin musiikkiopisto
Häyrinen	Virpi	Sulasol, Suomen laulajain ja soittajain liitto ry
Isohanni	Tuula	TAIK/Arabianrannan taide
Jokiranta	Petri	Blind Spot Promotions
Kaalikoski	Katri	Humanistinen ammattikorkeakoulu, kulttuurituotanto
Kangas	Niko	Fullsteam Agency
Kaurinkoski	Mitro	Valokuvataiteilijoiden liitto ry
Kemppinen	Petri	Suomen elokuvasäätiö
Kuosmanen	Hanna	Tuska-festivaali
Koistinen	Tero	Filmikamari ry
Kokkonen	Anna-Maija	Komediateatteri Arena
Konkola	Riitta	Metropolia ammattikorkeakoulu
Krohn	Irina	Suomen elokuvasäätiö
Landry	Charles	Ajatushautomo Comedia
Lampi	Heli	FIMIC
Laurio	Ulla	Suomen Kansallisooppera / yleisöyhteistyö
Lehmuskallio	Lilja	Kekäläinen & Company
Lievonen	Riku	CIRCO ry.
Lukkarila	Matti	Kansallinen audiovisuaalinen arkisto

Martens-Seppelin Monica		Syd kustens landskapsförhund
Matheson Niki		Juhlaviikot
Mehtäläinen Anne		MTL Tapahtumatoimistot
Milonoff Pekka		KOM-teatteri
Mulari Pirjetta		Tanssin tiedotuskeskus
Myllyaho Mika		Ryhmäteatteri
Nikula Stuba		Kaapelitehdas
Norjanen Hannu		Cantores Minores
Nummenpää Matti		Suomen Kirjailijanimikkoseurat
Nystén Leif		Music- och kulturskolan Sandels
Närekangas Leena		DocPoint – Helsingin dokumenttifestivaali
Otva Niina		Suomen elokuvasäätiö
Paalimäki Tuula		Suomen taiteilijaseuran ateljeesäätiö
Pahkinen Metsälintu		Metropolia ammattikorkeakoulu
Parkkonen Timo		Helsingin Taiteilijaseura ry
Pirkkala Eeva		UMO-säätiö
Purhonen Saija		Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu
Purovaara Tomi		CIRCO ry. / Sirkuksen tiedotuskeskus
Rantanen Maaria		Teatterikeskus ry
Pettersson Arja		Tanssiteatteri Hurjaruuth
Poutanen Riitta		Länsi-Helsingin musiikkiopisto
Purhonen Saija		Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu
Päiväläinen Raimo		Käpylän musiikkiopisto
Ranta-Meyer Riitta		Metropolia ammattikorkeakoulu
Ritalahti Mika		Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu
Rekola Sanna		Tanssin tiedotuskeskus
Rojola Johanna		Sarjakuvafestivaalit
Sauvola Ritva		Nukketeatteri Sampo
Sandelin Marita		Grafia ry
Salo Juho		Sarjakuvafestivaalit
Saukkonen Pasi		Cupore
Sederholm Helena		Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu
Siikala Ritva		Kassandra ry.
Stockmann Doris		Kassandra ry
Strömberg Lena		Ornamo
Söderblom Erik		Juhlaviikot
Tarkka Minna		m-cult ry
Tarvainen Terhi		Teatteri Jurkka
Telimaa Ulla		Käsi- ja taideteollisuus Taito Helsky
Tenhula Ari		Tanssiareena ry
Tulikukka Pirjo		Kaupunginosayhdistys Helka ry
Tuovinen Paula		Teatterikorkeakoulu
Tola Heini		Teatteri Avoimien Ovien kannatusyhdistys ry
Toppila Nina		Lens Politica
Yrjö-Koskinen Tuula		Sibelius-Akatemia, yleisöyhteistyö
Vilkuna Anna		Metropolia ammattikorkeakoulu
Vuori Rasmus		Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu
Winqvist Ditte		Kuntaliitto
Wood Phil		Ajatushautomo Comedia

Jonk ry
Vatak

Kaupungin hallintokunnat

Ahlroth	Susanne	Helsingfors stadsbibliotek
Ahola	Mervi	Helsingin työväenopisto
Akar	Ahmed	Tietopankki / Kulttuurikeskus Caisa
Anttila	Ilona	Helsingin nuorisoiäiäikeskus
Aunola	Juha	Helsingin työväenopisto
Berndtson	Maija	Kaupunginkirjasto
Cantell	Timo	Tietokeskus
Castrén-Aaltonen	Pia	Helsingin työväenopisto
Dahlin	Berit	Helsingfors ungdomscentral
Elonen	Päivi	Kaupunginmuseum
Finnilä	Anna	Helsingfors stadsmuseum
Flemmich	Mikael	Utbildningsverket
Forsander	Annika	Helsingin maahanmuuttoasiat
Gallen-Kallela-Sirén	Janne	Helsingin taidemuseum
Gayer	Gunborg	Helsingfors Arbis
Haapaniemi	Sinikka	Helsingin nuorisoiäiäikeskus
Huhta	Elina	Tietopankki
Humalainen	Tarja	Helsingin työväenopisto
Ihamäki	Saara	Helsingin kaupunginkirjasto
Juntumaa	Jouni	Helsingin kaupunginkirjasto
Juntunen	Pekka	Helsingin nuorisoiäiäikeskus (Harju)
Joronen	Tuula	Helsingin tietokeskus
Jyrkiäinen	Pekka	Helsingin liikuntavirasto
Jarnila	Rauno	Helsingin opetusvirasto
Karhu	Jari	Kaupunginmuseum
Keskinen	Vesa	Tietokeskus
Kiiskinen	Heidi	Helsingfors utbildningsverk
Koli-Siiteri	Hannele	Helsingin työväenopisto
Koskelo	Sini	Tietokeskus
Korpilahti	Karoliina	Kulttuurikeskus
Lampila	Raija	Helsingin työväenopisto
Lindstedt	Johanna	Annantalo
Leskelä	Elina	Helsingin taidemuseum
Lipasti	Pirjo	Helsingin kaupunginkirjasto, Keskustakirjasto-hanke
Lindroos	Auli	Helsingfors socialverk/Sosve (familjecenterverks.)
Machere	Saila	Helsingin tapahtumayksikkö
Manninen	Antti	Kulttuurikeskus Kanneltalo ja Malmitalo
Manninen	Asta	Tietokeskus
Maula	Johanna	Kulttuurikeskus Caisa
Merisalo	Tiina	Kaupunginmuseum
Mäkinen	Anne	Kaupunginmuseum
Mönttinen	Pekka	Helsingin nuorisoiäiäikeskus (Gloria)
Nieminen	Erik	Helsingin kiinteistövirasto
Närhi	Tapani	Savoy-teatteri
Pakarinen	Riitta	Kaupunginmuseum
Piimies	Marja	Lähiö-projekti
Ruotsalainen	Leena	Helsingin nuorisoiäiäikeskus
Salo	Jukka	Eläintarhan johtokunta
Sandbacka-Deighton	Katja	Norr om Stan rf.

Sarantola-Weiss Minna		Kaupunginmuseo
Sarras	Seppo	Sosiaalivirasto - Lasten päivähoidon vastuualue
Silfver	Olga	Helsingin maahanmuutto -osasto
Suomalainen	Tanja	Helsingin nuorisoasiainkeskus (Stoa)
Siltanen	Elina	Kaupunginorkesteri
Soininvaara	Anna-Maria	Helsingin kaupunginkirjasto
Tyrväinen	Paiju	Kulttuurikeskus Stoa ja Vuotalo
Törmä	Taina	Helsingin työväenopisto
Vainio	Mikko	Helsingin kaupunginkirjasto

Annantalon henkilökunta
 Caisan ja Tietopankin henkilökunta
 Savoyn henkilökunta
 Kanneltalon henkilökunta
 Malmitalon henkilökunta
 Stoaan henkilökunta
 Vuotalon henkilökunta
 Kulttuuripolitiikka-osaston henkilökunta